

**T.C.
Mersin Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı**

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN GÜNLÜK KONUŞMALARINDA GÖRGÜ
KURALLARININ EDİM BİLİMSEL İNCELEMESİ**

Serpil AYDUTTU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mersin, 2013

T.C.
Mersin Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN GÜNLÜK KONUŞMALARINDA GÖRGÜ
KURALLARININ EDİM BİLİMSEL İNCELEMESİ

Serpil AYDUTTU

Danışman
Doç Dr. Hürriyet GÖKDAYI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mersin, 2013

Mersin Üniversitesi , Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Serpil AYDUTTU tarafından hazırlanan “Üniversite Öğrencilerinin Günlük Konuşmalarında Görgü Kurallarının Edim bilimsel İncelemesi” başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başarılı

Başarısız

Üye

h.gökdayı

Doç.Dr. Hürriyet GÖKDAYI
(Danışman)

Üye

T. Sebzecioglu

Yrd.Doç.Dr. Turgay SEBZECİOĞLU

Üye

B. Ozkan

Yrd.Doç.Dr. Bülent ÖZKAN

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

Doç.Dr. Nalan YETİM
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bu tez çalışması, Türkiye Türkçesi görgü söylemi özelliklerinin üniversite öğrencilerinden oluşan bir konuşucu kitlesi üzerinde tespit edilmesi amacıyla yapılmıştır. Tezde üniversite öğrencilerinin günlük konuşmalarında görgü kurallarının edim bilimsel incelemesi Leech'in ilkeleri ile Brown ve Levinson'un görgü stratejilerinden yararlanılarak açıklanmaya çalışılmıştır.

Çalışmada “Üniversite Öğrencilerinin Günlük Konuşmalarında Görgü Kurallarının Edim bilimsel İncelemesi” başlığı altında konuyla ilgili giriş ve sonucun yanında beş bölüm açılmıştır. Bu bölümlerde şu konulara değinilmiştir:

Çalışmanın giriş bölümünde görgü ve görgü kuralları ile ilgili genel bilgiler, bu alana dair yapılan çalışmalar, görgü ile ilişkilendirilen sözcükler hakkında bilgi verilmiştir.

Birinci bölüm görgü ve görgü kuralları ve bu kuralların dile yansımaları hakkında bilgi verilmiştir.

İkinci bölümde çalışmanın kuramsal çerçevesini oluşturan Leech'in ilkeleri ve Brown ve Levinson'un görgü stratejileri tanıtılarak çalışmada izlenecek yöntem açıklanmıştır.

Üçüncü bölümde üniversite öğrencileri ve üniversite öğrencilerinin görgü anlayışları üzerine bilgi verilmiştir.

Dördüncü bölümde üniversite öğrencilerinin günlük konuşmalarında görgü kurallarının edim bilimsel olarak tespitleri yer almıştır.

Beşinci bölümde üniversite öğrencilerinin günlük konuşmalarında tespit edilen görgü kurallarıyla ilgili değerlendirmeler yapılmıştır.

Çalışmanın sonuç bölümünde ise üniversite öğrencilerinin kendi aralarındaki günlük konuşmaların kaydedilmesiyle oluşan metinlerden yola çıkılarak Türkiye Türkçesi kullanıcılarının hangi konuşma durumlarında ne tür görgü stratejilerine başvurdukları, hangi bağlamlarda ne tür nazik dil yapısı geliştirdikleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Tez çalışması boyunca, bana yol gösteren ve hiçbir yardımını esirgemeyen değerli danışmanım Doç Dr. Hürriyet GÖKDAYI 'ya teşekkürü bir borç bilirim.

ÖZET

Bu tezde, Türkiye Türkçesinde görgü kurallarının dile nasıl yansıdığı sözlü metinlerden hareketle gösterilmeye çalışılmıştır. Bunu yaparken de yetiştikleri aile ortamı, geldikleri şehir, ait oldukları sosyo-kültürel çevreler birbirinden farklı olan bireylerin meydana getirdiği büyük bir grup olan üniversite öğrencilerinin günlük konuşmalarından yararlanılmıştır. Konuşmalar, Leech'in ilkeleri (1983) ve Brown-Levinson'un (1987) evrensel olduğunu iddia ettikleri görgü modeli esas alınarak incelenmiştir.

Ayrıca görgü kurallarının dile nasıl yansıdığını araştıran bir bilim dalı olan edim bilim hakkında bilgi verilmiştir. Üniversite öğrencisinin kim olduğuna dair 13 soruluk bir anket hazırlanarak 100 öğrenciye uygulanmış ve üniversite öğrencisinin tanımı yapılmıştır.

Yapılan incelemeler sonucunda öğrencilerin kendi aralarındaki günlük konuşmalarında görgü kurallarına genellikle uymadıkları tespit edilmiştir. Kız öğrencilerin, kız öğrencilerle konuşurken, erkek öğrenciler de diğer erkek öğrencilerle konuşurken, birbirlerine karşı görgü kurallarını ihlal ettikleri, fakat kız öğrencilerle erkek öğrencilerin birlikte sohbetlerinde ise, kısmen diğer konuşmalara göre, öğrencilerin daha dikkatli konuştukları saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Görgü Kuralları, Üniversite Öğrencisi, Edim bilim, Brown ve Levinson'un Görgü Stratejileri ve Leech'in İlkeleri

ABSTRACT**PRAGMATIC ANALYSIS OF FORMS OF POLITENESS IN
UNIVERSITY STUDENTS' DAILY CONVERSATIONS**

This thesis tries to show how linguistic politeness is reflected in Modern Turkish by examining oral texts. In the thesis, daily conversations of the university students who come from different socio-cultural environment, hometowns, and families were used as data. Conversations were examined in the framework of Leech's Maxims of Politeness (1983) and Brown and Levinson's (1987) Universal Model of Linguistic Politeness.

Pragmatics which studies the reflection of linguistic politeness on language was introduced. In order to describe and define the concept of the university student, a questionnaire, consisting of 13 questions, has been prepared and applied to 100 students. Then, having used the information gathered from those participants a definition of the university student is provided.

According to the research results it is determined that the students generally do not pay attention to be polite in their daily conversations among themselves. They usually ignore to use politeness in their dialogues while girls talk with girls or boys talk with boys. But if girls talk with boys or boys talk with girls, they are much more careful to be polite in their conversations.

Key Words: Linguistic Politeness, University Student, Pragmatics, Brown and Levinson's Universal Model of Linguistic Politeness, Leech's Maxims of Politeness, Modern Turkish

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
GİRİŞ.....	1
I. BÖLÜM: GÖRGÜ KURALLARI.....	5
I. 1. Görgü.....	5
I. 2. Görgü Kuralları	6
I. 3. Görgü Kurallarının Dile Yansıması	9
I. 4. Edim bilim.....	12
II. BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE ARAŞTIRMA YÖNTEMİ.....	17
II. 1. Giriş.....	17
II. 1. 1. Leech'in İlkeleri.....	17
II. 1. 2. Brown ve Levinson'un Görgü Stratejileri.....	19
II. 1. 2. 1. Dolaysız Görgü Stratejisi	19
II. 1. 2. 2. Olumlu Görgü Stratejisi	20
II. 1. 2. 3. Olumsuz Görgü Stratejisi	21
II. 1. 2. 4. Dolaylı Görgü Stratejisi	23
II. 2. Araştırma Yöntemi.....	26
III. BÖLÜM: GÖRGÜ KURALLARI VE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ.....	28
III. 1. Üniversite Öğrencisi Tanımı.....	28
III. 2. Üniversite Öğrencilerinin Genel Görgü Anlayışları ve Günlük Konuşmalarında Görgü.....	31
IV. BÖLÜM: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN GÜNLÜK KONUŞMALARINDA GÖRGÜNÜN EDİM BİLİMSEL OLARAK TESPİT EDİLMESİ.....	33
IV. 1. Leech'in İlkeleri ve Brown ve Levinson'un Görgü Stratejileri Doğrultusunda Üniversite Öğrencilerinin Günlük Konuşmalarının İncelenmesi	34
IV. 1. 1. Konuşma Metni	36
IV. 1. 2. Konuşma Metni	40

IV. 1. 3. Konuşma Metni	44
IV. 1. 4. Konuşma Metni	47
IV. 1. 5. Konuşma Metni	52
IV. 1. 6. Konuşma Metni	54
IV. 1. 7. Konuşma Metni	56
IV. 1. 8. Konuşma Metni	59
IV. 1. 9. Konuşma Metni	61
IV. 1. 10. Konuşma Metni	64
IV. 1. 11. Konuşma Metni	67
IV. 1. 12. Konuşma Metni	70
IV. 1. 13. Konuşma Metni	75
IV. 1. 14. Konuşma Metni	78
IV. 1. 15. Konuşma Metni	82
IV. 1. 16. Konuşma Metni	87
IV. 1. 17. Konuşma Metni	90
IV. 1. 18. Konuşma Metni	96
IV. 1. 19. Konuşma Metni	98
IV. 1. 20. Konuşma Metni	100
DEĞERLENDİRME	103
SONUÇ	109
KAYNAKÇA.....	111
EKLER	

GİRİŞ

Görgü kuralları toplumların sosyal ihtiyaçları, gelenekleri, inanışları ve değer yargıları sonucunda oluşan yazılı olmayan kurallardır. Bireyin dâhil olduğu sosyal ortam içinde bu kurallara uyması gerekir. Bu kurallara uymak bireyin toplumda saygınlık kazanmasına ve saygınlığını korumasına yardımcı olur.

Her toplumda görgüyle ilişkilendirilen ve nazik, kibar, saygılı olarak kabul edilen birtakım davranışlar görülür. Bu davranışlar toplumu oluşturan bireylerin diline yani kullandığı sözcüklere, deyimlere, atasözlerine, kalıp sözlerine vs. yansır. Türkiye Türkçesinin söz varlığında da Türk kültürünün görgü anlayışını yansıtan dil birimlerini bulmak mümkündür. Örneğin saygılı, hoşgörülü olmak, maddi değerlerle ölçülmez anlamında “nezaket para ile satılmaz”; insan ailesinden gördüğü görgü ve terbiyenin dışına çıkmaz, onu devam ettirir anlamında “Soy azmaz, soyuna çeker”, başkalarına karşı daima kırıncı ve görgüsüz davranmamalıyız anlamında “Yüz yüze bakmaya yer bırak” gibi atasözleri; terbiyesiz, görgüsüz, görgüsüz ayı, saygısız, edepsiz, ahlaksız, ahlaksız herif gibi argo içeren ifadeler ya da bu sözlerin karşıtları günlük hayatta dile yansıyan kullanımlardır. Bunların dışında saygı duymak, saygı göstermek, nezaket göstermek, nezaketini kaybetmek, edebini takınmak, edep etmek, terbiye görmek, terbiyesini bozmak, kibarlık taslamak, cumartesi kibarı gibi süslenmek vs. gibi deyimlerde de görgünün dile yansıdığını görülmektedir.

Bir toplumun görgü anlayışı söz varlığına yansıdığı gibi dil kullanımına da yansımaktadır. Dil kullanımına yansıyan görgü anlayışı üzerinde dil bilimin alt dalı olan edim bilim çalışmaktadır. Edim bilim ise, dilin belirli bir bağlam içinde nasıl kullanıldığını ve dilin kullanım ilkelerini inceleyen alandır.

Bundan dolayı görgü kurallarının dile nasıl yansıdığını ortaya koymak edim bilimin dolayısıyla da dil bilimin bir araştırma konusudur.

Türkçede görgü söylemi üzerine yapılmış bilimsel çalışmalar, çoğunlukla yazılı metinlerden hareketle yapılmış, sözlü metinler göz ardı edilmiştir. Dil bilim ise, sözlü dil üzerinde çalışmayı esas aldığından bugüne kadar yazılı kaynaklar üzerinde görgü kurallarıyla ilgili yapılan araştırmaların edim bilim çalışmalarına katkısı sınırlı kalmaktadır. Bu nedenle sözlü metinler üzerinde çalışarak, görgü kurallarının dile nasıl yansıdığını gösterecek çalışmalara gerek duyulmaktadır. Bu tür çalışmaların da geniş gruplar üzerinde yapılması daha yararlı olacaktır. Üzerinde çalışılacak gruplardan birisi de üniversite öğrencileri olabilir. Bu öğrenciler hem yetiştikleri aile ortamı, geldikleri şehir, ait oldukları sosyo-kültürel çevreler birbirinden farklı olan bireylerin meydana getirdiği büyük bir grup oluşturmakta hem de bu öğrencilerin kendi aralarındaki iletişimde görgü kurallarına uymadıkları gibi genel bir kanı mevcuttur. Gazetelerden derlenen çeşitli haberlerde ve tez kapsamında üniversite öğrencisinin kim olduğuna dair yapılan ankette bu kanı desteklenmektedir. Haklarında görgü kurallarına uymadıkları gibi bir kanı bulunan öğrenci grubunun görgü kuralları ile ilişkisi, bu kuralların öğrencilerin konuşmalarına nasıl yansıdığı ve öğrencilerin dil kullanımlarının nasıl olduğuna dair bir çalışma mevcut değildir. Böyle bir çalışmanın mevcut olmaması görgü kuralları üzerine yapılan çalışmalar için bir eksiklik sayılmaktadır.

Bu çalışmayla üniversite öğrencilerinden oluşan bir konuşucu kitlesi üzerinde Türkiye Türkçesi görgü söylemi özelliklerinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Böylelikle Türkiye Türkçesi kullanıcılarının bir bölümünün hangi konuşma durumlarında ne tür görgü stratejilerine başvurdukları, hangi bağlamlarda ne tür bir nazik dil yapısı geliştirdikleri

belirlenmeye çalışılacaktır. Türkiye Türkçesi görgü söylemi konusunda özellikle son on yılda çeşitli çalışmalar yapılmıştır (Açıkalin 1999; Akşehirli 2005; Bayyurt 2001; Demirci 2006; Dereli 2008; Tekmen 2005; Toksöz 2001; Yaylagül 2005; Yetkin 2006; Işık-Güler 2008; Dikilitaş 2004; Zibande 2005; Tröndle 2007 ve Rafieyan 2006). Bu çalışmalarda araştırmacılar, belirli bir durum (örneğin mahcup edici olduğu düşünülen bir bilgiyi aktarma, bir öneriyi reddetme veya yanlış bir bilgiyi düzeltme) karşısında konuşucuların hangi görgü stratejilerine başvurduklarını betimlemeye çalışmışlardır. Ancak Türkiye Türkçesi için daha geniş bir veri tabanı ile konuyu bütünlüklü olarak ele alan bir çalışma tespit edilmemiştir. Bu nedenle bu çalışmanın bu alandaki eksikliği gidermeye katkıda bulunması ve ileride yapılabilecek Türk kültüründe görgü konulu toplum bilimsel araştırmalara veri sağlaması amaçlanmaktadır.

Tez çalışması, Leech'in ilkeleri ve Brown ve Levinson'un (1987) evrensel olduğunu iddia ettikleri görgü modeli esas alınarak yapılacak ve çalışmada bu modelin Türkiye Türkçesi açısından geçerliliği tartışılacaktır. Üniversite öğrencileri hangi durumları itibarı tehdit edici durum olarak düşündüğü, hangi durumlarda samimiyet kurma eğiliminde olduğu veya toplumsal mesafeyi ön plana çıkarmaya çalıştığı üzerinde durularak görgü kavramının Türk toplumu için önemli öğeleri belirlenecektir.

Bu çalışma, sözlü dil üzerinde çalışmayı esas aldığından bu alandaki eksikliğin giderilmesine katkı sağlayacaktır. Ayrıca üniversite öğrencileri yetiştikleri aile ortamı, geldikleri şehir, ait oldukları sosyo-kültürel çevreler birbirinden farklı olan bireylerin meydana getirdiği büyük bir gruptur. Bu büyük konuşucu grubun görgü kuralları ile ilişkisini ortaya koymak da edim bilim alanına sağlanacak önemli bir katkı olarak görülebilir.

Bu çalışmada, Mersin Üniversitesi'nin Mersin Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisindeki fakülte ve yüksekokullarında kayıtlı bazı öğrencilerin günlük konuşmalarından kaydedilerek seçilen metinlere yer verilecektir. Üniversite öğrencilerinin, doğal ortamlarında(yemek yerken, TV izlerken, spor yaparken, oyun oynarken vs.) sözlü izin alınarak kaydedilmiş olan sesli ve/veya görüntülü konuşmaları yazıya geçirilmiştir. Yazıya geçirilmiş konuşma metinleri öncelikle anlam açısından değerlendirmiş ve konuşmalar yazıya geçirilirken soru anlamı olan tümceleri göstermek için soru işareti, tamamlanmamış tümceleri göstermek için üç nokta ve şaşırma, kızma, sevinç vs. anlamda kullanılan tümceleri göstermek için de ünlem işareti kullanılmış ve bunların dışında herhangi bir noktalama işareti ve transkripsiyon kullanılmamıştır. Konuşma metinleri Leech'in ilkeleri ve Brown ve Levinson'un geliştirdiği görgü stratejileri esas alınarak çözümlenmiştir. Konuşmalarda yer alan maksimler veya stratejiler belirtilerek açıklanmıştır. Çalışmada, sadece sözlü kaynaklar kullanılmış olup yazılı kaynaklara (edebi eserler, internette yer alan yazışmalar, vs.) yer verilmemiştir.

I. BÖLÜM

GÖRGÜ KURALLARI

I. 1. Görgü

Görgü, toplumların tarihi süreç içerisinde geliştirdikleri saygı ve incelik kuralları ve çeşitli durumlarda uyulması gereken ayrıntılı davranış biçimleridir. Milli Eğitim Bakanlığının Halkla İlişkiler ve Organizasyon Hizmetleri Alanında öğrenim gören öğrencilere yönelik yayımladığı Protokol ve Görgü Kuralları adlı bir modülde görgü kavramını “ Hayatını iyi yönlendirme sanatı”, “görgü kurallarını bilme ve onları doğru uygulama” şeklinde tanımlamıştır(MEB 2011:21). Nitekim Türkçe Sözlük’te görgü, “Bir toplum içinde var olan ve uyulması gereken saygı ve incelik davranışları, terbiye.” şeklinde tanımlanmaktadır (2007). Ehrlich’e (1993) göre görgü, sosyal etkileşim sırasında eylemde kişilerin karşılıklı ihtiyaçları doğrultusunda birbirlerine iltifat ifadesi olarak kullandıkları söylemlerdir. Bu durumu sosyal çerçeve içinde ele alarak, bir vasıf olarak nitelendirmektedir. Held (1995) görgüyü “Mesafeli, edepli davranış ve dolaylı söylem.” olarak tanımlamıştır. Küçükaslan (2009) Türkçe Sözlük’tekine benzer bir şekilde görgüyü açıklarken “Bir toplumun içinde var olan ve uyulması gereken saygı ve incelik kurallarıdır.” demektedir. Lakoff (1990 :34) ise görgünün, bütün insan ilişkilerinin doğasında var olan anlaşmazlık ve çatışma ihtimalini en aza indirerek iletişimi kolaylaştırmaya yönelik bir kişiler arası ilişkiler sistem olduğunu bildirir. Leech’in (1983: 82) görgü modeli, kişiler arası etkili konuşma üzerine oluşturulan ve görgüyü çatışmadan sakınma olarak algılayan bir modeldir. Görgü ilkesinin işlevi, sosyal dengeyi ve karşımızdakilerin öncelikli olarak bizimle işbirliği içinde olduğu düşüncesini kabul etmemizi sağlayan dostane ilişkileri sürdürmektir. Görgü üzerine yapılan açıklamalardan

anlaşılabilirliği üzere genel olarak görgü, toplumların ihtiyaçlarından doğan kişiler arası ilişkileri düzenleyen söylemlerdir.

I. 2. Görgü Kuralları

Belli bir durumda yapılması gereken şeyi gösteren ya da buyuran yönergeye kural denilmektedir(Akarsu 1974:120). İnsanlar toplu halde yaşamak zorunda olduklarından, belli bir düzeni sağlamak için kişiler arasındaki ilişkileri düzenleyen kurallara gereksinim duymuştur. Bu kurallarından birisi de görgü kurallarıdır. Görgü ve buna bağlı olarak ortaya çıkan görgü kuralları, toplumların sosyal ihtiyaçları, gelenekleri, inanışları ve değer yargıları sonucunda oluşan yazılı olmayan kurallardır. Bu kuralları ihlal edenler, hukuki yaptırımlarla karşılaşmazlar. Ancak bu kurallara uymamak kişinin toplum tarafından dışlanmasına, ayıplanmasına veya saygınlığını yitirmesine sebep olabilir.

Görgü kuralları toplumsal kesimleri ve grupları birbirinden ayırma ve hayatı kolaylaştırma, ilişkileri düzenleme işlevine sahiptir. Nitekim Dereli (2008:15) “Sözlü iletişimde nezaket stratejileri” adlı çalışmasında görgü kuralları üzerine şunları dile getirmiştir:

Gündelik hayatta büyük çoğunluğun belirli durumlarda görmek istediği sözlü (verbal) ya da sözsüz (non-verbal) davranış biçimleri saygılı, nazik olarak nitelendirilirken, beklentinin dışına çıkan davranışlar ise saygısızlık ya da kaba olarak değerlendirilmektedir. Uyulan kurallar ve değerler zincirlerinin iletişimdeki işlevi ise, kişilerin amaçlarına ulaşmalarını sağlayacak sürtüşmesiz bir iletişime katkıda bulunmak ve kişilerin toplum ve grup içindeki yerlerini koruyabilmelerini sağlamaktır.

Bu nedenle görgü kuralları toplumsal açıdan bağlayıcı bir nitelik gösterir ve birey, aslında yazılı olmayan bu davranış kurallarını toplum içindeki tecrübeleriyle öğrenir.

İnsana ait tüm değerler, inanç ve tutumlar, toplumdan topluma değiştiği gibi görgü kuralları da toplumun inanç, eğitim, ekonomik güç, teknolojik seviye, örf ve adetlerine göre farklılıklar gösterir. Örneğin Türkiye’de yüz yüze sohbet eden iki kişinin arasından geçmek saygısızlık olarak algılanır. Bunun için bu iki kişinin arasından geçmenin zorunlu olduğu durumlarda özür dilenir. Ancak, örneğin Ainu (Kuzey Japonya adalarında yaşayan bir halk) toplumunda bunun tam tersi söz konusudur (Tekmen 2004: 2827). Yine, Türkiye’de yabancı birisine hitap ederken erkek veya kadın oluşuna göre “amca/teyze” ya da “birader/bacım” gibi ifadeler sıklıkla kullanılırken, Almanya’da böyle bir şey söz konusu değildir. Bir Alman’a bu sözcüklerle hitap edildiği zaman, ilgili kişi; “ben senin/sizin nereden amcan/ız, teyzen/iz oluyorum” vs. diyerek tepki gösterecek ve bunu söyleyeni normal birisi olarak değerlendirmeyecektir(Selçuk 2001 :1).

Bir toplumda nazik ya da görgülü olarak değerlendirilen davranışlar, kültürel etkileşim yoluyla başka toplumlarda da görülebilir. Örneğin toplumsal yaşamda kadınlara öncelik tanımak, kapılardan öncelikle geçmelerini sağlamak, restoranlarda sandalyelerini çekip onları oturtmak gibi davranışlar, Türk toplumunda özellikle son elli yılda sıkça gözlemlenen ve genel olarak batı kültürlerinden etkilenecek yaygınlaşan davranışlardır. Gelen konuğa ikram konusunda ısrar etmek, evde konuk ettiğimiz kişiye herhangi bir anlaşmazlık durumunda konuğumuz olması sıfatıyla sert çık(a)mamak, gelen ev hediyesini konukların önünde açmamak günümüzde yavaş yavaş değişime uğrasa da Türk kültürünün görgü ve saygı kuralları içinde yer almaktadır.

Kültürlerarası farklılıklar yanlış anlaşılmalara ve farklı yorumlamalara yol açabilir. Holmes (1995), odasına ilk kez gelen Samoa yerlisi bir öğrencinin kendisi izin

vermeden hemen sandalyeye oturmasından ilk başta rahatsızlık duyduğunu ancak daha sonra bunun bir saygı ve görgü gereği olduğunu öğrendiğini ifade eder. Çünkü Samoa kültüründe bir kişinin kendisinden yaşça büyük ve konum olarak daha üst seviyedeki bir insana fiziksel olarak tepeden bakmasının son derece saygısız bir davranış olarak görülür. Söz konusu iletişim durumunda öğrenci kendi kültürünün çizdiği çerçevede saygısızlık etmemek üzere profesörden daha aşağıda bir konumda yer almak için hemen bir sandalyeye oturmuştur.

Görgünün kültürel ve sınıfsal boyutunun olduğuna dikkati çeken Mills (2004) de geleneksel yaklaşımın görgü kuramını görgü ve etiket ile sınırladığı eleştirisini getirerek bireylerin sınıf, cinsiyet ve ırk özelliklerine bağlı olarak görgü üzerine değerlendirmelerinin ve seçtikleri stratejilerin farklılık gösterebileceğini ifade etmektedir. Söz gelimi, bir öğretim üyesi bir Anadolu kasabasında bir fırına girer ve "İyi günler beyefendi bir ekmek rica edebilir miyim?" der. Fırıncı şöyle bir bakar ve "Ne yalvarıyon abi tabii ki veririz" der (Kansu- Yetkiner 2009: 19). Bu örnekte müşterinin son derece nazik bir dil kullanması, fırıncının kendi gündelik dil kullanım kurallarına uymamaktadır. Fırıncının, müşterinin dil kullanım biçimini kendisini (fırıncıyı) yücelten bir davranış değil de konuşmacının kendi kendisini alçalttığı bir davranış olarak değerlendirdiği söylenebilir.

Bütün bunlarla birlikte aynı toplum içinde farklı sosyal ortamlarda da nazik olarak kabul edilen davranışlar ve görgünün sınırları değişim gösterebilmektedir. Bu davranış biçimlerinin dile yansısı konusunda da benzer eğilimler gözlenebilir. Başka bir deyişle, bir görgü formu çeviri ve aktarma yoluyla bir başka dile ya da bir toplumdaki bir sosyal katmandan başka bir sosyal katmana geçebilir. Bu bağlamda bugün Türkiye Türkçesinde rica ve istek ifadelerinde sıkça gördüğümüz "Camı açabilir misiniz?", "Bir çay daha alır mıydınız?" gibi cümlelerdeki *-abilir miydiniz?*, *-abilir misiniz?* veya *-r*

mısın(ız)? ve benzeri formların Türkçede ne zamandan beri görüldüğü, bir çeviri yoluyla mı dile yerleştiği çözülmesi gereken dil bilgisel konulardan yalnızca biridir.

I. 3. Görgü Kurallarının Dile Yansıması

Görgü kurallarının dile nasıl yansıdığı, son zamanlarda üzerinde sıklıkla durulan bir araştırma konusudur. İletişim içindeki insanların birbirlerinin “saygınlık” gereksinimini dikkate alarak ne gibi görgü söylemleri kullandıkları konusunda çok sayıda araştırma yapılmış ve elde edilen bulgulardan hareketle çeşitli görgü kuramları öne sürülmüştür. Lakoff’un ‘dayatma/ uzak dur’ ya da Leech’in ‘Karşıdaki kişi için maliyeti en aza indir / kârı artır’ bunlar arasında sayılabilir (Fasold 1990: 159).

Kadın diliyle ilgili birçok hipotezin temelini atan ve iletişim sırasında kullanılması gereken görgü ilkelerini geliştiren Amerikalı dilbilimci Lakoff (1978: 88) görgü diliyle ilgili kullanımları üç başlık altında toplamıştır. Resmi durumlarda dayatmadan kaçınılarak mesafeli davranılması, ikilemli durumlarda dinleyiciye seçenekler sunulması, samimi durumlarda ise konuşucu ve dinleyicinin aynı eylemi yapıyor gibi davranmasını görgü dili içinde değerlendirmiştir. Edim bilim üzerine çalışmalar yapan ve Lakoff gibi iletişim sırasında kullanılması gereken görgüyle ilgili çeşitli ilkeler geliştiren İngiliz dilbilim profesörü Leech (1983: 132) konuşucuyu merkez alarak görgü dilinin altı temel ilkesini belirlemiştir. Bu ilkeler şu şekilde gösterilebilir:

Nezaket ilkesi: İletişim sırasında dinleyicinin saygınlığını sarsabilecek olumsuz davranışları azaltmak

Cömertlik ilkesi: İletişim sırasında dinleyicinin saygınlığını yükseltmeye yönelik davranışları arttırmak

Takdir etme ilkesi: İletişim sırasında dinleyicinin davranışlarını beğenmeyi ve övmeyi arttırmak.

Uyum ilkesi: Kendisi ve dinleyici arasındaki uyumsuzluğu azaltmak

Sempati ilkesi: Kendisi ve dinleyici arasındaki antipatiyi azaltmak, kendisi ve karşısındaki arasındaki sempatiyi arttırmak.

Tevazu ilkesi: Kendisini övmeyi azaltmak, kendisini beğenmemeyi arttırmak.

Lakoff (1978) ve Leech'in (1983) yanında görgü söylemi üzerine yapılmış en kapsamlı çalışma Brown ve Levinson (1987) tarafından yapılmıştır. Brown ve Levinson, Tzental dili (Güney Meksika'da bir Maya dili), Hindistan'ın güneyinde konuşulan Tamilce ve İngilizceyi inceleyerek aralarında akrabalık olmayan bu dillerde görgü ile ilgili birtakım benzer yapıların bulunduğunu tespit etmişlerdir. Brown ve Levinson'un görgü kuramının temelinde aslında bir toplum bilimci olan Goffmann'ın terimleştirdiği "saygınlık" kavramı yer alır.

Yıldız'dan (1999:26) aktarıldığı biçimiyle Goffmann, saygınlık kavramını "kendimiz için her zaman istediğimiz sosyal değer duygusudur. 'Ben buna değer birisiyim.' inanişidir." şeklinde açıklamıştır.

Brown ve Levinson (1987) Goffman'ın saygınlık kavramını genişletmişler ve ayrıntılı olarak incelemişlerdir. Brown ve Levinson'a(1987: 61) göre saygınlık, etkileşim sırasında kaybedilebilir, sürdürülebilir veya geliştirilebilir bir duygusal değerdir. Kişilerin farklı iletişim ihtiyaçları bulunduğunu ve kişiliklerinden dolayı sözlü iletişimde "iletişim aksaklıkları"nın olabileceğini vurgulamışlar ve bu tür davranışları saygınlık zedeleyici davranışlar" (face treatening acts) olarak tanımlamışlardır (Brown ve Levinson 1987: 60-

62). Brown ve Levinson'a (1987:60) göre sözlü iletişimde aksaklıkların önlenmesi amacıyla uygulanan kurallar veya teknikler ise "görgü stratejileri" ni oluşturur. Brown ve Levinson (1987: 60) görgü söyleminin dinleyiciye göre değişebildiğini savunur. Kişiler bağlama uygun olarak geliştirdikleri görgü stratejileri sayesinde iletişimde yaşanabilecek aksamaları da engelleyebilirler.

Brown ve Levinson (1987), saygınlığı koruma istediğinin iki ana yönü olduğu görüşündedirler. Saygınlık kavramına dayalı olarak "olumlu görgü stratejisi (positive face)¹" ve "olumsuz görgü stratejisi (negative face)" ile "olumlu ve olumsuz görgü stratejileri" terimlerini kullanırlar. Bir tarafta kişiler iletişim kurdukları kişilerden olumlu görgü stratejisi (positive face)" beklentileri vardır. Olumlu görgü stratejisi beklentisi, uygun bulunma, kabul edilmiş olma, isteklerimizin onaylanması vb. istekleri içerir. Diğer taraftan kişiler, iletişim kurdukları kişilerden olumsuz görgü stratejisi beklentisi vardır. Bu beklentiler, yalnız bırakılma, işimizi sıkılmadan yürütme ve sürdürme taleplerini içerir.

Brown ve Levinson (1987) görgünün basit iki tanımı olduğunu belirtmişlerdir: Olumsuz ve olumlu görgü. Farklı görgü yöntemleri, hangi saygı talebi olduğuna bağlı olarak (olumlu veya olumsuz) ele alınmıştır.

Dereli (2008: 26) görgü yerine incelik kavramı kullandığı çalışmasında olumlu ve olumsuz görgüyü şu şekilde açıklamıştır:

Olumlu görgü örnek olarak karşımızdakini onaylama, övme ya da ona yakınlık ya da ilgi gösterme verilirken karşımızdakine itiraz etme, onu eleştirme, suçlama ya da ona uygun olmayan biçimde hitap etme ise olumlu imajı zedeleyen unsurları teşkil etmektedir. Olumsuz imajı zedeleyen unsurlara ise tavsiyede

¹ Bazı kaynaklarda Brown ve Levinson'un görgü modelleri için "face" terimi kullanılmıştır. Burada kastedilen "face" sözcüğünün karşılığı olan "yüz" değil, davranışın birebir karşılığı olan stratejidir. Bu bilgidir hareketle çalışmada strateji terimi kullanılmıştır.

bulunma, rica, öneri ya da emir örnek oluşturmaktadır. Bu çerçevede, karşımızdakilerin olumlu ve olumsuz imajının korunması için kullanılan teknikler “görgü” olarak açıklanmaktadır.

Olumlu görgü stratejileri, konuşan ile dinleyen arasındaki toplumsal mesafenin az olduğunu gösterir, ortak bilgi ve değerlere sahip oldukları varsayımına işaret eder. Konuşan, karşı tarafa istediği mesajı en iyi nasıl iletceğini düşünürken, olumlu görgü stratejilerini uygular, böylece konuşan ile dinleyen arasında bir dayanışma olur (Açıkalın 1998: 22). Olumsuz görgü stratejilerinde ise bireylerin bağımsız karar alma hakkına sahip olduğu vurgulanarak ve dayatmalar azaltılarak dinleyicinin itibarının korunması amaçlanır. Olumsuz görgü stratejilerinin kullanılması, konuşucu ve dinleyici arasında samimiyet olmadığını gösterir (Brown-Levinson 1987: 130).

Yukarıda da belirtildiği üzere görgü kurallarının dile nasıl yansıdığı, son zamanlarda üzerinde sıklıkla durulan bir araştırma konusudur. İletişim içindeki insanların birbirlerinin “saygınlık” gereksinimini dikkate alarak ne gibi görgü söylemleri kullandıkları konusunda çok sayıda araştırma yapılmış ve elde edilen bulgulardan hareketle çeşitli görgü stratejileri öne sürülmüştür.(Brown-Levinson 1987; Lakoff 1978; Leech 1983) Öne sürülen bu stratejiler genel olarak, karşı tarafın yüzünü mahcup etmeyecek, onun özel alanına girmeyecek ve onu zor durumda bırakmayacak şekilde davranma çabasıdır. Yani görgü stratejilerinin hepsi bu mahcup edici davranışları engellemek üzere ortaya çıkmaktadır. Bunların dile yansıma biçimini de edim bilimin araştırma konusudur.

I. 4. Edim bilim

Görgü kurallarının dile yansıma biçimi, işlevsel dil bilim dallarından edim biliminin (pragmatğin) araştırma alanlarından birisidir. Kökleri dil felsefesine ve genel dil

bilime dek uzanan edim bilim, sosyal bir insan davranışı olarak dil kullanımının gözlenmesi ve yorumlanmasını konu alanı edinmiştir. En geniş tanımıyla edim bilim dil kullanımının bilimsel olarak incelenmesidir. Dar anlamıyla ise edim bilim sözcelerin yorumlanması sırasında dil bilimsel özelliklerin ve bağlamsal etkenlerin nasıl etkileşim içine girdiğini incelemektedir.

Herhangi bir dilde kurulan bir tümce, söz konusu dilin sağladığı dil bilimsel yapı nedeniyle oluşturulan ses bilimsel, söz dizimsel ve anlam bilimsel özellikleriyle soyut bir dizgedir. Oysa sözce, belli bir kişi tarafından belli bir yerde ve zamanda üretilmiş somut bir gerçekliktir(Kıran 2002:217). Dilsel ve dil dışı özellikleri barındıran nitelikte bir yapılanmadır. İnsan iletişimde bu özelliklerin nasıl rol oynadığı ve birbirleriyle nasıl bir etkileşim halinde oldukları edim bilimsel kuramların açıklamaya çalıştığı hususlardır (Kansu-Yetkiner 2009: 1).

Vardar (2007) edim bilimi “özellikle mantıksal kökenli kuramlarda (Ch. W. Morris, R.Cannap, J. R. Searle) dilsel göstergelerin birleşim kurallarını inceleyen söz dizimle, bunların göndergelerle ilişkisini sağlayan anlambilime karşıt olarak, bildirişim durumu içindeki konuşucuların göstergeleri kullanmasını, bu edime eşlik eden çeşitli olguları (güdülenme, tepki, etkileşim, vb.) inceleyen dal olarak ele almaktadır.” Cevizcioğlu (2000: 771) için edim bilim 1. Genel olarak sembol ya da işaretlere, dilsel göstergelere ilişkin araştırma. Pragmatik, dilsel göstergelerin birleşimlerini, salt onların birbirleriyle olan ilişkilerini konu alan sentaks veya sözdiziminde ve dilsel göstergelerin gösterilenle ilişkilerini araştıran semantik veya onların bilgisinden farklı olarak sadece göstergelerle, yeni sözcükler, deyim ya da ifadelerle onların kullanılma tarzları arasındaki ilişkileri araştırır. Sembollerini konuşmacı veya dinleyicilerle olan ilişkileri içinde ele alır. 2. Pragmatik, daha özel olarak da, 1950 ve 1960’lı yıllarda Austin ve Searle tarafından

geliştirilen ve sözel sembollerle formların kullanım ve etkilerinin felsefi, lengüistik, sosyolojik ve psikolojik yönlerini konu alan araştırma türüne tekabül etmektedir. 3. Sıfatsal anlamı içinde ise, pragmatik öncelikle insani eylemle, insanın ilgi ve çıkarlarıyla, sonra da sembol ve göstergelerle ilgili olmasıyla tanımlar.

Levinson'a (1983) göre edim bilim, etkileşim sırasındaki anlamı ve dilin anlaşılmasında temel oluşturan dil ve bağlam arasındaki ilişkileri inceleyen bir alandır. Richard (1992:284) için edim bilim iletişimde dil kullanımının, özellikle tümcelerle kullanıldıkları bağlam ve durumlar arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Erkman-Akerson'a (2000:54) göre edim bilim ile ilgili şu açıklamaları yapar: Herhangi bir düşüncemizi eyleme dökerken, kullanabileceğimiz çok sayıda dilbilgisel tümce seçeneklerimiz vardır. Bu tümce yapılarından yalnızca birini seçer ve onunla iletişime geçeriz. Seçtiğimiz ve iletişim ortamında kullandığımız yapı artık bir sözce olmuştur. Seçimi yaparken kullanım koşullarına özgü olan bazı ölçütler vardır. Neyi, kime, hangi amaçla ve hangi koşullarda söyleyeceğimiz önemlidir. Edim bilime göre ancak bu noktalar zihnimizde saptandıktan sonra eyleme geçer ve söylemek istediğimizi ortama uygun bir biçimde dile getiririz.

Akşehirli'ye (2005) göre, edim bilim en genel tanımıyla, bildirişimi inceleyen bilim dalıdır. Edim bilim, bağlam içindeki anlamın dinamik yönleri üzerinde yoğunlaşır. Edim bilim; konuşucuya, dinleyiciye ve sözce bağlamının diğer özelliklerine bağlı anlam özellikleri ve dil kullanımlarını inceler. Edim bilim bir yandan sözce bağlamının etkisi, genellikle bildirişimlerde uyulan kurallar ve ifade seçimini düzenleyen konuşucu amaçları ile ilgilenirken, diğer taraftan da bütün bu etkenlerin, alıcının sözceyi yorumlamasındaki etkisini inceler.

Yukarıdaki tanımlardan da anlaşılacağı gibi edim bilim, dil bilimsel ifadelerin anlamını, onların kullanıcıları ve yorumcuları açısından inceler. Kaynağını dil bilimci Austin’de bulan bu yaklaşım, dilin kullanımının özellikleri üzerinde durur. Bu yaklaşıma göre, bir ifadenin anlamı iki faktöre bağlıdır: Bir yandan cümlenin anlamına, öte yandan ifadenin içinde yer aldığı dilsel (lengüistik) veya dil-dışı bağlama.

Tanımlar dikkate alındığında genel olarak edim bilimin;

- Sözcelerin kullanımlarının ve yorumlanmasının nasıl gerçek dünya bilgisine bağlı olduğu,
- Konuşmacıların söz eylemleri nasıl kullanıp anladıkları,
- Konuşmacı ve dinleyici arasındaki ilişkiden tümce yapısının nasıl etkilendiği, konularını içerdiği görülebilir.

Edim Bilimin Konusu

Edim bilim’in neleri içerdiği konusunda Akşehirli (2005: 4) “Anlam Bilimine Yardımcı Bir Alan: Pragmatik” adlı çalışmasında edim bilimin araştırma konuları şu şekilde sıralanmıştır:

- Söz edimi teorisi (Speech act theory)
- Başarı koşulları (Felicity conditions)
- Konuşmaya dayalı ima (Conversational implicature)
- İşbirliği ilkesi (The cooperative principle)
- Konuşmaya dayalı kurallar (Conversational maxims)

- Bağıntı (Relevance)
- Görgü kuralları (Politeness)
- “Sembolik” işaretler (Phatic tokens)
- Gösterim (Deixis)

1980'lerden itibaren bir hızla gelişen edim bilimin dokuz temel araştırma konularından birini “görgü kuralları” oluşturmaktadır. Bundan da anlaşılacağı üzere görgü dili incelemeleri de dilin işlevsel ve edimsel olarak ele alındığı araştırma alanlarından birisidir.

II. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

II. 1. Giriş

Bütün bilimsel çalışmalar da olduğu gibi bu çalışmada da sistemli bir biçimde düzenlenmiş birçok olayı açıklayan ve bir bilime temel olan kuramsal bir çerçeveye ihtiyaç vardır. Bu tez çalışması da kuramsal bir çerçeve içinde belli bir yöntem takip edilerek hazırlanmıştır. Bu bölümde çalışmanın kuramsal çerçevesi ile konuşma metinlerini çözümlemede kullanılacak araştırma yöntemi tanıtılacaktır.

Görgü kuralları belirli biçimlerde dil kullanımına yansır. Bu biçimler yazı dilinde tespit edilebileceği gibi, günlük konuşma dilinde de tespit edilebilir. Bu biçimlerin günlük konuşma dilinde de tespit edilmesi, günlük konuşma dili metinlerinin incelenmesiyle sağlanabilir. Üniversite öğrencisinin kim olduğuna dair yapılan anket çalışmasında ve gazetelerden derlenen çeşitli haberlerde, üniversite öğrencileri gibi büyük bir grubun birbirleriyle olan iletişimde görgü kurallarına uymadıkları gibi bir kanı öğrencilerin günlük konuşmalarının incelenmesiyle de tespit edilebilir.

Öğrencilerin günlük konuşmalarında görgü kurallarının dile yansıma biçimlerini tespit etme ve öğrencilerin günlük konuşma dilinde yaptıkları ihlalleri gösterebilme konusunda Leech'in ilkeleri ve Brown ve Levinson'un görgü stratejileri bir çerçeve oluşturulabilir.

II. 1. Leech'in İlkeleri

Güler- Işık'ın (2008:30) aktardığına göre Leech, görgü yaklaşımından Grice'in ilkelerini temel alır. Grice'e göre gündelik konuşmalarda, konuşucular ve dinleyiciler

işbirliği ilkesini paylaşır. Konuşucular, sözcelerini dinleyiciler tarafından anlaşılacak şekilde oluşturur. Bu ilke, dört alt kural ile şu şekilde açıklanabilir:

- *Nitelik*: Konuşucular dürüst olmalıdır; yanlış olduğunu düşündükleri şeyleri ya da ellerinde kanıt olmayan şeyleri söylememelidirler.
- *Nicelik*: Yapılacak katkı, konuşmanın uygun bir biçimde ilerlemesi için gereken ölçüde bilgilendirici olmalıdır. Ne çok uzun ne de çok kısa olmalıdır.
- *Bağlantı*: Konuşucuların katkısı, söz alış-verişinin amacına uygun olmalıdır.
- *Kiplik*: Konuşucuların katkısı açık, derli toplu, kısa bir şekilde gerçekleşmeli; bulanık ve belirsiz olmamalıdır.

Leech'in görgü yaklaşımı Lakoff'un görgü tartışmaları ve kavramlarından daha ayrıntılıdır. Leech "kişilerarası güzel konuşma sanatı" (Interpersonal Rhetoric) çerçevesi içinde tartışmayı yeğler. Ona göre güzel konuşmak kişinin ne söylemek istediğinden çok konuşmacının sosyal amacıyla ilgilidir. Leech ilkelerinin iş birliği, görgü ve ironi ilkelerine dayandırır.

Leech'in işbirliği ilkesi Grice'in ilkelerine denk gelir. Bununla beraber Leech, görgü(kibarlık) ilkesini kaba sözlerin ifade edilmesini azaltmak olarak tanımlar ve amacının görgüyü sürekli hale getirmek olduğunu belirtir. Görgü (kibarlık) ilkelerini şu altı ilkeyle inceler:

Nezaket ilkesi: İletişim sırasında dinleyicinin saygınlığını sarsabilecek olumsuz davranışları azaltmak

Cömertlik ilkesi: İletişim sırasında dinleyicinin saygınlığını yükseltmeye yönelik davranışları arttırmak

Takdir etme ilkesi: İletişim sırasında dinleyicinin davranışlarını beğenmeyi ve övmeyi arttırmak.

Uyum ilkesi: Kendisi ve dinleyici arasındaki uyumsuzluğu azaltmak

Sempati ilkesi: Kendisi ve dinleyici arasındaki antipatiyi azaltmak, kendisi ve karşısındaki arasındaki sempatiyi artırmak.

Tevazu ilkesi: Kendisini övmeyi azaltmak, kendisini beğenmemeyi artırmak.

II. 1. 2. Brown ve Levinson'un Görgü Stratejileri

Leech'in ilkelerinin yanı sıra görgü söylemi üzerine en kapsamlı çalışmayı yapmış olan Brown ve Levinson (1987) görgü konusuyla ilgili davranışları ve bunların dilsel görünümünü dört başlık altında toplamışlardır: Dolaysız görgü stratejisi (the bald on-record strategy), olumlu görgü stratejisi (positive politeness), olumsuz görgü stratejisi (negative politeness), dolaylı görgü stratejisi (off-record indirect strategy) . Bu stratejiler ise şu şekilde tanımlanabilir.

II. 1. 2. 1. Dolaysız Görgü Stratejisi

Dolaysız görgü stratejisinde konuşucu, dinleyicinin itibar ifadesindeki tehdit edici durumu azaltmak için hiçbir şey yapmaz. Başka bir deyişle dolaysız görgü stratejisinde önemli olan söylenecek olanın dinleyiciye doğrudan aktarılmasıdır. Herhangi bir görgü ifadesi taşımayan tümcelerdir:

Acil bir durum: İmdat!

Sinirli bir hal: Onları bana ver!

İstek: Ceketinizi oradan kaldırın.

Uyarı: Farlarını aç! (Araba sürerken)

II. 1. 2. 2. Olumlu Görgü Stratejileri

Olumlu görgü stratejilerini kullanan konuşucu, dinleyicinin saygı görmek ve takdir edilmek isteğini dikkate alır. Aynı zamanda aradaki ilişkinin samimi olduğunu hissettirmeye çalışır. Bunu yaparken çeşitli biçimlerde davranır. Bu davranış biçimleri şöyle açıklanabilir:

- **Dinleyicinin ilgi, istek ve ihtiyaçlarının farkında olduğunu vurgulayarak yakınlık kurmak:**

Acıkmış gibi görünüyorsun, kahvaltı yapalı epey oldu. Öğle yemeğine ne dersin?

- **Dinleyicinin ilgi görme ve takdir edilme duygusunu abartılı bir şekilde dile getirmek:**

Aman Allah'ım ne güzel bir elbise!

- **Dinleyicinin ilgisini artırmak:**

Merdivenden aşağı indim, bir de ne göreyim dersin? Her yer tamamen dağınık telefon yerinden çıkmış ve elbiseler her yere dağılmış.

- **Gruba aitliği gösteren kimlik öğelerini kullanmak:**

Çay, kahve? (Çay mı, kahve mi içersiniz?)

- **Ortak zemin aramak:**

Hava güzel değil mi?

- **Uyuşmazlıktan kaçınmak:**

A: Adanalısın değil mi?

B: Aslında Adanalı sayılırım on yıldan beri burada yaşıyorum.

- **Ortak zemin konusunda önceden işaret vermek, o konuyu gündeme getirmek ve bildirmek:**

Bugün ilacımızı aldık mı?

- **Şakacı olmak:**

Senin külüstürü ödünç alabilir miyim? (Dinleyicinin yeni arabasını istemek için)

- **Dinleyicinin düşüncelerini önceden bildiğini vurgulamak:**

Halk müziğini sevmediğini biliyorum ama şu türküyü bir dinle.

- **Teklif etmek, söz vermek:**

Gelecek hafta bir ara uğrarım?

- **İyimser olmak:**

Bence bu teklife hayır demezsin.

- **Konuşucu ve dinleyicinin aynı etkinlik içinde yer alması:**

Hocam, ara verelim mi? (Ara vermenizi istiyorum.)

- **Nedenleri sorgulamak:**

Hanımfendi pencereyi kapatacağız. Rüzgâr içeri giriyor. (Tzetal dilinden alınmış bir örnektir.)

II. 1. 2. 1. Olumsuz Görgü Stratejileri

Olumsuz nezaket stratejilerinde konuşucu, dinleyicinin itibarına yönelik tehdit edici durumu dikkate alır. Aynı zamanda da dinleyiciden bir talepte bulunacağını sezdirir.

- **Dolaylı olmak**

Camı kapatacak mısın?

- **Sorgulamak ve sınırlamak**

Eğer sizce de sakıncası yoksa camı kapatmak istiyorum.

- **Karamsar olmak:**

Bir kez daha baksan herhalde böyle olmazdı.

- **Küçültmeler kullanmak**

Sizi, biraz bekleteceğim.

- **Saygıyı ön plâna çıkarmak**

Size bir şey sorabilir miyim (İzin isteme)

- **Özür dilemek**

Sizi meşgul etmek istemem ama...

- **Dinleyiciyi kişiselleştirmekten kaçınmak:**

Mektupların bugün gönderilmesi gerekli. (Şef, memuruna)

- **Toplumsal kuralların anlatımında imaj tehdit eden durumları göz**

önünde bulundurmak

Öğretmen öğrencilerine sınıf kurallarını anlatırken:

— Sınıfa girince yerimize oturuyoruz, kitabımızı açıp öğretmenimizi

bekliyoruz.

- **Fiil cümlelerinden isim cümlelerine geçiş yapmak**

*** Geçen sınavda başarılı oldunuz. Biz bundan çok etkilendik.

** Geçen sınavdaki başarınız bizi çok etkiledi.

* Geçen sınavdaki başarınız çok etkileyiciydi.

- **Minnettarlık durumunu vurgulamak**

Eğer kitapları gönderirseniz size çok minnettar olurum.

II. 1. 2. 3. Dolaylı Görgü Stratejileri

Dolaylı stratejiler, baskının birazını konuşucunun üzerinden almak için başvurulan söylemlerdir. İsteklerin ve verilmek istenen mesajların dolaylı yoldan aktarılması esasına dayanır. Dolaylı stratejiler, iletişim için gerekli olan işbirliği kurallarına uyulmamasıyla ortaya çıkar. Bu strateji Grice (1975) işbirliği kuralları üzerine temellendirilmiştir. Bu ilkeler de dört başlık altında toplamıştır:

Bağıntı kuralı: Kişi, üzerinde konuşulan şeyle alakalı şeyler söyler.

Nicelik kuralı: Kişi mümkün olduğunca ve gereken ölçüde bilgilendirici olmaya çalışır. Konuşmada gerektiği kadar bilgiyi aktarır.

Nitelik kuralı: Kişi, dürüst olmaya çalışır, yanlış ya da kanıtlarla desteklenmemiş bilgi vermez.

Netlik kuralı: Kişi mümkün olduğunca açık, anlaşılır ve net konuşur.

Bağıntı Kuralının İhlaline Dayanan Stratejiler

- **İma etmek:**

Burası iyice soğuk oldu. (Camın kapatılmasını istemek için)

- **Çağrışım yaptıracak ipuçları vermek**

Evim buraya çok yakın, şu patika benim evime gider. (Eve davet etmek için)

- **Varsayımları kullanmak**

Evi temizleme işi yine bana kaldı.

Nicelik Kuralının İhlaline Dayanan Stratejiler

- **Kısıtlı bilgi vermek:**

A: Hanry hakkında ne düşünüyorsun?

B: Kötü biri olduğunu söyleyemem. (İyi biri olduğunu düşünmüyorum.)

- **Abartılı bir şekilde anlatmak:**

Dikkatli ol diye bin defa söyledim.

- **Gereksiz tekrarlar yapmak**

Savaş savaştır.

Nicelik Kuralının İhlaline Dayanan Stratejiler

- **İkilem yaratacak ifadeler kullanmak**

A: Söylediklerime kızdınız mı?

B: Yani...

- **Kinayeli sözler kullanmak**

Hava ne güzel değil mi? (Yağmurda ıslanmış birine)

- **Eğretilemeler kullanmak:**

Harry gerçek bir balık gibidir. (O bir balık gibi içer/yüzer/soğukkanlıdır.)

- **Cevap gerektirmeyen sorular:**

Aynı şeyi sana kaç defa daha tekrar edeceğim? (Eleştiri için)

Netlik Kuralının İhlaline Dayanan Stratejiler

- **Üstü kapalı ifadeler kullanmak**

Görünen o ki bazıları içkiyi fazla kaçırmış. (Eleştiri için)

- **Abartılı genellemeler yapmak**

Yetişkin kişiler bazen bulaşığa yardım eder.

- **Tamamlamamak, eksiltiler kullanmak:**

Of bayım, bir baş ağrısı... (İlaç istemek için)

Yapılan açıklamalardan da anlaşılacağı gibi Brown ve Levinson'un görgü stratejileri Leech'in ilkelerine göre görgü kurallarının dile yansıma biçimlerini göstermesi bakımından daha ayrıntılıdır. Ancak Leech'in ilkelerinin ve Brown ve Levinson'un stratejilerinin birlikte kullanılması görgünün araştırıldığı iletişim ortamları ve/veya sözlü ya da yazılı metinlerde yer alan görgünün önce genel daha sonra da ayrıntılı betimlemelerinin yapılabilmesi amacıyla gerekli görünmektedir. Üniversite öğrencilerinin dile yansıyan görgü anlayışını ortaya koyabilmek için bu iki bakış açısının birlikte kullanıldığı edim bilimsel bir yaklaşımın yararlı olacağı düşünülmektedir.

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Çalışmada görgü ve görgü kuralları ile ilgili geniş bir literatür taraması yapılmış ve ilgili veriler incelenmiştir. Görgünün kültürel olarak ne ifade ettiği araştırılmıştır. Ayrıca “üniversite öğrencisi kimdir, nasıl tanımlanmalıdır?” sorusuna yanıt aramak üzere başlı başına “üniversite öğrencisi kimdir?” şeklinde başlık bulunduran sosyal medya araçlarından Uludağ sözlük² ve Ekşi sözlükten³ yararlanılmıştır. Bunun dışında yine sosyal medya araçlarından Facebook’a, 23.11.2011 tarihinde “üniversite öğrencisi kimdir?” adlı bir sayfa açılarak, bu sayfaya üye olan 50 kişiden üniversite öğrencilerine dair sorular sorulmuş ve bu sorulara verilen yanıtlar doğrultusunda üniversite öğrencisinin tanımı yapılmıştır. Üniversite öğrencisinin tanımının yapılmasının ardından üniversite öğrencisinin görgü anlayışı üzerine 13 soruluk bir anket, 100 kişi üzerinde uygulanmıştır. Ankete halen öğrenci olan ve üniversiteden mezun olmuş kişiler katılmış ve bu kişilerin “üniversite öğrencilerinin görgü anlayışları” üzerindeki görüşleri alınmıştır. Anket soruları ekler bölümünde yer almaktadır.

Bunların yanında üniversite öğrencilerinin görgü anlayışını tespit edebilmek amacıyla Mersin Üniversitesi’nin Mersin Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisindeki fakülte ve yüksekokullarında kayıtlı bazı üniversite öğrencilerinin günlük konuşmaları (yemek yerken, TV izlerken, spor yaparken, tavla ya da okey oynarken vs.) önceden izin alınarak kaydedilmiştir. Kaydedilen konuşmalar, öğrencilerin adları değiştirilerek yazıya geçirilmiştir. Yazıya geçirilen metinlerde konuşma dili özelliklerine bağlı kalınmış, soru

² Uludağ Sözlük, 30 Aralık 2005 yılında “Zall” takma adlı İsmail Alpen tarafından kurulan, üyeleri tarafından eklenen ve güncellenen terim ve açıklamalara sahip katılımcı sözlük. <http://www.uludagsozluk.com/k/%C3%BCniversite-%C3%B6%C4%9Frencisi/> Erişim tarihi: 13.11.2011

³ Ekşi Sözlük, 15 Şubat 1999 yılında Sedat Kapanoğlu tarafından “sourtimes.org” sitesinin bir parçası olarak oluşturulmuş her türlü konu kavram hakkında, kayıtlı yazarların yorumlarını içeren yorumlarını içeren katılımcı sözlük. <http://www.eksisozluk.com/show.asp?t=%C3%BCniversite+%C3%B6%C4%9Frencisi> Erişim tarihi: 18.12.2012

anlamı olan tümceler soru işareti, bitmemiş tümceler üç nokta ve şaşırma, kızma, sevinç vs. anlamında kullanılan tümcelerde ünlem işareti kullanılmış, bunların dışında herhangi bir noktalama ve transkripsiyon işaretlerine yer verilmemiştir. Her konuşma metninde öğrencilerin konuşmaları satırlara bölünmüş ve her satıra bir numara verilmiştir. Değerlendirme sırasında kullanılan tümce, öbek, sözcük veya söylemler yanlarına satır numaraları verilerek eklenmiştir. Bunun yanında öğrencilerin yaşı, eğitim durumu, cinsiyeti ve ekonomik durumu hakkında da bilgiler edinilmiş, bu bilgiler konuşma metinlerini daha kolay anlaşılabilmesi için ekler bölümünde paylaşılmıştır. Ortaya çıkan konuşma metinlerinden katılımcılar ve içerik dikkate alınarak seçilen 20'si, üniversite öğrencilerinin görgü söyleminin araştırılması amacıyla kullanılmıştır. Tezde incelenen temel veriyi oluşturan bu konuşma metinleri Leech'in ilkeleri ve Brown ve Levinson'un geliştirdiği görgü modeli esas alınarak değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmede, bağlam ve anlamdan hareketle konuşmalarda Leech'in ilkelerinden hangisine uyulduğu hangilerine ise uyulmadığı araştırılmıştır. Aynı şekilde Brown ve Levinson'un görgü modeli esas alınarak yapılan incelemede ise konuşmalarda bu modele oluşturan görgü stratejilerinden hangilerinin bulunduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Konuşmalarda var olduğu düşünülen stratejilerin gerekçeleri de açıklanmıştır.

III. BÖLÜM

GÖRGÜ KURALLARI VE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ

Dayanılan kuramsal çerçeve ve araştırma yönteminin açıklanmasından sonra tezde yer alana kavramlardan birisi olan üniversite öğrencilerinin kim olduğu sorusuna değinmek gerekmektedir. Üniversite öğrencilerinin kendi aralarındaki iletişimlerini sırasında görgü kurallarının yerini araştıran bu çalışmada öncelikle bu öğrenci grubunun özellikleri ve nasıl bir bütün oluşturduğu açıklanmalıdır. Bu husus, tezin amacına ulaşabilmesi için gereklidir.

III.1. Üniversite Öğrencisi Tanımı

Üniversite öğrencisinin tanımı ne güncel sözlüklerde ne de üzerine yapılmış herhangi bir çalışmada tespit edilmemiştir. Bu nedenle, genel ağda (internette) yer alan çeşitli sitelerden derlenen ve üniversite öğrencileri hakkında az çok bir tanım içeren bilgilerden yararlanılarak bu öğrenciler betimlenmeye çalışılacaktır.

Bu amaçla, ilk olarak üniversite öğrencisinin kim olduğuna dair başlıklar içeren Uludağ sözlük, Ekşi sözlük gibi sosyal medya araçlarına başvurulmuştur. 13.11.2011 tarihinde erişilen Uludağ sözlük ve 18.12.2012⁴ tarihinde erişilen Ekşi sözlükte “Üniversite öğrencisi ne demektir?” sorusuna verilen yanıtlar derlenmiş⁵ ve bu sözlüğe yazan kişiler arasında üniversite öğrencisinin nasıl algılandığı belirlenmeye çalışılmıştır.

⁴ Kendi türündeki sitelerin öncüsü olan Ekşi sözlükte üniversite öğrencisinin kim olduğuna dair bir başlık yokken Uludağ sözlük böyle bir başlığı ve alt açıklamaları barındırdığından daha önce incelenmiştir. Ekşi sözlük daha sonra böyle bir konu başlığı açınca orada yer verilen açıklama ve tanımlar da araştırmada veri olarak kullanılmıştır.

⁵ Uludağ Sözlük ve Ekşi Sözlük'te “Üniversite Öğrencisi Kimdir?” sorusuna verilen yanıtlar ekte yer almaktadır.

Söz gelimi; Ekşi sözlükte üniversite öğrencisi için “*Tahsil hayatını üniversitede görmekte olan öğrenci modeli. İşsiz yer yer eş anlamlısı da olabilir. Birinci sınıfta iken kendisini "allame-i cihan" zanneden ve her şeyi bildiğini düşünen, fakat son sınıfa gelince hiçbir şey bilmediği gerçeğiyle yüz yüze gelen ukala yaratık. Karnı aç ama zihni dolu uyanandır. Genel anlamda hayattan kopuk, kafası hayati meseleler dışında bir ton şeyle meşgul tutulan andaval sürüsü. Tüm bu baskılara rağmen, üniversite öğrencisi, birey olarak direnmesini bilen, gerçek demokrasinin unsuru haline gelmiş bir nefer olmalı. Üniversite öğrencisi aydın tohumudur. Bu tohumu ne kadar serbest bırakırsan o kadar güür yeşillenir. Üzerini doğmayla, baskıyla örtersen de böyle yoz bir ülkeye dönersin.*” Uludağ sözlükte ise “*Üniversitede okuyan öğrencilere verilen ad. Daha çok okumak yerine eğlenmeyi seçen öğrenci topluluğu. İlim irfan yuvaları üniversitelere bir şeyler öğrenmek amacıyla gelmiş daha sonra amacından uzaklaşıp farklı kulvarlara yelken açan kişi. Kendini üniversiteye geldiğinde profesör, sonraki sene doçent, daha sonra yardımcı doçent, son sene araştırma görevlisi sanan, okulu bitirdiğinde bir halt olmadığını anlayan kimse. Ortaöğretim sürecini bitirmiş, yükseköğretim sürecinde eğitim alan kişilere verilen nitelik. Teorik manada ilim öğrenmek için can atan, hayatının başköşesine okulunu koyan insanlardır.*” gibi çok çeşitli tanımlar yapılmıştır.

Bunlar ve benzeri tanımlardan hareketle genel olarak üniversite öğrencilerinin şu niteliklere sahip olduklarının düşünüldüğü anlaşılmaktadır.

- Ekonomik olarak çoğunlukla aileye bağımlıdır.
- Yaklaşık olarak 18 ila 30 yaş arasındadır.
- Sosyaldır.
- Evde ya da öğrenci yurtlarında kalır.

- Üniversiteye başladıkları ilk yıllarda gelecek kaygısı taşımaz.
- Eğlenmeyi, gezip tozmayı sever.
- Ders çalışmaktan kaçar.
- Çeşitli kötü alışkanlıklara sahiptir. (sigara, alkol vs.)
- Özgürdür.
- İlkokul, ortaokul ve lise evrelerini başarıyla tamamlamıştır
- Geleceğin bilgili kültürlü kişisidir
- Kendine güvenir.
- Cahillikten kurtulmuş, bilinçlidir.
- Gelecekte topluma yön verecek olan kişidir.
- Araştırmacı, meraklı, çok düşünenidir.
- Belli bir görüşe bağlı idealist kişidir.
- Türkiye'nin gelecekteki yönetici grubudur.

Yapılan bu nitelendirmeler doğrultusunda da üniversite öğrencilerinin öğrenim görmek amacıyla herhangi bir yükseköğretim kurumuna kayıtlı, ilkokul, ortaokul ve lise eğitimini tamamlamış, orta düzey bir kültüre sahip, çoğunlukla ailesinden uzak bir yerde eğitim gören, ekonomik olarak zorluk çeken, evde ya da öğrenci yurtlarında yaşayan genellikle 18-30 yaş arası büyük bir grup oluşturdukları söylenebilir. Yine açıklamalara göre üniversite öğrencilerinin idealist, eleştiren, düşünen, meraklı, bilinçli, bilgili, kültürlü, araştırmacı, yaratıcı, gelecekte topluma yön verecek aydın, vatana millete hayırlı birer evlat olarak düşünüldüğü de anlaşılmaktadır. Bu açıklamaların bir üniversite öğrencisinin nasıl olması gerektiği konusunda toplumun beklentisini yansıttığı söylenebilir.

III.2. Üniversite Öğrencilerinin Genel Görgü Anlayışları ve Günlük Konuşmalarında Görgü

Üniversite öğrencilerinin görgü anlayışlarıyla ilgili bir çalışma tespit edilemediğinden bu öğrencilerin görgüyle ilgili düşüncelerini doğrudan kendilerinden öğrenmek amacıyla 13 soruluk bir anket hazırlanmış ve Mersin Üniversitesi öğrencisi olan 42 kız ve 58 erkek öğrenci olmak üzere 100 kişiye uygulanmıştır.⁶ Ankete katılan öğrencilerin verdikleri yanıtlara göre üniversite öğrencilerinin genel olarak görgü kurallarına uymadıkları düşünülmektedir. Bu düşünce, öğrencilerin kendileri hakkında kendilerine ait bir değerlendirme olduğu için dikkat çekicidir. Yani, üniversite öğrencilerinin görgü kurallarına uymadıkları yönündeki genel toplumsal kanı öğrenciler tarafından da paylaşılmaktadır.

Öğrencilerin kendi yaşlılarıyla iletişim kurarken veya samimi arkadaşlarıyla birlikte olduklarında rahat davrandıklarından genellikle görgü kurallarını ihlal ettikleri anlaşılmaktadır. İhlal ettikleri görgü kuralları da çoğunlukla konuşma sırasında uyulması beklenen kurallar olmaktadır. Öğrenciler birbirleriyle konuşurken argo, küfür içeren sözler sarf etmekten kaçınmamaktadır. Bunun yanında sıklıkla karşısındaki kişiyi dinlememe, onun sözünü kesme de görülmektedir. Fakat öğrencilerin bu tavrı karşısındaki kişinin statüsüne, yaşına, unvanına göre değişmektedir. İletişim kurulan kişinin statüsü, yaşı veya unvanı kendilerinin üstünde olduğunda öğrenciler görgü kurallarına uymaya özen göstermektedirler. İletişim kurulan kişiye bağlı olan bu tür davranış değişikliği sadece sözlü iletişim sırasında değil; yeme içme, selamlaşma, hal hatır sorma, giyim kuşam,

⁶ Anket soruları tezin ekler kısmındadır.

oturup kalkma gibi alanlarda da ortaya çıkmaktadır. Bu durumlarda da öğrenciler görgü kurallarına özellikle uymaya çalışmaktadırlar. Bu tespitlerden sonra iletişim kurulan kişini statüsü, yaşı veya unvanının üniversite öğrencilerinin görgü kurallarına uyup uymamalarında birinci etken olduğu anlaşılmaktadır.

Üniversite öğrencilerinin genel görgü anlayışları da önemli olmakla birlikte bu tezde özellikle günlük konuşmalardaki görgü yaklaşımları araştırıldığından genel görgü anlayışının günlük konuşmalara yansıyan biçimi üzerinde durmak gerekmektedir. Anketlerden elde edilen veriye göre, öğrencilerin konuşma esnasında çoğunlukla görgü kurallarını ihlal ettikleri gibi bir kanıya sahip oldukları ortaya çıkmaktadır. Daha önce de belirtildiği gibi öğrenciler statü olarak kendilerine denk gördükleri ve kendilerine yakın hissettikleri arkadaşlarının yanında, kendilerini rahat hissettikleri her ortamda görgü kurallarını ihlal etmekten çekinmemektedirler. Selamlaşma sırasında, hal hatır sormada, iletişimin devamında argo ya da küfürlü konuşmalara da yer vermektedirler.

IV.BÖLÜM

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN GÜNLÜK KONUŞMALARINDA GÖRGÜNÜN EDİM BİLİMSEL OLARAK TESPİT EDİLMESİ

Görgüyle ilgili kuramsal yaklaşımların açıklanması, üniversite öğrencisinin nitelikleri, genel ve sözlü iletişim sırasındaki görgü anlayışlarının üzerinde durduktan sonra öğrencilerin görgü anlayışlarıyla ilgili yargıları desteklemek amacıyla onların günlük konuşmalarında görgünün edim bilimsel olarak tespit edilmesi gerekmektedir. Bu amaçla, üniversite öğrencilerinin arasında geçen, doğal ortamlarında kaydedilen ve ardından yazıya geçirilen konuşma metinlerinden yararlanılabilir. Çünkü sözlü iletişimde bulunan kişiler gibi üniversite öğrencileri de görgü anlayışlarını günlük konuşmalarına yansıtmaktadır. Konuşmalarda yer aldığı varsayılan bu anlayış, konuşma metinlerinde tümcelerinde daha çok anlamsal yönden incelenmesiyle tespit edilebilir. Bu nedenle incelenecek konuşma metinlerinin seçimine özel bir önem vermek gerekmektedir. Bu konuşmalar üniversite öğrencilerinin yaş, cinsiyet, ekonomik durum gibi iletişim biçimini etkileyebilecek genel özelliklerin orantılı bir biçimde yansıtmalıdır. Bu doğrultuda incelenecek konuşmalar seçilirken kızlar arasında, erkekler arasında, kız ve erkek karışık grup içinde gerçekleşmesine dikkat edilmiştir.

VI. 1 Leech'in İlkeleri ve Brown ve Levinson' un Görgü Stratejileri Doğrultusunda Üniversite Öğrencilerinin Günlük Konuşmalarının İncelenmesi

Daha öncede belirtildiği üzere görgü kuralları toplumların sosyal ihtiyaçları, gelenekleri, inanışları ve değer yargıları sonucunda oluşan yazılı olmayan kurallardır. Görgü kuralları belirli biçimlerde dil kullanımına yansır. Bu biçimler yazı dilinde tespit edilebileceği gibi, günlük konuşma dilinde de tespit edilebilir. Bu biçimlerin günlük konuşma dilinde de tespit edilmesi, günlük konuşma dili metinlerinin incelenmesiyle sağlanabilir. Bu tezde üniversite öğrencilerinin görgü anlayışları araştırıldığından bu öğrencilerin günlük konuşmalarından oluşan metinler üzerinde durulmalıdır. Bu günlük konuşma metinlerinin incelenmesiyle üniversite öğrencilerinden oluşan bir konuşucu kitlesi üzerinde Türkiye Türkçesi görgü söylemi özellikleri tespit edilebilir ve bundan hareketle Türkiye Türkçesi kullanıcılarının hangi konuşma durumlarında ne tür görgü stratejilerine başvurdukları, hangi bağlamlarda ne tür nazik dil yapısı geliştirdikleri belirlenebilir. Çalışmada bahsedilen tespitlerin yapılabilmesi için, bazı üniversite öğrencilerinin günlük konuşmaları (yemek yerken, TV izlerken, spor yaparken, tavlada ya da okey oynarken vs.) önceden izinleri alınarak kaydedilmiştir. Kaydedilen konuşmalar, öğrencilerin adları değiştirilerek yazıya geçirilmiştir. Yazıya geçirilen metinlerde konuşma dili özelliklerine bağlı kalınmış, soru anlamında kullanılan tümceler soru işareti ile şaşırma, kızma anlamı içeren tümceler ünlem işareti, ve tamamlanmamış, yarım kalmış tümceler üç nokta ile gösterilmiş, bunların dışında herhangi bir noktalama işaretine yer verilmemiş ve ayrıntılı transkripsiyon işaretleri kullanılmamıştır. İncelenen konuşma metinleri satırlara bölünmüş ve her satır da numaralarla gösterilmiştir. Değerlendirme

sırasında kullanılan tümce, öbek, sözcük veya söylemler yanlarına satır numaraları verilerek eklenmiştir. Ayrıca konuşmalara katılan öğrencilerin yaşı, eğitim durumu, cinsiyeti ve ekonomik durumu hakkında da bilgiler edinilmiş, ortaya çıkan konuşma metinlerinden katılımcılar ve içerik dikkate alınarak seçilen 20'si, üniversite öğrencilerinin görgü söyleminin araştırılması amacıyla kullanılmıştır. Tezde incelenen temel veriyi oluşturan bu konuşma metinleri Leech'in ilkeleri ve Brown ve Levinson'un geliştirdiği görgü modeli esas alınarak değerlendirilmiştir. Buradan itibaren konuşma metinleri ile yapılan inceleme ve değerlendirmelere sırasıyla yer verilecektir.

IV. 1. 1. Konuşma Metni

Sultan, Ceren, Fatma kaldıkları öğrenci yurdunun kafeteryasında akşam saatlerinde Ceren'in okuldan bir erkek arkadaşı hakkında konuşmaktadırlar.

1. **Sultan:** bu kız demek bu çocuk demek öyle birisi
2. **Ceren:** yaa çok şey yaa ööf çok fırlama var yaa.
3. bu kadar olduğunu bilsem yemin ederim. hayatta yani
4. **Fatma:** yaa ilgilenme boş ver o gereksiz yaa vallaa
5. **Ceren:** amaan!
6. **Fatma:** hiç onla bilene yan yana gelme bile yaa. oof! git yaa!
7. **Sultan:** hadi yaa
8. **Fatoş:** tabii canıım
9. **Ceren:** çok pislik bir çocuk. ne bilim değiştim meyiştım diyodu yaa...
10. **Fatma:** yaa!

11. **Sultan:** aay! inan öyle diyene hiç inanma
12. **Fatma:** aynen
13. **Sultan:** bir insan yedisinde neyse yetmişinde de o
14. **Ceren:** aynen aynen o da doğru
15. **Fatma:** bir insan huylu huyundan vazgeçmez.böyle bir laf var unutma
16. de ki bir işim çıktı adanadayım bu kadar basit... ilgilendirmez
17. **Ceren:** yaa bunların ben de farkındayım yani benim de aklım var
18. ben her türlü düşünüyorum yani
19. **Fatma:** böyle gidek
20. **Ceren:** hıı?
21. **Fatma:** böyle gidek
22. **Ceren:** aman fatma ııı sakın bak kimseye söyleme haa okulda falan
23. **Fatma :** kız kime söyliyim ben
24. **Ceren:** okulda
25. **Fatma:** okulda kimi tanıyorum ben
26. **Ceren:** doğru valla yaa
27. **Sultan:** ben söylicemm hahaha
28. **Fatma:** hayır okulda ben kimi tanıyorum
29. **Ceren:** okuldakilerle zaten takılmıyorum yaa
30. **Fatma:** ben okulda kimi tanıyorum ben derse geldiğim mi var
31. ben de derse girme zorunluluğu yok ben zaten sınavla uğraşıyoom
32. **Ceren:** ne bilim belki gökhanla falan görüşüyorsundur
33. **Fatma:** nee?
34. **Ceren:** gökhanla falan

35. **Fatma:** gökhanla hayır canım görüşmüyooom
36. **Ceren:** ya ne bilim ben o geri zekâlılarla pek görüşmüyoom
37. birinci sınıftayken zaten yeterince görüştüm yani görüşmüyoom
38. **Fatma:** ee sen görüşme o memetle bak tabii canım bak ben sana söyliyim

Konuşmanın Leech'in İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

Ceren'in konuşmalarında geçen *“yaa çok şey yaa ööf, çok fırlama var yaa”*(2), *“çok pislik bir çocuk”*(9), *ya ne bilim ben o geri zekâlılarla pek görüşmüyorum”*(36) gibi sözleri argo söz , *“aman fatma uuu sakın bak kimseye söyleme haa”*(22) gibi sözleri ve Fatma'nın *“hiç onla bilene yan yana gelme bile yaa. oof! git yaa”*(6), *“böyle bir laf var unutma,(15) ...böyle gidek”*(19) gibi sözleri de emir anlamı içermektedir. Ceren ve Fatma bu sözleri kullanırken konuştukları kişilerden çekinmeden, konuştukları kişilerin bu sözden rahatsız olup olmayacağını düşünmeden hareket etmiş ve böylece Leech'in nezaket ilkesini ihlal etmişlerdir.

Ceren'in ve Fatma'nın, Leech'in nezaket ilkesinin ihlaline örnek gösterilebilecek yukarıdaki konuşmaları, belirtilen gerekçeden dolayı Leech'in uyum ilkesine de uymaktadır.

Fatoş'un konuşmalarında geçen *“tabii canım”*(8), *gökhan'la hayır canım görüşmüyorum.”*(36) gibi sözleri kişinin karşıdaki kişiye duyduğu yakınlık, hoşça gitme, kişiye yandaş olmak gibi anlamlar içerdiği için Leech'in sempati ilkesine uyduğu söylenebilir.

Konuşmada çoğunlukla nezaket ve uyum ilkesi ihlal edilmiş, sempati ilkesine bazen uyulmuş bazen ihlal edilmiştir.

Konuşmanın Brown ve Levinson'un Görgü Stratejisine Göre Değerlendirilmesi

Ceren'in "yaa çok şey yaa ööf, çok fırlama var yaa. bu kadar olduğunu bilsem yemin ederim. hayatta yani..."(2) sözüyle bahsettiği kişinin kötü birisi olduğunu abartarak anlatmıştır. Bu gerekçeden dolayı Ceren'in bu sözleri dolaylı görgü stratejisinden abartılı bir şekilde anlatmaya örnek olarak gösterilebilir.

Ceren'in "...çok fırlama var yaa(2)", "çok pislik bir çocuk"(9), "ya ne bilim ben o geri zekâlılarla pek görüşmüyorum(36), birinci sınıftayken zaten yeterince görüştüm. yani görüşmüyom"(37) ve Fatma'nın "...o gereksiz yaa valla"(4) gibi sözleri konuştukları kişilere çekinmeden söylemeleri konuştukları kişilerle aralarında bir samimiyet ve yakınlığın olduğunu akla getirmektedir. Belirtilen bu gerekçeden dolayı bu tür sözler, olumlu görgü stratejisinden (gruba aitliği gösteren kimlik öğelerini kullanmak) argo ve jargon kullanmaya örnek olarak gösterilebilir.

Fatma'nın Ceren'e arkadaşı ile buluşmaması gerektiği konusunda "ilgilenme boş ver"(4), "hiç onla bilene yan yana gelme bile yaa. oof! git yaa"(6), "ee, sen görüşme o memetle bak"(38) gibi sözleri açık, net ve emir içerdiği için dolaysız görgü stratejilerinden isteğe örnek gösterilebilir.

Fatma'nın Ceren ve Sultan'a "canım"(8) şeklindeki hitabı Fatma'nın Ceren ve Sultan ile aralarındaki samimiyeti ve yakınlığı göstermektedir. Belirtilen bu gerekçeden dolayı bu tür sözler olumlu görgü stratejinden (gruba aitliği gösteren kimlik öğelerini kullanmak) hitap şekillerine örnek olarak gösterilebilir.

Sultan'ın Ceren'e "*aay! inan öyle diyene hiç inanma.*"(11) ve Fatma'nın Ceren'e "*böyle bir laf var unutma*"(15) ve de Ceren'in Fatma'ya "*aman fatma uu sakın bak kimseye söyleme haa*"(22) şeklindeki sözleri açık, net ve emir içerdiği için dolaysız görgü stratejilerinden uyarı ya örnek olarak gösterilebilir.

Fatma'nın Ceren'e "*de ki bir işim çıktı adana'dayım.*"(16) şeklindeki sözü Ceren'in çocukla buluşmaya gitmemesi durumunda ortaya çıkabilecek uyuşmazlığı önlemeye yöneliktir. Bu tür sözler olumlu görgü stratejilerinden masum yalanlara örnek olarak gösterilebilir.

Fatma'nın Ceren'e "*böyle gidek*"(21) şeklindeki sözü Ceren ile uyum ve iş birliğini devam ettirme amacı taşıdığı için olumlu görgü stratejilerinden konuşucu ve dinleyicinin aynı etkinlik içinde yer almasına örnek olarak gösterilebilir

Fatma'nın Ceren'e "*kız kime söylüyüm ben*(23)", "*okulda kimi tanıyorum ben*"(25), "*hayır okulda ben kimi tanıyorum*"(28), "*ben okulda kimi tanıyorum ben derse geldiğim mi var*"(30) şeklindeki sözleri, Ceren ile aralarındaki konuşmaları söyleyecek biri olmadığını, kimseyi tanımadığını, derslere bile girmediğini eleştiri içeren bir ifade ile cevap beklemeden belirtmiştir. Bu tür sözler, belirtilen gerekçeden dolayı dolaylı görgü stratejilerinden cevap gerektirmeyen sorulara örnek olarak gösterilebilir.

Ceren'in Fatma'ya "*ne bilim belki gökhanla falan görüşüyorsunuzdur*"(32) şeklindeki sözüyle Ceren, Fatma ve Gökhan'ın daha önceden tanıştığı konusunda bir varsayımda bulunmuştur. Belirtilen gerekçeden hareketle bu tür sözlerin dolaylı görgü stratejilerinden varsayımları kullanmak' örnek olarak gösterilebilir.

Konuşmada dolaylı görgü, dolaysız görgü ve olumlu görgü stratejilerine başvurulmuş; fakat olumsuz görgü stratejilerine hiç başvurulmamıştır.

IV. 1. 2. Konuşma Metni

Lemi, Merve ve Melda Merve'nin evinde akşam saatlerinde Lemi'nin dersleri ve gireceği vize sınavları hakkında konuşmaktadırlar.

1. **Lemi:** ulan bir bok oldu devamlı uyuyorum yaa sabah 2de kalkıyorum
2. işte böyle kahvaltı et, bilmem ne et uyumaktan işte kahvaltı et ne falan
3. böyle duşuydu 4 gibi bitiyoo ondan dolayı
4. sonra yarım saat bilgisayarın başına oturuyoom.
5. **Merve:** hımmm
6. **Lemi:** bi daha yatıyorum. dün öyle oldu işte. gece 1'de mi ne uyandım öyle
7. gece bir de kalktım işte baktım ipek uyumuş bilgisayarımı açtım
8. bilgisayarla yattım 3te bir daha yattım sabah 1.30da kalktım
9. yani düşün günde 15, 16 saat uyuyorum
10. **Merve:** hımmm ders çalışmıyon yani
11. **Lemi:** öyle de bir bok yapamadım yani
12. **Merve:** hımmm
13. **Lemi:** bu hafta cuma günü iki sınav var pazartesi iki salı var perşembe iki
cuma iki...
14. **Merve:** benim üç tane var yem yapım ne zaman?
15. **Lemi:** hııı?
16. **Merve:** yem yapım?
17. **Lemi:** cuma günü cuma günü
18. **Merve:** tek gün değil mi?

19. **Lemi:** tek gün derken?
20. **Merve:** yani bir gün olacaksınız?
21. **Lemi:** yok ikiye bölmüşler birinde problem birinde test
22. **Merve:** probleme girmem kesinlikle
23. **Lemi:** siz bitirdiniz mi hiç dersleri dördüncü sınıf dersleri
24. **Merve:** ih ih
25. **Lemi:** ben bari diyorum yarın başlayayım üçüncü sınıfları bitirim
26. **Merve:** yaa sen hastalığı alıyor musun?
27. **Lemi:** üçüncü sınıf bitirim bari dedim
28. **Melda:** altan kaç tane alıyorsun?
29. **Lemi:** alttan dört tane
30. **Lemi:** hastalığın şeyleri yok notları yok fotokopi var böyle beyhandan aldım
31. **Merve:** temelden al
32. **Lemi:** hiç okunmuyo
33. **Merve:** temelden alsana
34. **Lemi:** temelde var mı ki?
35. **Merve:** var bu gün geldi o da benden not aldı da çevre planlamayı
36. onda vardı yani çalışıyordu çünkü
37. **Lemi:** numarası var mıydı sen de
38. **Merve:** var
39. **Lemi:** bi ver
40. **Merve:** 0533....
41. **Lemi:** aldım ben de beyhandan fotokopi onun hiçbirini okunmuyor

42. bir de bunları hoca verdi dedi onlar hiç de hocanın verdiği şeylere benzemiyo

43. **Merve:** hmmm...

Konuşmanın Leech'in İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

Lemi'nin Merve'ye "*ulan bir bok oldu*"(1), "*öyle de bir bok yapamadım yani*"(11) sözü argo söz, "*bi ver*"(40) ve Merve'nin "*temelden al*"(32), "*temelden alsana*"(34) gibi sözleri de emir anlamı içermektedir. Lemi ve Merve bu sözleri kullanırken konuştukları kişilerden çekinmeden, konuştukları kişilerin bu sözlerden rahatsız olup olmayacağını düşünmeden söylemişler ve bundan dolayı Lemi ve Merve Leech'in nezaket ilkesini ihlal etmişlerdir.

Merve ve Lemi'nin Leech'in nezaket ilkesinin ihlaline örnek gösterilebilecek yukarıdaki konuşmaları, belirtilen gerekçeden dolayı Leech'in uyum ilkesinin ihlaline de örnek gösterilebilir.

Konuşmada sadece nezaket ve uyum ilkesinin ihlali söz konusudur. Bunun dışında ihlal edilen veya uyulan herhangi bir ilke yoktur.

Konuşmanın Brown Ve Levinson'un Görgü Stratejilerine Göre Değerlendirilmesi

Lemi'nin Merve'ye "*ulan bir bok oldu*"(1) "*öyle de bir bok yapamadım yani*"(11) şeklindeki sözleri argo içermektedir. Lemi'nin bu tür argo içeren sözleri rahatça, çekinmeden söylemesi Merve ile aralarında bir samimiyet ve yakınlığın olduğunu akla

getirmektedir. Bu tür samimiyet ve yakınlığı gösteren ifadeler olumlu görgü stratejisinden (gruba aitliği gösteren kimlik ögelerini kullanmak ‘tan) argo ve jargon kullanmaya örnek olarak gösterilebilir.

Lemi'nin “*sabah 2de kalkıyorum*”(1), “*... 4 gibi bitiyoo...*”(3), “*gece 1’de*”, “*gece bir de kalktım*”(7), “*3te bir daha yattım.*”(8), “*pazartesi iki salı var perşembe iki cuma iki* (13), “*yok ikiye bölmüşler birinde problem birinde test*”(22), “*...üçüncü sınıfları bitirirm*”(26), “*alttan dört tane*”(30), “*hastalığın...*”(31), “*...fotokopi...*”(42), “*numarası var mıydı sende*”(38) ve Merve'nin “*...üç tane var yem yapım...*”(15), “*...yem yapım...*”(17), “*yani bir gün olacaksınız?*”(21), “*probleme girmem kesinlikle*”(23), “*...hastalığı...*”(27), “*...çevre planlamayı...*”(36), ve Melda'nın “*alttan kaç ders*”(29) gibi sözlerinde karşılıklı bilinen bir durum veya konu ile ilgili kurdukları tümceleri ve sözcük öbeklerini kısaltmışlardır.

Lemi “*sabah ikide*” sözüyle öğle sonrası saat 14’ü, “*...dört gibi...*” sözüyle öğle sonrası saat 16’yı, “*gece bir’de*”, “*gece bir de kalktım*” sözleriyle gece saat biri, “*üçte bir daha yattım.*” sözüyle gece saat üçü, “*pazartesi iki salı var perşembe iki cuma iki*” sözüyle pazartesi günü iki sınav, salı günü de sınavı olduğunu, perşembe günü iki sınavı, cuma gününde iki sınavı olduğunu “*...üç tane var yem yapım...*” sözüyle üç sınavı olduğunu ve bu sınavların birinin yem yapım dersi sınavı olduğunu. “*yok ikiye bölmüşler birinde problem birinde test*” sözüyle sınavın iki gün yapılacağı, sınavın birinin problem çözme olacağı ikinci sınavın ise test şeklinde olacağını, “*...üçüncü sınıfları bitirirm*” sözüyle üçüncü sınıf derslerini geçeceğini, “*alttan dört tane*” sözüyle bir alt sınıftan dört ders aldığını, “*numara var mıydı sende*” sözüyle telefon numarasının Merve'nin cep telefonunda kayıtlı olup olmadığını kastetmiştir.

Merve “...yem yapım...” sözüyle yem yapım dersini, “yani bir gün olacaksınız?” sözüyle her iki sınavın da aynı gün içerisinde olacağını, “probleme girmem kesinlikle” sözüyle problem çözme sınavını, “...hastalığı...” sözüyle balık hastalıkları dersini, “hastalığın...”, “...fotokobi...” sözleriyle balık hastalıkları dersi notlarını ve ders notlarının fotokobiden olmasını, “...çevre planlamayı...” sözüyle çevre planlama dersi notlarını ve Melda da “...alttan kaç ders...” sözüyle bir alt sınıftan kalan derslerini kastetmektedirler. Bu tür kısaltma ve eksiltme ifadeleri, olumlu görgü stratejisinin gruba aitliği gösteren kimlik ögelerini kullanmaktan düşme ve eksiltiye örnek olarak gösterilebilir.

Merve'nin “temel'den al”(32), “temel'den alsana(34)” ve Lemi'nin “bi ver” (40) gibi sözlerinde konuştukları kişinin yüz gereksinimlerini dikkate almadan açık dolaysız, net ve emir içeren bir ifade söz konusudur. Bu tür ifadelerde dolaysız görgü stratejilerinden isteğe örnek olarak gösterilebilir.

Konuşmada dolaysız görgü ve olumlu görgü stratejilerine başvurulmuş, dolaylı ve olumsuz görgü stratejilerine hiç başvurulmamıştır.

IV. 1. 3. Konuşma Metni

Fatma ve İpek kaldıkları öğrenci yurdunda İpek'in okuduğu bölümdeki öğretim üyeleri hakkında konuşmaktadırlar.

1. **Fatma:** hocalarınız nasıl?
2. **İpek:** iyi yaa hocalar ama yani bölüm hocaları iyi diğerleri değil
3. **Fatma:** başka hangi diğerleri dediğin bölüm hocalarınız oluyor?

4. **İpek:** sosyolojiden bir sinem var
5. **Fatma:** şöyle kısa boylu bir kadın saçları şey kısacık
6. **İpek:** hı hı... yaa deli ediyor adamı yaa dersimize giriyor ya
7. **Fatma:** yardımcı doçent mi doçent mi?
8. **İpek:** öyle bi şeydi tam bilmiyorum
9. **Fatma:** hmmm
10. **İpek:** ay ya herkes nefret ediyor ya ondan
11. **Fatma:** hadi ya
12. **İpek:** valla hocalar da nefret ediyor
13. **Fatma:** hocalar da mı nefret ediyor?
14. **İpek:** çok pislik bir kadın yaa hiç şey yani yok böyle bir artısı yok bak
15. odasına gidiyorsun ya “sen ne saygısızın niye girdin içeriye”
bilmem ne
16. **Fatma:** hadi yaa kompleksli
17. **İpek:** bu sene yine düzelmiş hali geçen sen şikâyet etmişler
18. bu sene düzelmiş
19. **Fatma:** hımm

Konuşmanın Leech’in İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

İpek’in “*çok pislik bir kadın yaa hiç şey yani yok böyle bir artısı yok bak*”(14)” sözü argo içermektedir. İpek bu sözü kullanırken konuştuğu kişilerden çekinmeden, konuştuğu kişilerin bu sözden rahatsız olup olmayacağını düşünmeden söylemiştir. Bu davranışıyla İpek Leech’in İlkelerinden nezaket ilkesini ihlal etmiştir.

Konuşmada sadece nezaket ilkesinin ihlali söz konusudur. Bunun dışında diğer ilkelere uyma veya diğer ilkelerin ihlali söz konusu değildir.

Konuşmanın Brown Ve Levinson'nın Görgü Stratejilerine Göre Değerlendirilmesi

İpek'in "*diğerleri değil*"(2), "*sosyolojiden...*"(4) ve Fatma'nın "*...diğerleri...*"(3), "*yardımcı doçent mi, doçent mi?*"(7), "*...kompleksli*(16)" gibi sözlerinde, İpek ve Fatma karşılıklı bilinen bir durum veya konu ile ilgili kurdukları tümceleri ve sözcük öbeklerini kısaltmışlardır. Örneğin; İpek "*diğerleri değil*" sözüyle diğer öğretim üyeleri ya da diğer hocaları, "*sosyolojiden...*" sözüyle Sosyoloji bölümünü, "*...kompleksli*" sözüyle bahsettikleri hocanın kompleks sahibi olduğunu kastetmiştir. Yine Fatma da "*...diğerleri...*" sözüyle diğer öğretim üyeleri ya da diğer hocaları "*yardımcı doçent mi doçent mi?*" sözüyle doçent doktor, yardımcı doçent doktoru kastetmişlerdir. Bu tür kısaltma ve eksiltme ifadeleri, olumlu görgü stratejisinin gruba aitliği gösteren kimlik öğelerini kullanmaktan düşme ve eksiltme örnek olarak gösterilebilir.

İpek'in "*hı hı..*"(6) ve Fatma'nın "*hımm*"(9) şeklindeki sözleriyle İpek ve Fatma konuştukları kişilerin ifadelerini tamamen reddetmek yerine o ifadelerden hareketle kendi düşüncelerini veya durumlarını aktarmaktadırlar. Bu tür yapılarla kurulan uzlaşmalar olumlu görgü stratejilerinden (uymazlıktan kaçınmak) göstermelik uzlaşma örnek gösterilebilir.

İpek'in "...herkes nefret ediyor..." (12) şeklindeki sözüyle İpek, bahsettiği kişinin sevilmediğini abartılı bir şekilde genellemiştir. İpek'in bu ifade tarzı dolaylı görgü stratejilerinden abartılı anlatmaya örnek olarak gösterilebilir.

İpek'in "*çok pislik bir kadın yaa hiç şey yani yok böyle bir artısı yok*" (14) şeklindeki sözü argo içermektedir. İpek'in bu tür sözleri rahatça, çekinmeden söylemesi Fatma ile aralarında bir samimiyet ve yakınlığın olduğunu akla getirmektedir. Bu tür samimiyet ve yakınlığı gösteren ifadeler olumlu görgü stratejisinden (gruba aitliği gösteren kimlik öğelerini kullanmak 'tan) argo ve jargon kullanmaya örnek olarak gösterilebilir.

Konuşmada olumlu görgü, dolaylı görgü stratejilerine başvurulmuş, olumsuz görgü ve dolaysız görgü stratejilerine ise hiç başvurulmamıştır.

IV. 1. 4. Konuşma Metni

Ceren, Canan ve Nurcan kaldıkları öğrenci evinde akşam saatlerinde Canan'ın gittiği bir falcı kadının Canan hakkında anlattıkları hakkında konuşmaktadırlar.

1. **Canan:** bak kadın ne dedi okulu uzatmışsın dedi ki ben cidden uzattım
2. okulu uzatmışsın dedi 2013 te mezun oluyosun dedi 2013 mezun oluyosun
3. işe başlıyorsun dedi 2013 te de evleniyosun haberin olsun dedi
4. ailene para yedirmeden kocaya para yedireceksin dedi
5. ki ben aşırı evlilik karşıtı bir insanımdır bi on yıl sonra falan
6. **Nurcan:** öle diyenler herkesten önce evlenir
7. **Canan:** bak öle deme bak benim bütün lise arkadaşlarım evlendi

8. neredeyse 4 tane falan kaldık ciddi anlamda söylüyorum bunu yaani
9. ben evliliği düşünmüyorum dedim böyle konuşma dedi
10. 2013 gelsin görürsün dedi 2012 nin 10. ayının 28. günü çok büyük bi haber alacaksın
11. ve gerçekten çok mutlu olacaksın dedi ben kasım 28 i bekliyoom şimdi
12. **Nurcan:** aay tüylerim diken diken oldu
13. **Canan:** ki benlen kız arkadaşım gitmiştik
14. sinem deli gibi evlilik meraklısıdır erkek arkadaşı var 3 yıldır birlikteler
15. ve kesin evlenecem moduyla her şey kadın beni evlendirdi sinem e döndü
16. dedi ki sen aldatılıyorsun şu anda da aldatılıyosun haberin olsun dedi
17. sen çocuktan ayrılacaksın dedi üstelik dedi
18. ablanın arkadaşıyla aldatılıyosun dedi ve gerçekten çıktı
19. bi defa ayşeyle falcıya gittik biz normal falcı diye gittik de
20. kadın sizden iyileri mi bizden iyilerimi saçma suçma ne öyle bişeyleri vardı
21. işte öyle bir sürü kartları martları dizmiş tam fincanı da koymuş ortaya
22. tamam mı ama üç kişi girmek gerekiyoo
23. odaya tek kişi olursan kabul etmiyoo

24. ben ayşe ayşenin erkek arkadaşı girdik aziz işte
25. üçümüz girdik döndü dedi ki aynen böyle üçümüz oturuyoruz
26. bana bak sen inanmıyorsun dedi hıııı dedim o zaman bi soru sor
da cevaplasın dedi
27. **Nurcan:** kim dedi
28. **Canan:** kadın bana dedi
29. **Nurcan:** cevaplasın mı dedi
30. **Canan:** hıııııııı
31. **Nurcan:** kim için?
32. **Canan:** iyileri cevaplayacaktı ondan sonra
33. ben üniversiteyi kazanacak mıyım dedim tamam mı evet yazdı
34. hıııııııı gerçi buna inanmam için birkaç gün daha beklemem
gerekiyo
35. dedim annemin adı ne dedim selma yazdı öyle kaldım
36. **Ceren:** okulda hıııııııı
37. **Nurcan:** öyle mi
38. **Canan:** hıııııııı öyle kaldım. tamam mı artık inanıyorum dedim
39. ama korkuyorum ve biz kendimiz için gitmemişiz
40. salak arkadaşım geri zekalı teyzesi için bizi götürdü ondan sonra
41. teyzen sen kadın açık açık söylüyoo
42. teyzen dedi kocasının aldattığını düşünüyoo
43. evet kocası şuanda da onu aldatıyoo
44. şu anda da kadının evinde istersen şu anda adres verim dedi adres
verdi

45. gittik eniştesi ordaydı amam bi daha ben gidemedim
46. **Nurcan:**...
47. **Canan:** canım ben bir hafta uyuyamadım salak ayşe şey demiş
48. işte baktı sonra şey demiş inanmıyorum falan filan demiş
49. o zaman gelir yarın sizin eve gönderecem inanırsın artık demiş
50. **Nurcan:** ayyy
51. **Canan:** laaan dedim bizim eve gelir ben çıldırırım kafayı yerim sıyrırım
52. ve başucunda geldim uyuyoodun uyandırmadım gidiyorum
53. **Nurcan:** şakaa yapıyoosun
54. **Canan:** kâğıdı ben gördüm

Konuşmanın Leech'in İlkelere Göre Değerlendirilmesi

Canan'ın “*salak arkadaşım geri zekâlı teyzesi için bizi götürdü*”(40), “*salak ayşe şey demiş*”(47), “*laaan dedim*”(51) gibi sözleri argo söz içermektedir. Canan, bu tür sözleri kullanırken konuştuğu kişilerden çekinmeden, konuştuğu kişilerin bu sözden rahatsız olup olmayacağını düşünmeden söylemiştir. Bu davranışıyla Canan Leech'in ilkelere nezaket ilkesini ihlal etmiştir.

Konuşmada sadece nezaket ilkesinin ihlali söz konusudur. Bunun dışında diğer ilkelere uyma veya diğer ilkelerin ihlali söz konusu değildir.

Konuşmanın Brown Ve Levinson'nın Görgü Stratejilerine Göre Değerlendirilmesi

Nurcan'ın "*aay tüylerim diken diken oldu*"(12) sözüyle Nurcan, bahsedilen konudan çok etkilediğini ve heyecanlandığını abartılı bir dille ifade etmiştir. Bu tür abartmaların olduğu ifadeler dolaylı görgü stratejilerinden abartılı anlatmaya örnek olarak gösterilebilir.

Canan'ın "*...saçma suçma ne öyle bişeyleri...*"(20), "*salak arkadaşım geri zekalı teyzesi için bizi götürdü*"(40), "*laaan dedim*"(51), "*salak ayşe şeyy demiş*"(47) gibi sözleri argo içeren bir sözdür. Canan'ın bu tür sözleri rahatça, çekinmeden söylemesi Nurcan ve Ceren ile aralarında bir samimiyet ve yakınlığın olduğunu akla getirmektedir. Bu tür samimiyet ve yakınlığı gösteren ifadeler olumlu görgü stratejisinden (gruba aitliği gösteren kimlik öğelerini kullanmak 'tan) argo ve jargon kullanmaya örnek olarak gösterilebilir.

Canan'ın "*hummm*"(30), "*huu...*"(38) ve Ceren'in "*hummm*"(36) şeklindeki sözleriyle Canan ve Ceren konuştukları kişilerin ifadelerini tamamen reddetmek yerine o ifadelerden hareketle kendi düşüncelerini veya durumlarını aktarmaktadırlar. Bu tür yapılarla kurulan uzlaşım olumlu görgü stratejilerinden (uymazlıktan kaçınmak) göstermelik uzlaşım örnek gösterilebilir.

Canan'ın "*ondan sonra ben üniversiteyi kazanacak mıyım dedim tamam mı?*"(33) "*... tamam mı*"(32), "*tamam mı artık inanıyorum dedim*"(38) gibi sözleriyle Canan, Nurcan ve Ceren'den bahsettiği konu hakkında onay almak istemiştir. Bu tür onay, teklif, özür anlamı içeren sorular dolaylı görgü stratejilerinden cevap gerektirmeyen sorulara örnek olarak gösterilebilir.

Canan'ın "*canım ben bir hafta uyuyamadım*"(47) sözüyle Canan, Nurcan ve Ceren için samimi bir hitap da bulunmuş, Ceren ve Nurcan ile yakın ve samimi olduklarını belirtmek istemiştir. Bu tür ifadeler olumlu görgü stratejilerinden (ortak zemin konusunda

önceden işaret vermek, o konuyu gündeme getirmek ve bildirmek) konuşucu dinleyici ilişkisinde samimiyet varsaymak a örnek olarak gösterilebilir.

Konuşmada olumlu görgü ve dolaysız görgü stratejisi kullanılmış, dolaysız ve olumsuz görgü stratejilerine başvurulmamıştır.

IV. 1. 5. Konuşma Metni

Zehra ve Seda akşam kaldıkları öğrenci evinde akşam saatlerinde arkadaşları Çiğdem hakkında konuşmaktadırlar.

1. **Zehra:** seda beni arayan var mı?
2. **Seda:** ne gibi nasıl yani
3. **Zehra:** bana yazan
4. **Seda:** henüz yok
5. **Zehra:** kimse yazmamış mı?
6. **Seda:** yazmamış sana
7. **Zehra:** off yaa msnem de kim var?
8. **Seda:** çiğdem var o da çiğdem de hiç çıkmıyo ağzına tükürdüğüm
9. **Zehra:** ney?
10. **Seda:** çıkmıyoo ağzına tükürdüğüm şey msnden bi tane sevgili bulmuş
11. kendine eee şey
12. **Zehra:** bizim çiğdem mi?
13. **Seda:** hehe bizim çiğdem
14. **Zehra:** bi baksana bizim çiğdem değildir bence o

15. **Seda:** o lan

16. **Zehra:** bak başka çiğdem bu benim başka arkadaşım

Konuşmanın Leech'in İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

Seda'nın “ ... *ağzına tükürdüğüm*”(8), “*çıkmyoo ağzına tükürdüğüm şey msnden*”(10), “*o lan*”(15), sözleri argo söz ve Zehra'nın “*bi baksana*”(14), “*bak...*”(16) şeklindeki sözleri de emir anlamı içermektedir. Seda ve Zehra bu sözleri kullanırken konuştukları kişilerden çekinmeden, konuştukları kişilerin bu sözlerden rahatsız olup olmayacağını düşünmeden söylemişlerdir. Bu davranışlarıyla Seda ve Zehra Leech'in İlkelerinden nezaket ilkesini ihlal etmişlerdir.

Seda ve Zehra'nın, Leech'in nezaket ilkesinin ihlaline örnek gösterilebilecek yukarıdaki konuşmaları, belirtilen gerekçeden dolayı Leech'in uyum ilkesine de uymaktadır.

Konuşmada sadece nezaket ilkesinin ihlali söz konusudur. Bunun dışında diğer ilkelere uyma veya diğer ilkelerin ihlali söz konusu değildir.

Konuşmanın Brown Ve Levinson'nın Görgü Stratejilerine Göre Değerlendirilmesi

Seda'nın “*çiğdem var o da çiğdem de hiç çıkmyoo ağzına tükürdüğüm*”(8), “*çıkmyoo ağzına tükürdüğüm şey msnden bi tane sevgili bulmuş kendine eee şey*”(10), “*o lan*” (15) Seda bu tür sözleri rahatça, çekinmeden söylemesi Seda ve Zehra ile aralarında bir samimiyet ve yakınlığın olduğunu akla getirmektedir. Bu tür samimiyet ve yakınlığı

gösteren ifadeler olumlu görgü stratejisinden (gruba aitliği gösteren kimlik öğelerini kullanmak ‘tan) argo ve jargon kullanmaya örnek olarak gösterilebilir.

Zehra'nın “*bi baksana*”(14) şeklindeki sözünde konuştuğu kişinin yüz gereksinimini dikkate almadan açık dolaysız, net ve emir içeren anlam söz konusudur. Bu tür ifadelerde dolaysız görgü stratejilerinden isteğe örnek olarak gösterilebilir.

Konuşmada dolaysız görgü ve olumlu görgü stratejilerine başvurulmuş, dolaylı ve olumsuz görgü stratejilerine hiç başvurulmamıştır.

IV. 1. 6. Konuşma Metni

Kadriye, Erdost ve Aykut Mersin Üniversitesi Yenişehir Kampüsünde öğle vakti kendileriyle ilgili konuşmaktadırlar.

1. **Kadriye:** erken uyuyoom dedi erken uyumamış
2. **Erdost:** ben uyumadım ki dün bu erken uyudu tavuk gibi
3. **Aykut:** erken uyudum dediğin zaman sesini duyuyoom sonra sesini
4. geri zekâlı insan gibi söyle
5. **Erdost :** neey?
6. **Kadriye:** valla ben kpssye ben
7. **Aykut:** biri konserde biri yatakta diğeri hasta
8. **Erdost:** disko disko partizaniiii hani geldi mi bizimki
9. bahçelievler bir iki bahçelievler bir iki
10. **Aykut:** neyse ben kalktım gidiyorum
11. **Erdost:** tamam

Konuşmanın Leech'in Maksimlerine Göre Değerlendirilmesi

Erdost'un arkadaşı için “ *bu...*”, “ *...tavuk gibi*”(2) ve arkadaşına efendim yerine “ *neey*”(5) şeklinde karşılık vermesi ve Aykut'un arkadaşına “ *... geri zekâlı insan gibi söyle*”(4) gibi sözleri argo söz içermektedir. Aykut ve Erdost bu sözleri kullanırken konuştukları kişilerden çekinmeden, konuştukları kişilerin bu sözlerden rahatsız olup olmayacağını düşünmeden söylemişlerdir. Bu davranışlarıyla Aykut ve Erdost Leech'in İlkelerinden nezaket ilkesini ihlal etmişlerdir.

Aykut ve Erdost'un, Leech'in nezaket ilkesinin ihlaline örnek gösterilebilecek yukarıdaki konuşmaları, belirtilen gerekçeden dolayı Leech'in uyum ilkesine de uymaktadır.

Konuşmada nezaket ve uyum ilkesinin ihlali söz konusudur. Bunun dışında diğer ilkelere uyma veya diğer ilkelerin ihlali söz konusu değildir.

Konuşmanın Brown Ve Levinson'nın Görgü Stratejilerine Göre Değerlendirilmesi

Aykut'un Erdost' a “ *... geri zekâlı, insan gibi söyle.*”(4) şeklindeki sözüyle Aykut, Erdost'a uyduğunu söylemesini açık, hakaret ve emir içeren bir ifadeyle belirtmiştir. Bu tür ifadeler dolaysız görgü stratejilerinden isteğe örnek olarak gösterilebilir.

Aykut'un “ *biri konserde biri yatakta, diğeri hasta*(7)” sözü ile Aykut, karşılıklı bilinen bir durum veya konu ile ilgili kurduğu tümceyi ve sözcük öbeğini

kısaltmıştır. Aykut, bu sözde arkadaşlarından birisinin konserde arkadaşlarından birisinin yatakta ve diğer arkadaşının da hasta olduğunu kastetmiş, arkadaş sözcüğü söylenmiş ve düşürmüştür. Bu tür eksilteli, kısaltmalı tümceler olumlu görgü stratejisinden (gruba aitliği gösteren kimlik öğelerini kullanmak) düşme ve eksiltiye örnek olarak gösterilebilir.

Erdost'un "*Tamam*"(11) şeklindeki sözü ile karşısındaki kişinin ifadesinden hareketle kendi düşüncesini ve durumunu aktarmasıdır. Bu tür yapılarla kurulan uzlaşmalar olumlu görgü stratejilerinden (uyuşmazlıktan kaçınmak) göstermelik uzlaşma örnek gösterilebilir.

Konuşmada olumlu görgü ve dolaysız görgü stratejilerine başvurulmuş, dolaylı ve olumsuz görgü stratejilerine başvurulmamıştır.

IV. 1. 7. Konuşma Metni

Fadime, Sevgi ve Selen kaldıkların yurdun odasında sabah saatlerinde Fadime'nin okula giderken giyeceği kıyafet hakkında konuşmaktadırlar.

1. **Fadime:** aay! sökülmiş burası sevgi diksene burayı iki dakika
2. **Sevgi:** seni s..kecem merak etme
3. **Fadime:** yaa sevgi yaa ne yaa... sökülünce ne giyecem şimdi?
4. **Sevgi:** ceket kapatır zaten.
5. **Fadime:** bok kapatır onun fermuarı yok artık
6. bak iğrenç duruyor ya görünüyor mu yaa
7. ne giyecem yaa selinanın şeyi var mı?
8. **Sevgi:** var ama...

9. **Fadime:** neyi var ama?
10. **Sevgi:** aman bak işte
11. **Fadime:** bunu giyim bu ne ki?
12. **Selen:** ama çok hoş
13. **Fadime:** bilmiyorum elime bu geldi
14. **Selen:** çok güzel ama
15. **Fadime:** yaa yapacak hiçbir şey yok aman! kirli mi ne?
16. **Sevgi:** sen salak mısın? o giyilir mi allah aşkına
17. **Selen:** ne var ki çok hoş yaa
18. **Fadime:** ne giyicem ben?
19. **Sevgi:** ben sana tişört verdim niye giymedin?
20. **Fadime:** aşkım yaa ver bak onu nasıl bir şey?
21. **Sevgi:** yok artık kalsın

Konuşmanın Leech'in İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

Sevgi'nin Fadime'nin isteğine karşılık "*s..kecem*"(65), "*sen salak mısın? o giyilir mi allah aşkına*"(16), ve Fadime'nin "*bok kapatır*"(5) şeklindeki sözleri küfür, argo söz içerdiği ve Sevgi'nin "*merak etme*"(2) ve Fadime'nin "*ver bak onu nasıl bir şey ?*"(20) şeklindeki sözleri de emir anlamı içerdiği için Leech'in ilkelerinden nezaket ilkesinin ihaline örnek gösterilebilir.

Fadime ve Sevgi'nin, Leech'in nezaket ilkesinin ihaline örnek gösterilebilecek yukarıdaki konuşmaları, belirtilen gerekçeden dolayı Leech'in uyum ilkesine de uymaktadır.

Selen'in Fadime' nin giymiş olduğu kıyafeti “*ama çok hoş*”(12), “*çok güzel ama*”(14), “*ne var ki çok hoş yaa*”(17) şeklindeki sözleriyle Selen'in Fadime'nin giyeceği kıyafeti beğenmesi ve bunu Selen'in de hoşuna gidebilecek bir şekilde ifade etmesi, Leech'in nezaket ilkesine örnek olarak gösterilebilir.

Fadime'nin Sevgi'ye “*aşkım...*”(20) diye hitap etmesi Sevgi'nin önerdiği kıyafeti giymediği için Sevgi ile arasındaki ilişkinin iyi bir şekilde sürdürülmesi için söylenmiştir. Bu söz bir samimiyeti de işaret ettiğinden bu tür sözler Leech'in ilkelerinden sempati ilkesine örnek olarak gösterilebilir.

Konuşmada uyum ilkesinin ihlali söz konusu olmakla birlikte, nezaket ilkesine hem uyulmuş hem uyulmamış ve sempati ilkesine de uyulmuştur. Bunun dışında takdir, tevazu, cömertlik gibi diğer ilkelerinde ihlali ya da bu ilkelere uyma söz konusu değildir.

Konuşmanın Brown Ve Levinson'nın Görgü Stratejilerine Göre Değerlendirilmesi

Fadime nin Sevgi'ye “*aay! sökülmiş burası sevgi diksene burayı iki dakika*”(1) sözüyle Fadime Sevgi'ye tişörtünü dikmesi için ikna etmeye çalışmaktadır ve bu işin 2 dakika gibi küçük bir zamanda biteceğini söylemektedir. Bu tür küçültmeli ifadeler olumsuz nezaket stratejilerinden küçültmeye örnek olarak gösterilebilir.

Sevgi'nin Fadime'nin isteğine karşılık “*seni s..kecem merak etme*”(2) ve Fadime'nin Sevgi'nin sözlerine karşılık “*bok kapatır*(5)”, “*ver bak onu nasıl bir şey ?*”(20) gibi sözleri argo içeren bir sözlerdir. Sevgi ve Fadime'nin bu tür sözleri rahatça, çekinmeden söylemesi Sevgi ve Fadime ile aralarında bir samimiyet ve yakınlığın olduğunu akla getirmektedir. Bu tür samimiyet ve yakınlığı gösteren ifadeler olumlu görgü

stratejisinden (gruba aitliği gösteren kimlik ögelerini kullanmak ‘tan) argo ve jargon kullanmaya örnek olarak gösterilebilir.

Sevgi’nin “*merak etme.*”(2) sözünde konuştuğu kişinin yüz gereksinimini dikkate almadan açık dolaysız, net ve emir içeren anlam söz konusudur. Bu tür ifadelerde dolaysız görgü stratejilerinden isteğe örnek olarak gösterilebilir.

Fadime Sevgi’ye “*aşkıım...*”(20) sözüyle hitap etmesi Sevgi ile aralarındaki samimiyete işaret etmektedir. Bu tür ifadeler olumlu görgü stratejilerinden (ortak zemin konusunda önceden işaret vermek, o konuyu gündeme getirmek ve bildirmek) konuşucu dinleyici ilişkisinde samimiyet varsaymak a örnek olarak gösterilebilir.

Ayrıca konuşmada olumlu görgü, olumsuz görgü ve dolaysız görgü stratejisine başvurulmuş, dolaylı görgü stratejisine ise hiç başvurulmamıştır.

VI. 1. 8. Konuşma Metni

Aygül, Semiha ve Burçe kaldıkları öğrenci evinde akşam saatlerinde TV’deki bir dizi oyuncusu hakkında konuşmaktadırlar.

1. **Aygül:** ohaa! yeni mi gelmiş diziye
2. **Semiha:** hııı
3. **Aygül:** bu adama hastayım çok şeyy
4. **Burçe:** dii mi?
5. **Aygül:** neyine hastasın kız bu adamın?
6. **Burçe:** kız çok hoş
7. **Aygül:** aaa renkli gözlülerden nefret ederim

Konuşmanın Leech ‘in İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

Aygül’n “*ohaa!*”(1) sözü argodur ve Aygül bu sözü kullanırken konuştuğu kişilerden çekinmeden, konuştuğu kişilerin bu sözden rahatsız olup olmayacağını düşünmeden söylemiştir. Bu davranışıyla Aygül Leech’in ilkelerinden nezaket ilkesini ihlal etmiştir.

Aygül’n Leech’in nezaket ilkesinin ihlaline örnek gösterilebilecek yukarıdaki konuşması, belirtilen gerekçeden dolayı Leech’in uyum ilkesine de uymaktadır.

Konuşmada Leech’in nezaket ve uyum ilkeleri ihlal edilmiş, diğer ilkelere uyma veya diğer ilkelerin ihlal edilmesi söz konusu olmamıştır.

Konuşmanın Brown ve Levinson’un Görgü Stratejisine Göre Değerlendirilmesi

Aygül’n “*ohaa!*”(1) sözü argo içeren bir sözdür. Aygül’n bu tür sözleri rahatça, çekinmeden söylemesi Burçe ve Semiha ile aralarında bir samimiyet ve yakınlığın olduğunu akla getirmektedir. Bu tür samimiyet ve yakınlığı gösteren ifadeler olumlu görgü stratejisinden (gruba aitliği gösteren kimlik ögelerini kullanmak ‘tan) argo ve jargon kullanmaya örnek olarak gösterilebilir.

Semiha’nın “*hıı!*”(2) sözü ile karşısındaki kişinin ifadesinden hareketle kendi düşüncesini ve durumunu aktarmasıdır. Bu tür yapılarla kurulan uzlaşımlar olumlu görgü stratejilerinden (uyuşmazlıktan kaçınmak) göstermelik uzlaşıma örnek gösterilebilir.

Aygül'ün “*Bu adama hastayım. Çok şey...*”(3) sözüyle Aygül, bahsedilen dizi oyuncusundan çok etkilediğini ve onu sevdiğini abartılı bir dille ifade etmiştir. Bu tür abartmaların olduğu ifadeler dolaylı görgü stratejilerinden abartılı anlatmaya örnek olarak gösterilebilir.

Konuşmada olumlu görgü ve dolaylı görgü stratejilerine başvurulmuş, dolaysız ve olumsuz görgü stratejilerine ise hiç başvurulmamıştır.

VI. 1. 9. Konuşma Metni

Hayri ve Seda kaldıkları yurdun kafeteryasında akşam saatlerinde kendileri hakkında konuşmaktadırlar.

1. **Hayri:** sen ne yapıyorsun şimdi seda spor olarak?
2. **Seda:** spor olarak şu an teknik bilimler voleybol takımındayım
3. **Hayri:** hııı?
4. **Seda:** teknik bilimler yüksek okulunun voleybol takımındayım
5. onun dışında ayrıca uğraştığım muay tay var
6. muay taydan çok fazla anlamıyom kik boks daha eğlenceli geliyoo
7. ve dövüşmeyi de düşünüyom ilerde biraz daha profesyonel olduktan sonra
8. **Hayri:** gerçekten iyi misin yaa böyle bir erkeği yıkabilir misin?
9. **Seda:** yıkarım çok rahat, yaaa bir erkeği dövmek için dövüş sanatı bilmeme gerek yok

(Hayri ve Seda'nın yanına şerif adlı başka bir arkadaşları gelir ve Hayri, Şerif'e dönerek...)

10. **Hayri:** şerefi mesela burada gözün kesiyo mu?
11. **Seda:** ondan önce seni yere yapıştırasım var
12. **Hayri:** ikimizi birlikte
13. **Seda:** araya karbon kâğıdı da koyayım isterseniz
14. **Hayri:** valla! seda senin bizimle bir sorunların varsa çözelim yani
15. **Seda:** sen şansını sen şansını çok fazla zorluyorsun
16. **Hayri:** sorunların varsa çözelim
17. **Seda:** ha ha ha!

Konuşmanın Leech'in İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

Seda, Hayri 'in “*gerçekten iyi misin yaa böyle bir erkeği yıkabilir misin?*” sorusuna “*yıklarım çok rahat yaaa bir erkeği dövmek için dövüş sanatı bilmeme gerek yok*”(8) şeklinde cevaplamıştır. Bu cevapla Seda çok güçlü olduğunu överek aktarmıştır. Kişinin kendisini övdüğü bu tür ifadeler Leech'in tevazu ilkesini ihlaline örnektir.

Hayri'nin “*şerefi mesela burada gözün kesiyo mu?*” sorusuna Seda, “*ondan önce seni yere yapıştırasım var*”(11) şeklinde cevaplamıştır. Burada Seda, Hayri ile aralarındaki uyumu bozan, tehditkâr bir ifade kullanmıştır. Bu tür ifadeler Leech'in uyum ilkesinin ihlaline örnektir. Aynı zamanda Seda'nın söylemiş olduğu bu sözlerde aynı gerekçeden dolayı Leech'in nezaket ilkesinin de ihlaline örnektir.

Hayri'nin Seda'ya “*valla! seda, senin bizimle bir sorunların varsa çözelim yani.*”(14) ya da “*sorunların varsa çözelim.*”(16) sözleri Seda ile aralarındaki uyuşmazlığı

azaltma yönünde bir çaba olarak değerlendirilebilir. Burada bu aradaki uyumsuzluğu kaldırma çabası yönünden Leech'in uyum ilkesine uyduğu söylenebilir.

Konuşmada Leech'in uyum ve tevazu ilkeleri ihlal edilmekle birlikte nezaket ilkesi bazen uyulmuş bazen ihlal edilmiştir. Cömertlik, takdir ilkelerine ise uyma ya da ilkeleri ihlal etme söz konusu değildir.

Konuşmanın Brown Ve Levinson'nın Görgü Stratejilerine Göre Değerlendirilmesi

Seda'nın "*spor olarak şu an teknik bilimler voleybol takımındayım*"(2) ve "*teknik bilimler yüksek okulunun voleybol takımındayım*(4), *onun dışında ayrıca uğraştığım muay tay var*(5), *muay tay'dan çok fazla anlamıyorum. kik boks daha eğlenceli geliyo*(6) ve *dövüşmeyi de düşünüyom ilerde biraz daha profesyonel olduktan sonra.*"(7) gibi sözleriyle Seda, Hayri ile karşılıklı bilinen bir durum veya konu ile ilgili kurduğu tümceyi ve sözcük öbeğini kısaltmıştır. Seda "*teknik bilimler*" Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, "*muay tay ve kik boks*" tan Muay Tay dövüş sporu ve Kik boks dövüş sporunu kastetmiştir. Bu tür eksilteli, kısaltmalı tümceler olumlu görgü stratejisinden (gruba aitliği gösteren kimlik öğelerini kullanmak) düşme ve eksiltiye örnek olarak gösterilebilir.

Hayri'nin "*şerifi de beni de dövebilir misin?*" gibi sözlerine karşılık Seda'nın "*araya karbon kâğıdı da koyayım isterseniz.*"(13) şeklinde karşılık vermesi olumlu görgü stratejisinden şakacı olmaya örnek olarak gösterilebilir. Şakacı olmak, "konuşma sırasında şaka yapmak konuşucu ve dinleyici arasında ortak zemin ve değer yargıları olduğunu gösterir. Seda'nın bu sözlerinde de bunu görmek mümkündür.

Hayri'nin Seda'ya “*valla! seda, senin bizimle bir sorunların varsa çözelim yani*”(14) ve “*sorunların varsa çözelim.*”(16) şeklindeki sözleriyle Hayri, Seda'ya iyi niyetini gösterme ve aralarındaki iş birliğini devam ettirme adına sorunu çözme teklifinde bulunmuştur. Bu tür teklifler veya sözler olumlu görgü stratejisinden teklif etmek, söz vermeye örnek olarak gösterilebilir. Ayrıca bu söz Hayri'nin Seda ile sorunlarını birlikte çözmeyi teklif etmesi yani sen adını kullanmak “benimle ilgili sorununu çöz” yerine biz adını kullanıp “sorunun varsa çözelim” şeklinde söylemesi olumlu görgü stratejisinden konuşucu ve dinleyicinin aynı etkinlik içinde yer almasına örnek olarak gösterilebilir.

Konuşmada sadece olumlu görgü stratejilerine başvurulmuş; olumsuz görgü, dolaylı görgü ve dolaysız görgü stratejilerine de hiç başvurulmamıştır.

IV. 1. 10. Konuşma Metni

Ayşe ve Harun kaldıkları yurdun kafeteryasında akşam saatlerinde Ayşe'nin işi ve kazandığı para hakkında konuşmaktadırlar.

1. **Ayşe:** yarın iş var yaa
2. **Harun:** işte öğrencinin hali çalışıyoo
3. **Ayşe:** aldığım parayı saça yatırıyoom zaten
4. **Harun:** haha aldığım parayı saça yatırıyoom diyor yaa
5. bak ilerde çocuklarına dersin saçlarımı süpürge ettim diye valla her hafta bir renk
6. **Ayşe:** valla 150 ye yakın para alıyoom tam iki buçuk günlük tamam mı
7. size yemin ediyorum bunu 70- 75 i nerden baksan saça gidiyoo

8. **Harun:** ekstra içeri girebiliyoo musun?
9. **Ayşe:** 120- 150 lira yakın para alıyorum 2,5 günlük
10. **Harun:** valla iyi para haa
11. **Ayşe:** tabii canım çift yövmiye olarak alıyooum
12. **Harun:** valla ayşe iyi çalışıyoosun okulu da yürütüyorsun helal olsun valla
13. **Ayşe:** herhalde oolum ne sandın

Konuşmanın Leech'in İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

Ayşe'nin "*tabii canım, çift yövmiye olarak alıyorum*"(11) sözleri Hayri ile aralarındaki samimiyete ve yakınlığa işaretir. Bu tür canım, tatlım ifadeleri Leech'in sempati ilkesine bir örnek olarak gösterilebilir.

Harun'un "*valla ayşe iyi çalışıyorsun okulu da yürütüyorsun helal olsun valla*"(12) şeklindeki sözlerinde Ayşe'yi beğenme, yüceltme, güzel bulduğunu belirtme söz konusudur. Bu tür ifadeler Leech'in takdir etme ilkesine örnek olarak gösterilebilir.

Harun'un "*valla ayşe iyi çalışıyorsun okulu da yürütüyorsun helal olsun valla*" sözlerine karşılık Ayşe'nin "*herhalde oolum ne sandın*"(13) şeklinde cevap vermesi Leech'in tevazu ilkesinin ihlal edilmesine bir örnek olarak gösterilebilir. Tevazu ilkesinde kişinin kendini övmesinin azaltması, yani alçakgönüllü olması beklenir. Oysa Ayşe burada aksi bir şekilde tavır sergilemiş, kendini beğenmeyi, övmeyi arttırmıştır.

Konuşmada Leech'in takdir etme ve sempati ilkelerine uyulmuş ve tevazu ilkesi ihlal edilmiştir. Bunun dışında cömertlik, nezaket, uyum ilkeleri ne ihlal edilmiş ne de bu ilkelere uyulmuştur.

Konuşmanın Brown Ve Levinson'ın Görgü Stratejilerine Göre Değerlendirilmesi

Harun'un Ayşe'ye "*bak ilerde çocuklarına dersin saçlarımı süpürge ettim diye*"(4) şeklindeki sözü şaka, alay içerdiği için olumlu görgü stratejilerinin içinde yer alan şakacı olmaya örnek olarak gösterilebilir.

Ayşe'nin "*valla 150ye yakın para alıyorum tam iki buçuk günlük tamam mı*(6), *size yemin ediyorum bunu 70- 75i nerden baksan saça gidiyo*"(7) şeklindeki sözleriyle Ayşe, Harun ile karşılıklı bilinen bir durum veya konu ile ilgili kurduğu tümceyi ve sözcük öbeğini kısaltmıştır. Ayşe "*saça gidiyor*" sözü ile aslında saçın boyası, kesimi vs. için yapılan masraf kastetmektedir. Bu tür eksilteli, kısaltmalı tümceler olumlu görgü stratejisinden (gruba aitliği gösteren kimlik öğelerini kullanmak) düşme ve eksiltiyeye örnek olarak gösterilebilir.

Ayşe'nin "*valla 150ye yakın para alıyorum tam iki buçuk günlük tamam mı* (6), *size yemin ediyorum bunu 70- 75i nerden baksan saça gidiyo*"(7) şeklindeki sözüyle, Ayşe'nin saçını yaptırmak için harcadığı parayı tam olarak bilmediğini, emin olmadığını anlamaktayız. Bu tür ifadeler olumlu görgü stratejilerinin de içinde yer alan "çekinceli görüşler" e örnek olarak gösterilebilir. Ayrıca burada geçen "*... tamam mı?*"(6) sözünde de cevaptan çok onay bekleyen bir anlam söz konusudur. Bu tür ifadeler de dolaylı görgü stratejilerinde cevap gerektirmeyen sorulara örnek gösterilebilir.

Ayşe'nin "*tabii canım çift yövmiye olarak alıyorum*"(11) ve "*herhalde oolum ne sandın*"(13) şeklinde sözleri aralarındaki samimiyeti ve yakınlığı gösteren hitaplar içermektedir. Bu tür hitaplar içeren sözler olumlu görgü stratejilerinden hitap şekillerine örnek olarak gösterilebilir.

Konuşmada olumlu görgü ve dolaylı görgü stratejilerine başvurulmakla birlikte olumsuz görgü ve dolaysız görgü stratejilerine başvurulmamıştır.

VI. 1. 11. Konuşma Metni

Sezer, Filiz, Ayşe ve Özer kaldıkları yurdun kafeteryasında akşam saatlerinde kendi aralarında konuşmaktadırlar.

1. **Sezer:** filiz bak okan başlamış
2. **Filiz:** hımm
3. **Sezer:** çekirdek alim yer misin? çay alim kız sana içimden geldi soda alim
4. **Ayça:** bu ne böyle yanıyor filiz?
5. **Filiz:** he yaa...
6. **Sezer:** soda alim filiz soda
7. **Filiz:** sorunu var yok yok alma
8. **Ayça:** ooo... bu ne bonkörlük böyle
9. **Sezer:** filiz şalgam alim sana
10. **Filiz:** off sezer yaa...
11. **Özer:** (Sezer'e) yaranamazsın yaranamazsın. formunda değil
12. **Filiz:** birileri forma sokamıyor ondan
13. **Ayça:** form ye form da kal basit...
14. **Sezer:** filizi forma sokacaklar yaa gel de...
15. **Filiz:** ay illa beni forma sok diyorum zaten gerizekâli

Konuşmanın Leech'in İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

Sezer'in Filiz'e "*çekirdek alim yer misin? çay alim kız sana içimden geldi soda alim*"(3), "*soda alim filiz soda*"(6), "*filiz şalgam alim sana*"(9) gibi sözleriyle Sezer, Filiz'in gönlünü almak ve aradaki uyuşmazlığı azaltmak istemektedir. Yine Filiz'in Sezer'in bir şeyler ısmarlama isteğini reddetmesi ve Sezer'in Filiz'e bir şeyler ısmarlama konusunda ısrarcı olması üzerine Ayça'nın Filiz için "*Formunda değil*"(11) şeklindeki sözleriyle Ayça, aslında Sezer'e "Filiz senin bir şeyler ısmarlama teklifini kabul ederdi, fakat şimdi kendini iyi hissetmiyor ve bu yüzden kabul etmiyor." demek istemektedir. Bu da Filiz ve Sezer arasındaki uyuşmazlığı bir parçada olsa kaldırmaya yöneliktir. Bu tür ifadeler Leech'in ilkelerinden uyum ilkesine örnek gösterilebilir.

Sezer'in yukarıda geçen konuşmalarında Filiz'e bir şeyler ısmarlamaya çalışması Leech'in ilkelerinden cömertlik ilkesine örnek gösterilebilir.

Sezer'in Filiz'e "*çekirdek alim yer misin? çay alim kız sana içimden geldi soda alim*" sözlerine karşılık Filiz'in "*sorunu var yok yok alma*"(7) cevap vermesi ve Sezer'in Filiz'e "*filiz şalgam alim sana*" demesi üzerine Filiz'in "*off sezer yaa...*"(10) şeklinde karşılık vermesi ve de yine Sezer'in Filiz'e "*filiz'i forma sokacaklar yaa gel de...*" sözlerine karşılık, Filiz'in "*Aay illa beni forma sok diyorum zaten, gerizekâlı*"(15) şeklinde karşılık vermesi Leech'in uyum ilkesinin ihlaline örnek gösterilebilir. Sezer'in Filiz ile aralarında kırgınlığı, uyuşmazlığı kaldırma çabasına karşılık, Filiz'in Sezer'i azarlayarak cevaplaması aralarındaki uyuşmazlığı arttırmaya yöneliktir.

Filiz'in konuşmaları aynı gerekçeden dolayı nezaket ihlaline de örnek gösterilebilir.

Sezer'in Filiz'e aralarındaki kırgınlığı kaldırmak adına bir şeyler ısmarlama girişimine karşılık Ayça'nın Sezer'e "ooo... bu ne bonkörlük böyle"(8) sözlerinde Ayça'nın Sezer'in bu hareketini beğenmesi söz konusudur. Bu tür ifadeler Leech'in takdir etme ilkesine örnek gösterilebilir.

Filiz'in Sezer için "birileri forma sokamıyor ondan"(12) şeklindeki sözleriyle Filiz, Sezer'in yaptığı hareketlerle Filiz'i forma sokamadığını kastetmiş ve aslında Sezer'in bir şeyleri doğru düzgün beceremediğini ima etmiştir. Bu tür ifadeler Leech'in takdir etme ilkesine uymadığına örnek gösterilebilir.

Konuşmada cömertlik ilkesine uyulmuş, takdir ve uyum ilkesine kimi zaman uyulmuş kimi zaman uyulmamış, nezaket ilkesine de uyulmamıştır. Bunun dışında sempati ve tevazu ilkelerinin ihlali veya ilkelere uyma söz konusu değildir.

Konuşmanın Brown Ve Levinson'nın Görgü Stratejilerine Göre Değerlendirilmesi

Sezer'in "filiz bak okan başlamış"(1) sözünde Sezer, Filiz ile karşılıklı bilinen bir durum veya konu ile ilgili kurduğu tümceyi ve sözcük öbeğini kısaltmıştır. Sezer, Okan'dan kastettiği, Okan Bayülgen' in sunduğu şov programının başlamasıdır. Bu tür kısaltmaların ve eksiltelerin bulunduğu ifadeler olumlu görgü stratejilerinden (gruba aitliği gösteren kimlik öğelerini kullanmak) düşme ve eksiltiye örnek olarak gösterilebilir.

Sezer'in Filiz'e "çekirdek alim yer misin? çay alim kız sana içimden geldi soda alim"(3), "soda alim filiz soda"(6) , "filiz şalgam alim sana"(9) sözleriyle Sezer, Filiz ile aralarındaki işbirliğinin ya da uyumun devam etmesine yönelik tekliflerde

bulunmaktadır. Bu tür aradaki uyuşmazlığı kaldırmaya yönelik teklifler olumlu görgü stratejilerinden teklif etmek, söz vermeye örnek gösterilebilir.

Sezer'in Filiz'e bir şeyler ısmarlamak istemesi üzerine Ayça'nın Sezer'e "ooo... bu ne bonkörlük böyle"(8) şeklindeki sözleriyle Ayça Sezer'in Filiz'e bir şeyler ısmarlamak istemesini beğenmiş ve takdir etmiştir ve bunu da abartılı dile getirmiştir. Bu tür beğeni abartılı şekilde dile getirme ifadeleri olumlu görgü stratejilerinden dinleyicinin ilgi görme ve takdir edilme duygusunu abartılı bir şekilde dile getirmeye örnek olarak gösterilebilir.

Özer'in Filiz için "formunda değil"(11) sözlerine Filiz'in "birileri forma sokamıyor ondan"(12) sözleriyle Filiz, Sezer'i dolaylı yoldan eleştirmiştir. Bu tür ifadeler dolaylı stratejinin içinde yer alan üstü kapalı ifadelere örnek gösterilebilir.

Konuşmada olumlu görgü ve dolaylı görgü stratejilerine başvurulmuş, dolaysız görgü ve olumsuz görgü stratejilerine ise hiç başvurulmamıştır.

IV. 1. 12. Konuşma Metni

Fulya, Ramazan ve Hayrettin kaldıkları öğrenci yurdunun kafeteryasında akşam saatlerinde tavla oynamaktadırlar. Bir yandan da kaldıkları yurdun durumu hakkında konuşmaktadırlar.

1. **Fulya:** oyna yaa
2. **Ramazan:** sen gene burada kalacan herhalde
3. **Fulya:** çoğu çıkıyomuş hacer falan çıkarım diyo
4. devlette hacer falan yapamaz yaa

5. **Ramazan:** yurttaki gibi odaları sekiz kişilik yapacaklar herhalde.
6. **Fulya:** ih ih! böyle devam devam edecekmiş.
7. **Ramazan:** hadi bee! o zaman süpermiş
8. yurtkurda normalde odalar altı kişilik sekiz kişilik.
9. **Hayrettin:** fulya kesin yenilecek burada.
10. **Fulya:** yaa bırakın şunu.
11. **Hayrettin:** çok şakacısın. 5 – 1
12. **Fulya:** ama en son kıramıyorum.
13. **Hayrettin:** oynamasını bilmiyon da onun için
14. **Fulya:** şimdi bunu kırsam, nasılsa kapı yok.
15. **Hayrettin:** kapı isterse açarız.
16. **Fulya:** ney?
17. **Hayrettin:** hıı?
18. **Fulya:** ney?
19. **Hayrettin:** hıı?
- (gülmeler...)
20. **Hayrettin:** ooo! bak oyunu götürüyor.
21. **Fulya:** o kadar güzel zarlar geldi ki
22. **Hayrettin:** oyunun yarısını almış.
23. **Ramazan:** sen ne zaman öğrendin? yeni öğrendin değil mi?
24. **Fulya:** kim?
25. **Ramazan:** sen.
26. **Fulya:** hayır.
27. **Ramazan:** öyle görünüyor.

28. **Fulya:** olabilir.
29. **Ramazan:** acemi görünüyorsun.
30. **Fulya:** acemiyiz zaten yaa.
31. **Ramazan:** ne zaman öğrendin diyom ben de.
32. **Hayrettin:** şakacı arkadaşımız bilmiyor oynamasını.
33. **Fulya:** efendim!
34. **Ramazan:** ne zaman öğrendin?
35. **Fulya:** bi saniye. şu an gerginim.. git başımdan
36. **Ramazan:** tamam. soruyorum. hayrettin abi anahtarı alacaktım.
37. hadi kolay gelsin.

Konuşmanın Leech'in İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

Fulya'nın “*yaa bırakın şunu*”(10), “*bi saniye şu an gerginim git başımdan*”(35) gibi sözleri emir anlamı, Hayrettin'in “*oynamasını bilmiyon da onun için*”(13) ve Ramazan'ın “*acemi görünüyorsun*”(29) gibi sözleri de karşıdaki kişiyi küçümseme anlamı içermektedir. Bu sözlerin konuşucu ve dinleyici arasındaki uyumu bozacağından bu tür sözler Leech'in uyum ilkesinin ihlaline örnek olarak gösterilebilir.

Fulya'nın, Hayrettin'in ve Ramazan'ın Leech'in uyum ilkesinin ihlaline örnek gösterilebilecek yukarıdaki konuşmaları, belirtilen gerekçeden dolayı Leech'in nezaket ilkesinin ihlaline de örnek gösterilebilir.

Hayrettin'in “*ooo! bak oyunu götürüyor*”(20) sözü karşıdaki kişinin iyi oyun oynadığını belirtmek için söylediğinden, bu söz Leech'in takdir ilkesine örnek olarak gösterilebilir.

Fulya'nın "*acemiyiz zaten yaa*"(30) sözü ile Fulya, kendini övmeyi azaltmıştır. Bu tür ifadeler Leech'in tevazu ilkesine örnek olarak gösterilebilir.

Konuşmada takdir, tevazu ilkelerine uyulmuş, nezaket ve uyum ilkeleri de ihlal edilmiştir. Bunun dışında cömertlik, sempati ilkelerine uyma ya da bu ilkelerin ihlali söz konusu değildir.

Konuşmanın Brown Ve Levinson'nın Görgü Stratejilerine Göre Değerlendirilmesi

Fulya'nın "*oyna yaa*"(1), "*şu an gerginim git başımdan*"(35), "*yaa bırakın şunu*"(10) sözünde konuştuğu kişinin yüz gereksinimini dikkate almadan açık dolaysız, net, azar ve emir içeren bir anlam söz konusudur. Bu tür ifadelerde dolaysız görgü stratejilerinden isteğe örnek olarak gösterilebilir.

Ramazan'ın "*sen gene burada kalacan herhalde*"(2) , "*yurttaki gibi odaları sekiz kişilik yapacaklar herhalde*"(5) ve Hayrettin'in "*fulya kesin yenilecek burada*"(9) gibi sözleri anlatılan bir olayın daha önceden gerçekleştiğini akla getirmektedir. Bu tür ifadeler dolaylı görgü stratejilerinden varsayımları kullanmaya örnek olarak gösterilebilir.

Fulya'nın "*çoğu çıkıyomuş hacir falan çıkarım diyo*"(3), "*devlette hacir falan yapamaz yaa çoğu*"(4) ve Ramazan'ın "*yurtkurda...*"(5) gibi sözlerinde Fulya ve Ramazan konuştukları kişiler ile karşılıklı bildikleri bir durum veya konu ile ilgili kurdukları tümceyi ve sözcük öbeğini kısaltmışlardır. Fulya "*çoğu çıkıyomuş*" sözüyle çoğu öğrencinin yurttan çıkacağını ve "*devlette hacir falan yapamaz yaa*" sözüyle de Hacir'in devlet yurdu yani kredi ve yurtlar kurumunda kalamayacağını ve Ramazan'da "*yurtkurda*" sözü ile kredi ve yurtlar kurumunda kastedmiştir. Bu tür eksilteli ifadeler olumlu görgü

stratejisinden (gruba aitliği gösteren kimlik öğelerini kullanmak) düşme ve eksiltmeye örnek olarak gösterilebilir.

Fulya'nın "*devlette hacer falan yapamaz yaa*"(4) sözüyle Hacer'in devlet yurdunda kalamayacağı, oradaki ortama katlanamayacağını karamsar bir şekilde belirtmiştir. Bu tür ifadeler olumsuz görgü stratejilerinden karamsar olmaya örnek olarak gösterilebilir.

Hayrettin'in Fulya'ya "*çok şakacısın. 5 – 1*" (11), "*şakacı arkadaşımız bilmiyor oynamasını*"(32) sözü ile Hayrettin, Fulya'nın komik olmadığını kinayeli bir şekilde dile getirmiştir. Bu tür ifadeler dolaylı görgü stratejilerinden kinayeli sözleri kullanmaya örnek olarak gösterilebilir.

Hayrettin'in "*kapı isterse açarız*"(15) ve Fulya'nın "*acemiyiz zaten yaa*" (30) gibi sözleriyle Hayrettin ve Fulya konuştukları kişilere sen ve ben adınının kullanmak yerine daha kapsayıcı biz zamirini kullanarak bir iş birliği zemini oluşturmaya çalışmışlardır. Bu tür ifadeler olumlu görgü stratejilerinden konuşucu ve dinleyicinin aynı etkinlik içinde yer almasına örnek olarak gösterilebilir

Fulya'nın "*o kadar güzel zarlar geldi ki*"(21) şeklindeki sözü tavla oynarken attığı zarın maçı sonu etkileyecek şekilde gelmesini Fulya abartılı bir şekilde dile getirmiştir. Bu tür ifadeler dolaylı görgü stratejilerinden abartılı bir şekilde anlatmaya örnek olarak gösterilebilir.

Fulya'nın "*bi saniye şu an gerginim git başımdan bi saniye*"(35) şeklindeki sözüyle Fulya, arkadaşının onu rahat bırakması için kısa bir zaman istemiştir. Bu söz de geçen bi saniye olumsuz görgü stratejilerinden küçültmeler kullanmaya örnek olarak gösterilebilir.

Ramazan'ın “ *tamam soruyorum hayrettin abi anahtarı alacaktım*”(36) sözleriyle Ramazan, karşısındaki kişinin ifadesinden hareketle kendi düşüncesini ve durumunu aktarmaktadır. Bu tür yapılarla kurulan uzlaşımlar olumlu görgü stratejilerinden (uyuşmazlıktan kaçınmak) göstermelik uzlaşım örnek gösterilebilir.

Konuşmada Brown ve Levinson'un stratejilerinin hepsini görmek mümkündür.

IV. 1. 13. Konuşma Metni

Mehtap ve Nilgün kaldıkları öğrenci evinde akşam saatlerinde Mehtap'ın erkek arkadaşı hakkında konuşmaktadırlar.

1. **Mehtap:** aay! iyiki kadir burada çok ders çalıştı
2. sonra düştüğü gibi yattı uyudu yoksa imkânı yok ben...
3. **Nilgün:** bu akşam nasıl olacak peki?
4. **Mehtap:** ney?
5. **Nilgün:** hani şimdi belki onun yarın sınavı var çalıştırmanı isteyecek
6. **Mehtap:** yook! yarın sınavı yok istedi zaten dün ayy! sabah kıl etti beni
7. sen arkadaşınla yarın kaçta görüşeceksin dedi akşam dedim kaç gibi dedi
8. sekiz dokuz gibi dedim oha dedi ne oha oha ney dedim yok bişey dedi
9. sekiz dokuz da çıkmak sorun mu dedim
10. saat sekiz dokuzda dışarıda olmam sorun mu dedim yok dedi
11. kaçta döneceksin dedi. bilmiyorum dedim

12. ne yaa bu kaçta gideceksin kaçta döneceksin ne yaa bu dedim
13. ondan sonra yaa dedi
14. yarın sınavım yok yaa güzel bi akşam geçiririz diye düşündüm
15. arkadaşım ile görüşeceğimizi biliyosun ne böyle?
16. direk tersleme modundayım belli ettim mi acaba yaa?
17. o şimdi arar 500 defa arar bi de telefonla konuşuyorum yaa meraklanıyo
18. odaya geliyo bişeye bakmak bahanesiyle ayy nasıl sinir oldum salağa

(Sessizlik ve bir süre sonra Mehtap TV'deki "Fatmagül'ün Suçu Ne?"adlı dizinin reklamından sonra şarkı biçiminde şunları söyler:)

19. fatmagülün suçu yok biz onu bihter sandık
20. **Nilgün:** ne olur akşam bi şekilde atlatırsın telefonunu da kapatırsın
21. devamlı aramasın ya da sessize al
22. zırt pırt çocuğun yanında şey yapmak zorunda kalma
23. **Mehtap:** hmm öle yapım

Konuşma Metninin Leech'in İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

Mehtap'ın "*oha dedi ne oha oha ney dedim ayy nasıl sinir oldum salağa*"(18) sözü argo söz ve Nilgün'ün "*ne olur akşam bi şekilde atlatırsın telefonunu da kapatırsın*(20), *devamlı aramasın ya da sessize al*(21), *zırt pırt çocuğun yanında şey yapmak zorunda kalma*(22)" sözü de emir anlamı içermektedir. Nilgün ve Mehtap bu sözleri kullanırken konuştukları kişilerden çekinmeden, konuştukları kişilerin bu sözlerden

rahatsız olup olmayacağını düşünmeden söylemişlerdir. Bu davranışlarıyla Nilgün ve Mehtap Leech'in ilkelerinden nezaket ilkesini ihlal etmişlerdir.

Nilgün ve Mehtap'ın Leech'in nezaket ilkesinin ihlaline örnek gösterilebilecek yukarıdaki konuşmaları, belirtilen gerekçeden dolayı Leech'in uyum ilkesinin de ihlaline örnek gösterilebilir.

Konuşmada Leech'in nezaket ve uyum ilkeleri ihlal edilirken; cömertlik, sempati, tevazu, takdir ilkelerine ise uyma ya da bu ilkelerin ihlali söz konusu değildir.

Konuşmanın Brown Ve Levinson'nın Görgü Stratejilerine Göre Değerlendirilmesi

Mehtap, *“aay! iyiki kadir burada çok ders çalıştı(1), sonra düştüğü gibi yattı uyudu yoksa imkânı yok ben... yoksa imkânı yok ben(2)”* ve *“o şimdi arar 500 defa arar”(17)* gibi sözleriyle Kadir'in ders çalışmasını ve Kadir'in onu arkadaşıyla görüşme sırasında merak edip sürekli arayacağını abartılı bir şekilde dile getirmiştir. Bu tür ifadeler dolaylı görgü stratejilerinden abartılı bir şekilde anlatmaya örnek olarak gösterilebilir.

Mehtap'ın *“ayy nasıl sinir oldum salağa”(18)* sözü argo içeren bir sözdür. Mehtap'ın bu tür sözleri rahatça, çekinmeden söylemesi Nilgün ile aralarında bir samimiyet ve yakınlığın olduğunu akla getirmektedir. Bu tür samimiyet ve yakınlığı gösteren ifadeler olumlu görgü stratejisinden (gruba aitliği gösteren kimlik öğelerini kullanmak 'tan) argo ve jargon kullanmaya örnek olarak gösterilebilir.

Nilgün'ün *“telefonunu da kapatırsın(20) devamlı aramasın ya da sessize al(21) zırt pırt çocuğun yanında şey yapmak zorunda kalma(22)”* sözünde konuştuğu kişinin yüz gereksinimini dikkate almadan açık dolaysız, net, azar ve emir içeren bir anlam söz

konusudur. Bu tür ifadelerde dolaysız görgü stratejilerinden isteğe örnek olarak gösterilebilir.

Mehtap'ın “ *hmmm öle yapım*” (23) sözünde Nilgün'ün ifadesinden hareketle kendi düşüncesini ve durumunu aktarmaktadır. Bu tür yapılarla kurulan uzlaşımlar olumlu görgü stratejilerinden (uyuşmazlıktan kaçınmak) göstermelik uzlaşım örnek gösterilebilir.

Konuşmada olumlu görgü, dolaysız görgü ve dolaylı görgüye başvurulmuş, olumsuz görgüye ise hiç başvurulmamıştır.

IV. 1. 14. Konuşma Metni

Mehmet, Esra, Ali ve Sevda kaldıkları öğrenci evinde akşam saatlerinde çiğ köfte yaparken konuşmaktadırlar.

1. **Esra:** mehmeeeet
2. **Mehmet:** efendim
3. **Esra:** mehmeeeet! lan efendim diyecene bi gel bak baak
4. **Sevda:** hahaha...
5. **Ali:** sabahtan beri seni çağırıyo
6. **Esra:** ben getiririm valla sen zahmet etme (alaylı bir şekilde)
7. **Ali:** bi defa kullanırız
8. **Esra:** ben getiririm
9. **Sevda:** neden böyle kapkara oldu biberden mi?
10. **Esra:** isot var içinde çünkü
11. **Sevda:** yani...

12. **Ali:** acı yiyin
13. **Sevda:** ne yani acı dedik de bu kadarını da tahmin etmemiştik görüntü dehşet
14. **Ali:** çok acı yaa
(Ali Esra'ya döner)
15. **Ali:** hem mesaj geliyo hem konuşuyo
16. **Esra:** eveeet! (Mehmet'e dönerek) cimri! lan döksene bunu
17. **Mehmet:** sana bakıyorum
18. **Ali:** çok dökmeyin çok tuzlu olursa...
19. bi dakika bi dakika kendi şey yaparsınız kendi tabağınıza katarsınız
20. o gün gördün sen tuzlu olmuş yiyemeyiz ki tuzlu yiyor
21. normalde biz yiyemeyiz ki
22. **Esra:** iyi tamam tamam bee

Konuşmanın Leech'in İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

Mehmet'in "*efendim*"(2) sözü karşındaki kişiyle sağlıklı iletişimi devam ettirme adına söylenmiş bir sözdür. Bu tür ifadeler Leech'in ilkelerinden hem nezaket ilkesine hem de uyum ilkesine örnek gösterilebilir.

Esra'nın "*lan efendim diyecene bi gel bak baak*"(3) ,"*cimri! lan döksene bunu*"(16) sözleri hem argo hem emir ve Ali'nin "*Çok dökmeyin*"(18), "*Acı yiyin.*"(12) gibi sözleri de yine emir anlamı içeren sözlerdir. Esra ve Ali bu sözleri kullanırken konuştukları kişilerden çekinmeden, konuştukları kişilerin bu sözlerden rahatsız olup

olmayacağını düşünmeden söylemişlerdir. Bu davranışlarıyla Esra ve Ali Leech'in İlkelerinden nezaket ilkesini ihlal etmişlerdir.

Esra ve Ali'nin Leech'in nezaket ilkesinin ihlaline örnek gösterilebilecek yukarıdaki konuşmaları, belirtilen gerekçeden dolayı Leech'in uyum ilkesinin de ihlaline örnek gösterilebilir.

Konuşmada nezaket ve uyum ilkelerine hem uyulmuş hem de ihlal edilmiştir. Bunun dışında sempati, takdir, tevazu, cömertlik ilkelerine uyma ya da ihlal etme söz konusu değildir.

Konuşmanın Brown Ve Levinson'nın Görgü Stratejilerine Göre Değerlendirilmesi

Esra'nın "*lan efendim diyecene bi gel bak baak.*"(3) , "*cimri! lan döksene bunu*"(16) gibi sözleri argo içeren bir sözlardir. Esra'nın bu tür sözleri rahatça, çekinmeden söylemesi arkadaşları ile aralarında bir samimiyet ve yakınlığın olduğunu akla getirmektedir. Bu tür samimiyet ve yakınlığı gösteren ifadeler olumlu görgü stratejisinden (gruba aitliği gösteren kimlik ögelerini kullanmak 'tan) argo ve jargon kullanmaya örnek olarak gösterilebilir.

Esra "*ben getiririm valla sen zahmet etme*"(6) (Alaylı bir şekilde) sözüyle elbette sen getireceksin, ben yorulmam demek istemiştir ve Sevdâ "*görüntü dehşet*"(13) sözüyle de aslında çığköftenin pek de iyi görünmediğini söylemek istemiştir. Bu tür söylenenin tam tersi anlamı içeren ifadeler dolaylı görgü stratejilerinden kinayeli sözler kullanmaya örnek olarak gösterilebilir.

Ali'nin “*bi defa kullanırız*”(7) ve “*o gün gördün sen tuzlu olmuş yiyemeyiz ki tuzlu yiyor*(20), *normalde biz yiyemeyiz ki* (21)”şeklindeki sözleriyle Ali, konuştukları kişilere sen ve ben adınının kullanmak yerine daha kapsayıcı biz adını kullanarak bir iş birliği zemini oluşturmaya çalışmışlardır. Bu tür ifadeler olumlu görgü stratejilerinden konuşucu ve dinleyicinin aynı etkinlik içinde yer almasına örnek olarak gösterilebilir

Esra'nın “*ben getiririm*”(8) şeklindeki sözyle arkadaşlarına iyi niyetini göstermek ve onlarla işbirliğini vurgulamak istemiş ve böyle bir teklifte bulunmuştur. Bu tür ifadeler olumlu görgü stratejilerinden teklif söz vermeye örnek olarak gösterilebilir.

Esra'nın “*isot var içinde çünkü*”(10) gibi sözlerinde Esra konuştuğu kişiler ile karşılıklı bildikleri bir durum veya konu ile ilgili kurdukları tümceyi ve sözcük öbeğini kısaltmıştır. Esra “*isot ...*” sözü ile kırmızı ve acı olan toz biberi kastetmektedir. Bu tür eksilteli ifadeler olumlu görgü stratejisinden (gruba aitliği gösteren kimlik öğelerini kullanmak) düşme ve eksiltmeye örnek olarak gösterilebilir.

Esra'nın “*lan döksene bunu*”(16) ve Ali'nin “*çok dökmeyin çok tuzlu olursa... (18), bi dakika bi dakika kendi şey yaparsınız kendi tabağınıza katarsınız*(19), *o gün gördün sen tuzlu olmuş yiyemeyiz ki tuzlu yiyor* (20),*normalde biz yiyemeyiz ki çok dökmeyin*(20)”, “*acı yiyin*”(12) şeklindeki sözlerinde konuştukları kişinin yüz gereksinimini dikkate almadan açık dolaysız, net, azar ve emir içeren bir anlamlar söz konusudur. Bu tür ifadelerde dolaysız görgü stratejilerinden isteğe örnek olarak gösterilebilir.

Sevda “*yani...*”(11) şeklindeki sözyle konuştuğu kişinin doğruyu söylememiş olabileceğini göstermeye çalışmıştır. Bu tür ifadeler dolaylı görgü stratejilerinden ikilem yaratacak ifadeler kullanmaya örnek olarak gösterilebilir.

Sevda'nın “*yani acı dedik de bu kadarını da tahmin etmemiştik. görüntü dehşet*”(13) ve Ali'nin “*çok acı yaa...*”(14) gibi sözleriyle Sevda, çiğ köftenin kırmızıbiberden görünmediğini dehşet sözcüğüyle ve Ali de çiğköftenin acılığının olması gerekenden fazla olduğunu çok sözcüğüyle abartarak söylemiştir. Bu tür abartıya yer verilmiş ifadeler dolaylı görgü stratejilerinden abartılı anlatmaya örnek olarak gösterilebilir.

Esra'nın “*eveet! (Mehmet'e dönerek) cimri! lan döksene bunu*” (16) , “*İyi tamam tamam bee*”(22) şeklindeki sözlerinde arkadaşlarının ifadesinden hareketle kendi düşüncesini ve durumunu aktarmaktadır. Bu tür yapılarla kurulan uzlaşmalar olumlu görgü stratejilerinden (uyuşmazlıktan kaçınmak) göstermelik uzlaşma örnek gösterilebilir.

Konuşmada olumlu görgü, dolaylı görgü, dolaysız görgü stratejilerine başvurulmuş, olumsuz görgü stratejisine ise hiç başvurulmamıştır.

IV. 1. 15. Konuşma Metni

Aycan, Gülşah ve Sümeyye Mersin Üniversitesi Çiftlikköy kampusunda öğle saatlerinde bir arkadaşlarının hakkında konuşmaktadırlar.

1. **Aycan:** eve gidiyoruz evde hiçbir şey yok benim altı ay zamanım kalmış
2. bi de gidip eşya mı aalim sümeyye yani
3. **Gülşah:** aamaan iyi yapmışsın
(Aycan Sümeyye 'ye dönerek)
4. **Aycan:** sen ne yaptın? daha zamanın dolmadı mı senin?
5. **Sümeyye:** ben şirinin yanına geçtim

6. **Aycan:** geçtin mi? hııı... iyi hadi o zaman
7. **Sümeyye:** baksana yurtla sözleşme yaptın mı sen?
8. **Aycan:** yok yapmadım daha
9. **Sümeyye:** ama ordasın
10. **Aycan:** yaa dün geldim
11. **Sümeyye:** yaa nereye gideceksin canım
12. **Aycan:** işteee onun için soruyorsun sandım da o yüzden
13. **Sümeyye:** hayır hayır yook nereye gideceksin
14. serapın yaptığı da çok ayıp ama yaa senin yüzünden demiş
15. bizim yüzümüzden demiş ne alakası var yaa bizimle
16. **Aycan:** yaa şey diyo işte beni yarı yolda bırakıp gidiyosun diyo
17. **Sümeyye:** tamam da biz ona gel birlikte eve çikalım diye bi şey söylemedik
18. **Aycan:** bir de şeyey dün bir yere gittik çiftlikköyde bir oda tamam mı?
19. ya düşün ki inanmazsın yaa küçücük bi yer
20. buranın dörtte biri kadar şu alanının
(Sümeyye sözü keser)
21. **Sümeyye:** şu pansiyon evler mi?
22. **Aycan:** kız yok yok bi tane yaşlı bir kadının bi evi çiftlikköyde şeylerin
(Sümeyye sözü keser)
23. **Sümeyye:** odasını mı kir alıyor
24. **Aycan:** böcüklerin şeylerin içinde ineklerin içinde falan inek bokları
falan manzarası böyle yani
25. **Gülşah:** hadi yaa hahahaha

26. **Aycan:** diyor ki burayı tutalım 75 lira 75 lira diyo iki kişi kalcaz
27. ulan bu kadar da boku çıkmaz yaa hiç bi şey yok nerde banyo yapcaz yook yaa
28. **Gülşah:** öyle mi?
29. **Aycan:** ben dedim kızım burada kalamam önce biraz meyilli oldum
30. mecburiyetten sonra dedim yook ben burada kalamam dedim
31. gidip temiz temiz kalırım şeyde dedim orda
32. **Gülşah:** bi de niye o ordan çıktı hem bir aylık ödedi
33. kendi parasını da almadı
34. **Sümeyye:** deli yaa hayır bi de şey demiş sizin yüzünüzden çıktım ben
35. yaa niye bizim yüzümüzden çıkıyorsun sen biz sana bir şey vaat etmedik ki
36. gel birlikte eve çikalım mı dedik hatta ben dedim ki serap “duuur!”
- (Gülşah sözünü keser)
37. **Gülşah:** sümeyye o ney?
38. **Sümeyye:** kal iki hafta daha canım başka

Konuşmanın Leech’in Maksimlerine Göre Değerlendirilmesi

Gülşah’ın Sümeyye’ye “*aamaan iyi yapmışsın*” şeklindeki sözüyle Gülşah, Sümeyye’nin yapmış olduğu davranışı beğenmiştir. Bu tür ifadeler Leech’in ilkelerinden takdir ilkesine örnek olarak gösterilebilir.

Sümeyye'nin Gülşah'a "yaa nereye gideceksin canım" Sümeyye'nin Aycan'a "kal iki hafta daha canım başka..." şeklindeki sözü Sümeyye'nin, Gülşah'a ve Aycan ile aralarındaki samimiyete ve yakınlığa işarettir. Bu tür canım, tatlım ifadeleri Leech'in sempati ilkesine bir örnek olarak gösterilebilir.

Aycan'nın "diyor ki burayı tutalım 75 lira 75 lira diyo iki kişi kalacaz(26), ulan bu kadar da boku çıkmaz yaa hiç bi şey yok nerde banyo yapacaz yoook yaa(27)", "böcüklerin şeylerin içinde ineklerin içinde falan inek bokları falan manzarası böyle yani."(24) ve Sümeyye'nin " deli yaa. hayır bi de şey demiş sizin yüzünüzden çıktım ben yaa niye bizim yüzümüzden çıkıyorsun sen biz sana bir şey vaat etmedik ki gel birlikte eve çıkalım mı dedik hatta ben dedim ki serap "duuur!" şeklindeki sözleri argo söz içermektedir. Ayca ve Sümeyye, bu sözleri kullanırken konuştukları kişilerden çekinmeden, konuştukları kişilerin bu sözlerden rahatsız olup olmayacağını düşünmeden söylemişlerdir. Bu davranışlarıyla Aycan ve Sümeyye Leech'in ilkelerinden nezaket ilkesini ihlal etmişlerdir.

Aycan ve Sümeyye'nin Leech'in nezaket ilkesinin ihlaline örnek gösterilebilecek yukarıdaki konuşmaları, belirtilen gerekçeden dolayı Leech'in uyum ilkesinin de ihlaline örnek gösterilebilir.

Konuşmada nezaket ve uyum ilkeler ihlal edilmiş ve sempati ve takdir ilkelerine uyulmuştur Bunun dışında tevazu, cömertlik ilkelerine uyma ya da ihlal etme söz konusu değildir.

Konuşmanın Brown Ve Levinson'nın Görgü Stratejilerine Göre Değerlendirilmesi

Aycan “ *eve gidiyoruz evde hiçbir şey yok benim altı ay zamanım kalmış(1), bi de gidip eşya mı aalim sümeyye yani(2)*”, “*küçük bi yer buranın dörtte biri kadar*”(19) gibi sözleriyle, evde fazla eşyanın olmamasını evde hiçbir şey yok diyerek ve kalacakları evin de küçük olduğunu küçük diyerek abartılı bir şekilde anlatmıştır. Bu tür abartıya yer verilmiş ifadeler dolaylı görgü stratejilerinden abartılı anlatmaya örnek olarak gösterilebilir

Aycan’ın “*bi de gidip eşya mı aalim sümeyye yaani*”(2) ve “*bir de şey, dün bir yere gittik çiftlikköyde bir oda tamam mı?(18), ya düşün ki inanmazsın yaa küçük bi yer(19), buranın dörtte biri kadar şu alanının*”(20) sözünde geçen “*...çiftlikköyde bir oda tamam mı*” şeklindeki sözleriyle Aycan, bahsettiği konu hakkında onay almak istemiştir. Bu tür onay, teklif, şaşkınlık anlamı içeren sorular dolaylı görgü stratejilerinden cevap gerektirmeyen sorulara örnek olarak gösterilebilir.

Aycan’ın “*geçtin mi? huu... iyi hadi o zaman. hu...*”(6) şeklindeki sözlerinde arkadaşlarının ifadesinden hareketle kendi düşüncesini ve durumunu aktarmaktadır. Bu tür yapılarla kurulan uzlaşımlar olumlu görgü stratejilerinden (uyuşmazlıktan kaçınmak) göstermelik uzlaşma örnek gösterilebilir.

Sümeyye’nın “*yaa nereye gideceksin canım*”(11) ve “*kal iki hafta daha canım başka*”(38) sözleriyle Aycan ve Gülşah ile aralarında samimiyeti varsaymakta ve aralarındaki yakınlığı göstermektedir. Bu tür ifadeler olumlu görgü stratejilerinden (ortak zemin konusunda önceden işaret vermek, o konuyu gündeme getirmek ve bildirmek)konuşucu dinleyici ilişkisinde samimiyet varsaymağa örnek olarak gösterilebilir.

Aycan’nın “*böcüklerin şeylerin içinde ineklerin içinde falan inek bokları falan manzarası böyle yani*”(24) ve “*ulan bu kadar da boku çıkmaz yaa*”(27) şeklindeki sözleri argo söz içermektedir. Aycan’ın bu tür sözleri rahatça, çekinmeden söylemesi arkadaşları ile aralarında bir samimiyet ve yakınlığın olduğunu akla getirmektedir. Bu tür samimiyet

ve yakınlığı gösteren ifadeler olumlu görgü stratejisinden (gruba aitliği gösteren kimlik öğelerini kullanmaktan) argo ve jargon kullanmaya örnek olarak gösterilebilir.

Konuşmada olumlu görgü ve dolaylı görgü stratejilerine başvurulmuş, dolaysız görgü, olumsuz görgü stratejisine ise hiç başvurulmamıştır.

IV. 1. 16. Konuşma Metni

Melek, Feray ve Nurgül kaldıkların yurdun kafeteryasında akşam saatlerinde kaldıkları yurdun sekreteri hakkında konuşmaktadırlar.

1. **Melek:** fatoşun burda kalması bizim için iyi oldu bize destek olur demi?
2. **Nurgül:** fatoş?
3. **Melek:** fatoş vaar yaa hani yurttaki görevli baak baak yüzüne baak bi
4. **Feray:** şeytan gibi kız yaa kimse onu sevmiyoo burda
5. kendini dünyanın merkezinde zannediyo bence
6. **Nurgül :** neden sence bi anda böyle eskiden böyle miydi?
7. **Feray:** gerçi öyle gibiydi amaa bu kadar değildi yaaanii
8. hiç bi şey yapmıyoo yaa sanki kendini patron sanıyoo
9. sanki böyle herkesten üstünmüş gibi davranıyoo
10. **Melek:** hatırlıyoom
11. **Feray:** kimsin seen yaaa. allah aşkına nurgül kim yaanii
12. niye kendini bu kadar beğeniyoosun niye kendini bu kadar şey yapıyoosun
13. inan ki vaar yaa kime sorduysam

14. **Melek:** geçen gün ne dedim biliyoo musun feray anlatsın
15. burda kahvaltı yapıyooduk şeye dedim ki
- (Feray Melek'in sözünü keser. Aynı anda konuşurlar.)
16. **Feray:** hani insan bu kadar şey olmaz yaa
17. **Melek:** bu güzellik her şeyi yapar biz size güveniyooz dedim tamam mı
18. bu güzellik her şeyi yapar çok güzelsiniz dedim
19. hatta yanındakinden bile çok kat ve kat güzelsiniz dedim
20. yanındaki kim biliyon mu fatoş fatoş döndü böyle tamam mı
21. hiç bir kelime demedi boya küpü değilsiniz en azından dedim

Konuşmanın Leech'in İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

Melek'in "*fatoş vaar yaa hani yurttaki görevli baak baak yüzüne baak bi*"(3), "*feray anlatsın*"(13) sözü emir ve "*hatta yanındakinden bile çok kat ve kat güzelsiniz dedim*(18), *boya küpü değilsiniz en azından dedim*(21)" ve Feray'ın "*şeytan gibi kız yaa kimse onu sevmiyoo burda* " şeklindeki sözleri de argo söz içermektedir. Melek ve Feray'ın bu tür sözleri rahatça, çekinmeden söylemesi arkadaşları ile aralarında bir samimiyet ve yakınlığın olduğunu akla getirmektedir. Bu tür ifadeler Leech'in nezaket ilkesinin ihlaline örnek gösterilebilir.

Melek ve Feray'ın Leech'in nezaket ilkesinin ihlaline örnek gösterilebilecek yukarıdaki konuşmaları, belirtilen gerekçeden dolayı Leech'in uyum ilkesinin de ihlaline örnek gösterilebilir.

Konuşmada Leech'in nezaket ve uyum ihlal edilmiş. Sempati, cömertlik, takdir, tevazu ilkelerine uyma ya da bu ilkelerin ihlali söz konusu değildir.

Konuşmanın Brown ve Levinson'ın Görgü Stratejilerine Göre Değerlendirilmesi

Melek'in "*baak baak yüzüne baak bi*"(3) , "*feray anlatsın*"(13) gibi sözlerinde konuştuğu kişilerin yüz gereksinimlerini dikkate almadan açık dolaysız, net ve emir içeren anlam söz konusudur. Bu tür ifadelerde dolaysız görgü stratejilerinden isteğe örnek olarak gösterilebilir.

Feray'ın "*şeytan gibi kız yaa kimse onu sevmiyoo burada*"(4), "*kendini dünyanın merkezinde zannediyo bence*"(5), "*gerçi öyle gibiydi aaaa bu kadar değildi yaanii hiç bi şey yapmıyoo yaa sanki kendini patron sanıyoo*(7), *sanki böyle herkesten üstünmüş gibi davranıyoo*(8)", "*kimsin seen yaaa allah aşkına nurgül kim yaanii*(10), *niye kendini bu kadar beğeniyoosun niye kendini bu kadar şey yapıyoosun*(11), *inan ki vaar yaa kime sorduysam* (12)", "*hani insan bu kadar şey olmaz yaa*"(16) ve Melek'in "*boya küpü değilsiniz en azından dedim*"(21) şeklindeki sözleriyle Melek ve Feray, yurdun sekreterinin onlara yaptıklarını abartılı bir şekilde anlatmışlardır. Bu tür abartıya yer verilmiş ifadeler dolaylı görgü stratejilerinden abartılı anlatmaya örnek olarak gösterilebilir

Feray'ın "*kendini dünyanın merkezinde zannediyo bence*"(5) şeklindeki sözüyle konuştukları konuyla ilgili düşüncelerinin kendine ait olduğunu, anlatılan konunun farklı da olabileceğini iyimser bir şekilde dile getirmiştir. Bu tür ifadeler olumlu görgü stratejilerinden iyimser olmaya örnek olarak gösterilebilir

Feray'ın "*gerçi öyle gibiydi sanki böyle herkesten üstünmüş gibi davranıyoo*"(9) şeklindeki sözleriyle Feray, karşı görüşte olduğunu göstermemek için

kendi fikirleri hakkında sanki gerçi vs. sözleriyle muğlâk olmayı tercih etmiştir. Bu tür ifadeler olumlu görgü stratejilerinden çekinceli görüşlere örnek olarak gösterilebilir.

Feray'ın *“kimsin seen yaaa allah aşkına nurgül kim yaanii”*(11) ve Melek'in *“geçen gün ne dedim biliyoo musun (14) ,....şeye dedim ki”*(15), *“bu güzellik her şeyi yapar biz size güveniyooz dedim tamam mı(17), ...yanındaki kim biliyon mu fatoş fatoş döndü böyle tamam mı(20) hiç bir kelime demedi(21)”* gibi sözleriyle Feray ve Melek bahsettiği konu hakkında onay almak istemiştir. Bu tür onay, teklif, şaşınlık anlamı içeren sorular dolaylı görgü stratejilerinden cevap gerektirmeyen sorulara örnek olarak gösterilebilir.

Melek'in *“bu güzellik her şeyi yapar biz size güveniyooz dedim tamam mı(18) bu güzellik her şeyi yapar çok güzelsiniz dedim(19) hatta yanındakinden bile çok kat ve kat güzelsiniz dedim(20) boya küpü değilsiniz en azından dedim(21)”* gibi sözleriyle Melek yurt müdürünü, sekreterden daha güzel olduğu, daha güvenilir olduğunu abartılı bir şekilde takdir etmiştir. Bu tür ifadeler olumlu görgü stratejilerinden dinleyicinin ilgi görme ve takdir edilme duygusunu abartılı bir şekilde dile getirmek örnek olarak gösterilebilir.

IV. 1. 17. Konuşma Metni

Büşra, Kübra ve Gizem Mersin Üniversitesi Çiftlikköy kampusunda öğle vakti Güzel Sanatlar Fakültesinde öğretim üyelerinin ve öğrencilerin kullandıkları tuvaletler hakkında konuşmaktadırlar.

1. **Büşra:** yaa dedim bu okulu bizim için yapmadılar mı?

2. bu okul benim hocalar için yapılmadı burası ben gelince yapıyorlar
bunu

(Büşra çantasını ıslak sandalyenin üzerine koymak üzeredir.)

3. **Kübra:** burası ıslak

4. **Büşra:** ben yoksam o da yok yaa ne demek yaa benim

5. ondan sonra hocaya dedim ki madem böyle bir şey var

6. baştan kullandırtmasaydınız burası işte akademik personele ait diye
di mi

7. hem biz gene bir çaresine bakardık

8. **Gizem:** keşke beraber gitseydik

9. **Büşra:** dilekçe yazacam ben

10. **Gizem:** eee...

11. **Büşra:** imza toplayacam orayı bizim kullanımımıza açtıracam

12. **Kübra:** hahahaha... imza toplayın ben de vereyim

13. **Büşra:** on tane tuvalet var orda on tane sırayla tuvalet dizmişler

14. oraya giden de üç tane bayan hoca geri zekâlılar bir de onların
atölyeleri alt katta

15. tekstil bölümünde insanlar aşağıda yapsınlar ne yapacaklarsa

16. **Gizem:** evet

17. **Kübra:** hahaha... helaal

18. **Büşra:** benim katıma niye karışıyorlar yaa inip inip çıkıyorlar yaa

19. ne gerizekalı. aşağı inmiş hahaha

20. **Gizem:** hııı... yusuf mu dedi

21. **Büşra:** haayır hayır

22. **Kübra:** yook

(gülüşmeler)

23. **Gizem:** şey diyorsun sandım tuvaleti diyosun sandım

24. **Kübra:** haa...

25. **Büşra:** dedi ki yaa işte öğrenciler pis kullanıyormuş falan

26. dedim ki o zaman herkes kendi klozetini yanında taşısın
dedim.(gülüşmeler)vallaa

27. **Gizem:** yazıcak yazıcak öğrencilerin kullanması ney

28. o da s.çıyor siz de s.çıyorsunuz

(gülüşmeler)

29. **Büşra:** üstelik kemal sunalın şeyine benzedi ağanın şeyi üstüne şey
olmaz

30. hahaha... kimse benim yaptığım tuvalete yapamaz

(Gizem ve Büşra birlikte konuşurlar.)

31. **Gizem:** ordaki herhalde temizlikçilerde var onlarda boşa para almıyorlar

32. temizlesinler yani ne bu

33. **Büşra:** ne temizlikçisi var canım sadece haşim amca'yı almışlar

34. adam altmışının üstünde sadece ona yüklüyorlar tüm işi

35. alsınlar sadece tuvaletleri temizlemek için birini

36. **Gizem:** şeyy bir de şeyi çok merak ediyorum

37. **Büşra:** ben o tuvaleti açtıracağım

38. **Gizem:** fatoş var yaa fatoş abla mesela ıııı... şey var bi de var

39. öğrenci işlerinde onlar ney eğitimleri ney onlar ordalar ki yaani

40. **Büşra:** bilmiyorum ne yapıyorlarsa

41. **Gizem:** lise mezunu bile değillerdir onlar bee
42. adam üniversiteye kapak atmış memur yaa biz şimdi dört beş yıl
üniversite okuyoz
- (Gizem ve Büşra aynı anda konuşurlar.)
43. **Büşra:** yaptığı iş de öğretmenlere hocalara...
44. **Büşra:** çay götürdükleri oda da beklemek
45. **Kübra:** hadi yaa
46. **Gizem:** feysbuka girmek hahahahaha valla

Konuşmanın Leech'in İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

Büşra'nın “...geri zekâlilar bir de onların atölyeleri alt katta tekstil bölümünde insanlar aşağıda yapsınlar ne yapacaklarsa”(14), “katıma niye karışıyorlar yaa inip inip çıkıyorlar yaa(18), ne gerizekali aşağı inmiş hahaha(19)” ve Gizem'in “yazıcak yazıcak öğrencilerin kullanması ney o da s.çıyor(27), siz de s.çiyorsunuz(28)” sözlerinden geçen “öğrencilerin kullanması ney o da s.çıyor siz de s.çiyorsunuz” gibi sözleri argo söz içermektedir. Gizem ve Büşra'nın bu tür sözleri rahatça, çekinmeden söylemesi arkadaşları ile aralarında bir samimiyet ve yakınlığın olduğunu akla getirmektedir. Bu tür ifadeler Leech'in nezaket ilkesinin ihlaline örnek gösterilebilir.

Gizem ve Büşra'nın Leech'in nezaket ilkesinin ihlaline örnek gösterilebilecek yukarıdaki konuşmaları, belirtilen gerekçeden dolayı Leech'in uyum ilkesinin de ihlaline örnek gösterilebilir.

Kübra “*hahaha... helaal.*”(17) şeklindeki sözleriyle Büşra’nın davranışlarını onaylamakta ve de onu takdir etmektedir. Bu tür ifadeler Leecn’in takdir ilkesine örnek olarak gösterilebilir.

Büşra’nın Kübra’ya “*ne temizlikçisi var canım*”(33) şeklindeki sözüyle Büşra Kübra ile aralarındaki samimiyete ve yakınlığa işaret etmektedir. Bu tür canım, tatlım ifadeleri Leech’in sempati ilkesine bir örnek olarak gösterilebilir.

Konuşmada Leech’in sempati ve takdir ilkelerine uyulmakla birlikte, nezaket ve uyum ilkeleri ihlal edilmiştir. Bunun dışında tevazu, cömertlik gibi ilkelere uyma ya da bu ilkeleri ihlal etme söz konusu değildir.

Konuşmanın Brown Ve Levinson’ın Görgü Stratejilerine Göre Değerlendirilmesi

Büşra’nın “*...geri zekâlılar bir de onların atölyeleri alt katta(14), tekstil bölümünde, insinler aşağıda yapsınlar ne yapacaklarsa(15)*” , “*benim katıma niye karışıyorlar yaa inip inip çıkıyorlar(18), yaa ne gerizekalı aşağı inmiş hahaha(19)*”, “*dedi ki yaa işte öğrenciler pis kullanıyormuş falan(25) dedim ki o zaman herkes kendi klozetini yanında taşıyın dedim(26)*” ve Gizem’in “*yazıcak yazıcak. öğrencilerin kullanması ney(27) o da s.çıyor siz de s.çiyorsunuz(28)*”, “*lise mezunu bile değildir onlar bee(41), adam üniversiteye kapak atmış memur yaa(42)*” gibi sözleri argo söz içermektedir. Gizem ve Büşra’nın bu tür sözleri rahatça, çekinmeden söylemesi arkadaşları ile aralarında bir samimiyet ve yakınlığın olduğunu akla getirmektedir. Bu tür samimiyet ve yakınlığı gösteren ifadeler olumlu görgü stratejisinden (gruba aitliği gösteren kimlik öğelerini kullanmak ‘tan) argo ve jargon kullanmaya örnek olarak gösterilebilir.

Gizem'in "*evet*"(16), "*hıu... yusuf mu dedi?*"(20) şeklindeki sözlerinde arkadaşlarının ifadesinden hareketle kendi düşüncesini ve durumunu aktarmaktadır. Bu tür yapılarla kurulan uzlaşmalar olumlu görgü stratejilerinden (uyuşmazlıktan kaçınmak) göstermelik uzlaşma örnek gösterilebilir.

Gizem'in "*şey diyorsun sandım tuvaleti diyosun sandım*"(23) şeklindeki sözleriyle Gizem, karşı görüşte olduğunu göstermemek için kendi fikirleri hakkında sanki, gerçi vs. sözleriyle muğlâk olmayı tercih etmiştir. Bu tür ifadeler olumlu görgü stratejilerinden çekinceli görüşlere örnek olarak gösterilebilir.

Büşra'nın "*üstelik kemal sunalın şeyine benzedi ağanın şeyi üstüne şey olmaz*(20), *hahaha... kimse benim yaptığım tuvalete yapamaz*(21)" şeklindeki sözlerinde Büşra, konuştuğu kişilerle bir sözcüğe aynı kavramsal değeri vermektedir. Bu tür ifadeler olumlu görgü stratejilerinden dinleyicinin bilgi sahibi olduğunu varsaymaya örnek olarak gösterilebilir.

Büşra'nın "*ne temizlikçisi var canım*"(33) şeklindeki sözüyle Kübra ile aralarında bir yakınlığın, samimiyetin olduğunu belirtmektedir. Bu tür tatlım, canım, kızım vs ifadeler olumlu görgü stratejilerinden (ortak zemin konusunda önceden işaret vermek, o konuyu gündeme getirmek ve bildirmek) konuşucu dinleyici ilişkisinde samimiyet varsaymak a örnek olarak gösterilebilir.

Gizem'in "*şeyy, bir de şeyi çok merak ediyorum*"(36) gibi sözüyle Gizem merak ettiği bir konuyu abartılı bir şekilde dile getirmiştir. Bu tür abartılı ifadeler dolaylı görgü stratejilerinden abartılı bir şekilde anlatmak a örnek olarak gösterilebilir.

Büşra'nın "*bilmiyorum ne yapıyorlarsa*"(40) gibi sözüyle Büşra bahsettiği konu hakkında şaşkınlık almak istemiştir. Bu tür onay, teklif, şaşkınlık anlamı içeren

sorular dolaylı görgü stratejilerinden cevap gerektirmeyen sorulara örnek olarak gösterilebilir.

Gizem'in "*lise mezunu bile değildirler onlar bee*"(41) gibi sözü ile Gizem, üniversitedeki memurların eğitim durumlarının düşük olabileceğini dolaylı bir şekilde dile getirmiştir. Bu tür ifadeler dolaylı görgü stratejilerinden varsayımda bulunmaya örnek olarak gösterilebilir.

Konuşmada dolaylı görgü, olumlu görgü stratejilerine başvurulmakla birlikte, dolaysız ve olumsuz görgü stratejilerine ise hiç başvurulmamıştır.

IV. 1. 18. Konuşma Metni

Salih ve İbrahim Mersin Üniversitesi'nin Çiftlikköy kampusunda öğle saatlerinde eğitim aldıkları bölümün bir hocası hakkında konuşmaktadırlar.

1. **Salih:** a.koyim böyle işin
2. **İbrahim:** oolum nooldu yine?
3. **Salih:** bırakacak yine beni laboratuaar dersinden
4. **İbrahim:** bırakır şerefsiz
5. **Salih:** yaa okulu uzattırarak bana
6. **İbrahim:** takınca takıyoo g.t

Konuşmanın Leech'in İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

Salih'in İbrahim'e öğretmeni hakkında “ *a. koyim böyle işin*”(1) ve Salih'in öğretmeni hakkındaki konuşmalarına karşılık olarak İbrahim'in “*bırakır şerefsiz*”(4) ve “*takınca takıyoo g.t*”(6) şeklindeki sözleri argo söz içerdiği için Leech'in nezaket ilkesinin ihlaline örnek olarak gösterilebilir.

Salih'in ve İbrahim'in Leech'in nezaket ilkesinin ihlaline örnek gösterilebilecek yukarıdaki konuşmaları, belirtilen gerekçeden dolayı Leech'in uyum ilkesinin de ihlaline örnek gösterilebilir.

İbrahim'in Salih'in küfür içeren konuşmasına karşılık “*oolum nooldu yine?*”(2) şeklindeki sözünde konuştuğu kişiyle aradaki samimiyeti, yakınlığı dile getirmiştir. Bu tür ifadeler Leech'in sempati ilkesine örnek gösterilebilir.

Konuşmada Leech'in sempati ilkesine uyulmakla birlikte, uyum ve nezaket ilkeleri ihlal edilmiş; tevazu, cömertlik, takdir gibi ilkelere de uyma ya da bu ilkelerin ihlali de söz konusu olmamıştır.

Konuşmanın Brown ve Levinson'un Görgü Stratejisine Göre Değerlendirilmesi

Salih'in “*a. koyim böyle işin.*”(1) ve İbrahim'in “*bırakır şerefsiz*”(4), “*takınca takıyoo g.t*”(6) şeklindeki sözleri argo içeren bir sözlerdir. Salih ve İbrahim'in bu tür sözleri rahatça, çekinmeden söylemesi konuştukları kişilerle aralarında bir samimiyet ve yakınlığın olduğunu akla getirmektedir. Bu tür samimiyet ve yakınlığı gösteren ifadeler olumlu görgü stratejisinden (gruba aitliği gösteren kimlik ögelerini kullanmak ‘tan) argo ve jargon kullanmaya örnek olarak gösterilebilir.

İbrahim'in “*oolum nooldu yine?*”(2) şeklindeki sözüyle İbrahim, Salih ile aralarındaki yakınlığı ve samimiyeti göstermek istemiştir ve Salih'e oolum şeklinde hitap

etmiştir. Bu tür ifadeler olumlu görgü stratejinden (gruba aitliği gösteren kimlik öğelerini kullanmak) hitap şekillerine örnek olarak gösterilebilir.

Konuşmada olumlu görgü stratejilerine başvurulmuş, dolaysız görgü, dolaylı görgü ve olumsuz görgü stratejilerine ise hiç başvurulmamıştır.

IV. 1. 19. Konuşma Metni

Furkan ve Cengiz Mersin Üniversitesi'nin Çiftlikköy kampusunda öğle saatlerinde bir erkek arkadaşları hakkında konuşmaktadırlar.

1. **Furkan:** halı saha maçı var akşam 8de
2. **Cengiz:** kim kim oynayacak
3. **Furkan:** ben tugay ahmet ali hepimiz varız işte
4. **Cengiz:** beni de alın takıma
5. **Furkan:** sen de gel karşı tarafta eksik vaar
6. **Cengiz:** akın gelmiş adanadan küfürler döşüyoo selmaya
7. **Furkan:** niyeki laan selmanın g.tünde az dolaşmadı
8. **Cengiz:** ne bilim oolum bişeyde anlatmıyoo
9. **Furkan:** hahahaha...

Konuşmanın Leech'in İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

Cengiz'in "*beni de alın takıma*"(4) ve Furkan'ın "*sen de gel karşı tarafta eksik vaar*"(5) gibi sözleri emir ve yine Furkan'ın Akın hakkındaki konuşmalarında Akın

için “*niyeki laan selmanın g.tünde az dolaşmadı*” (7) şeklindeki sözü de argo söz içerdiği için Leech’in ilkelerinden nezaket ilkesinin ihlaline örnek olarak gösterilebilir.

Cengiz’in ve Furkan’ın, Leech’in nezaket ilkesinin ihlaline örnek gösterilebilecek yukarıdaki konuşmaları, belirtilen gerekçeden dolayı Leech’in uyum ilkesinin de ihlaline örnek gösterilebilir.

Cengiz’in “*ne bilim oolum bişeyde anlatmyoo*” (8) şeklindeki sözünde konuştuğu kişiyle aradaki samimiyeti, yakınlığı diler getirmiştir. Bu tür ifadeler Leech’in sempati ilkesine örnek gösterilebilir.

Konuşmada Leech’in sempati ilkesine uyulmakla birlikte, uyum ve nezaket ilkeleri ihlal edilmiş; tevazu, cömertlik, takdir gibi ilkelere de uyma ya da bu ilkelerin ihlali de söz konusu olmamıştır.

Konuşmanın Brown ve Levinson’un Görgü Stratejisine Göre Değerlendirilmesi

Cengiz’in “*beni de alın takıma*” ve Furkan’ın “*sen de gel karşı tarafta eksik vaar*” şeklindeki sözlerinde konuştukları kişilerin yüz gereksimini dikkate almadan açık dolaysız, net, azar ve emir içeren bir anlam söz konusudur. Bu tür ifadelerde dolaysız görgü stratejilerinden isteğe örnek olarak gösterilebilir.

Furkan’ın “*niyeki laan selmanın g.tünde az dolaşmadı*”(7) şeklindeki sözü argo içeren bir sözdür. Furkan’ın bu tür sözleri rahatça, çekinmeden söylemesi konuştuğu kişilerle aralarında bir samimiyet ve yakınlığın olduğunu akla getirmektedir. Bu tür samimiyet ve yakınlığı gösteren ifadeler olumlu görgü stratejisinden (gruba aitliği gösteren kimlik öğelerini kullanmak ‘tan) argo ve jargon kullanmaya örnek olarak gösterilebilir.

Cengiz'in "*ne bilim oolum bişeyde anlatmıyoo*"(8) şeklindeki sözüyle Cengiz Furkan ile aralarındaki yakınlığı ve samimiyeti göstermek istemiştir ve Furkan'a oolum şeklinde hitap etmiştir. Bu tür ifadeler olumlu görgü stratejinden (gruba aitliği gösteren kimlik öğelerini kullanmak) hitap şekillerine örnek olarak gösterilebilir.

Konuşmada dolaysız görgü ve olumlu görgü stratejilerine başvurulmuş, dolaylı görgü ve olumsuz görgü stratejilerine ise hiç başvurulmamıştır.

IV. 1. 20. Konuşma Metni

Serdar, Hatice, Nilay ve Demet kaldıkları öğrenci evinde akşam saatlerinde okey oynamaktadırlar.

1. **Serdar:** bakalım önce kim bitirecek
2. **Hatice:** bakalım
3. **Serdar:** biz herhalukarda yendik yaa çünkü ikimizde açtık ben açtım yaa
4. 400'ü yemicez o yüzden
5. **Hatice:** nilaaay!
6. **Serdar:** bi tek aysel açmadı
7. **Hatice:** hahahahaha
8. **Serdar:** senin adın neydi yaa?
9. **Nilay:** nilay
10. **Serdar:** ben senin adını unutmam; çünkü teyzemin adı nilay hahahaha
11. **Demet:** ben hiç duymadığım bi şey ıh
12. **Serdar:** tamam kes
13. **Hatice:** hahahaha...

Konuşmanın Leech'in İlkelerine Göre Değerlendirmesi

Serdar'ın Demet'e “*tamam kes*” (12) şeklindeki emir içeren sözü ve uzun zamandır tanışmış olmalarına rağmen Nilay'a “*senin adın neydi yaa?*”(8) şeklindeki alaycı sorusu Serdar'ın Leech'in ilkelerinden nezaket ilkesinin ihlaline örnek olarak gösterilebilir.

Serdar'ın Leech'in nezaket ilkesinin ihlaline örnek gösterilebilecek yukarıdaki konuşmaları, belirtilen gerekçeden dolayı Leech'in uyum ilkesinin de ihlaline örnek gösterilebilir.

Konuşmada nezaket ve uyum ilkeleri ihlal edilmiştir. Bunun dışında sempati, takdir, tevazu, cömertlik ilkelerine uyma ya da ihlal etme söz konusu değildir.

Konuşmanın Brown ve Levinson'un Görgü Stratejisine Göre Değerlendirilmesi

Serdar'ın Demet'e “*senin adın neydi yaa?*”(8) şeklindeki sorusu Serdar ile Demet arasındaki yakınlığa ve samimiyete işaret ettiğinden olumlu görgü stratejisinden şakacı olmaya örnek gösterilebilir.

Hatice'nin “*bakalım*”(2) ve Serdar'ın “*bakalım önce kim bitirecek*”(1) şeklindeki sözleri Hatice ve Serdar arasındaki yakınlığı ve samimiyeti göstermesi bakımından olumlu görgü stratejisinden konuşucu ve dinleyicinin aynı etkinlik içinde yer almasına örnek gösterilebilir.

Serdar'ın “*biz herhalukarda yendik yaa çünkü ikimizde açtık ben açtım yaa*(3), *400'ü yemicez o yüzden*(4)” ve “*bi tek aysel açmadı*”(6) şeklindeki sözleri konuştuğu kişiler ile karşılıklı bildikleri bir durum veya konu ile ilgili kurdukları tümceyi ve sözcük

öbeğini kısaltmışlardır. Serdar *yendik* derken okey oyununda galip geldiklerini, *ikimizde açtık derken* okey oyununda takım arkadaşıyla birlikte puan kazandıklarını, *bi tek aysel açmadı* derken de okey oyununda puan kazanamadığını ya da takımına puan kazandıramadığını kastetmiştir. Bu tür eksilteli ifadeler olumlu görgü stratejisinden (gruba aitliği gösteren kimlik öğelerini kullanmak) düşme ve eksiltmeye örnek olarak gösterilebilir.

Serdar'ın Demet'e "*tamam kes*" şeklindeki sözü Demet'in yüz gereksinimini dikkate almadan açık dolaysız, net, azar ve emir içeren bir anlam söz konusudur. Bu tür ifadelerde dolaysız görgü stratejilerinden isteğe örnek olarak gösterilebilir.

Konuşmada dolaysız görgü ve olumlu görgü stratejilerine başvurulmuş, dolaylı görgü ve olumsuz görgü stratejilerine ise hiç başvurulmamıştır.

Üniversite Öğrencilerinin günlük konuşmalarında görgü kurallarına ne derece uydukları ve görgü kurallarını ne kadar ihlal ettikleri yukarıdaki metinlerin anlamsal incelemesiyle gösterilmeye çalışılmıştır. Bir sonraki bölümde bu incelemelerin değerlendirilmesi yapılacaktır.

V. BÖLÜM

DEĞERLENDİRME

Önceki bölümde incelenen günlük konuşma metinlerinde de görüldüğü üzere üniversite öğrencileri, birbirleriyle iletişimleri sırasında aralarındaki ilişkinin bozulacağına dair bir kaygı duymadan birçok görgü kuralını ihlal edebilmektedirler. Özellikle Leech'in, dinleyicinin iletişim sırasında saygınlığını azaltan nezaket ilkesi ile konuşucu ve dinleyici arasındaki uyumsuzluğu azaltacağı düşünülen uyum ilkesinin 20 konuşma metninin hepsinde de ihlal edildiği görülmektedir. Altı konuşma metninde (IV. 1. 7, IV. 1. 10, IV. 1. 15, IV. 1. 17, IV. 1. 18, IV. 1. 19) konuşucu ve dinleyici arasındaki antipatiyi azaltma amacıyla sempati ilkesine uyulduğu, beş konuşma metninde (IV. 1. 10, IV. 1. 11, IV. 1. 12, IV. 1. 15, IV. 1. 17) de dinleyicinin davranışlarını övmeyi ve saygınlığını artıran takdir ilkesine uyulduğu, yine dinleyicinin saygınlığını artıran cömertlik ilkesine bir metinde uyulduğu (IV. 1. 11) ve de iki metinde (IV. 1. 9, IV. 1. 10) tevazu ilkesine uyulduğu görülmektedir.

Bu ilkelere başvurulma sıklığından da anlaşılacağı üzere öğrenciler kendilerine yakın hissettikleri, samimi oldukları arkadaşlarıyla konuşurken samimiyetin verdiği rahatlıkla Leech'in nezaket ve uyum ilkelerini sıklıkla ihlal etmektedir. Bu yakınlık ve samimiyet onların birbirlerine karşı hitaplarını da etkilemiş, canım tatlım gibi ifadelerle sempati ilkesine uymuşlardır. Öğrenciler, arkadaşlarıyla uyum içinde bulunma ve arkadaşının yaptıklarını onaylama, arkadaşlarını övme adına da takdir ilkesine uymuşlardır. Ayrıca öğrenciler, cömertlik ve tevazu gibi kendini övmeyi azaltan ifadelerden de kaçınmayı tercih etmişlerdir.

Bunun yanı sıra üniversite öğrencilerinin konuşmalarında Brown ve Levinson'un görgü stratejilerinden olumlu görgü stratejisine her konuşma metninde başvurulduğunu görmekteyiz. Olumlu görgü stratejisi, konuşucunun dinleyicinin saygı görmek ve takdir edilmek isteğini dikkate aldığı, aynı zamanda bir davranış biçimidir. Bu stratejinin yaygın kullanımı, üniversite öğrencilerinin kendi aralarında konuşurken dinleyicinin saygı ve takdir isteğinin konuşan tarafından kabul edildiğinin ve bu doğrultuda davranıldığını göstermektedir. Bu davranış da “*ne temizlikçisi var canım*”(IV. 1. 17./ 33), “*niye ki laan selmanın g.tünde az dolaşmadı*”(IV. 1. 19. / 7), “*filiz bak okan başlamış*”(IV. 1. 11. /1) gibi sözcük ve tümcelerle dil kullanımına yansımaktadır.

Konuşmalarda olumlu görgü stratejilerinden sonra en yaygın görülen strateji, 12 metinde (IV. 1. 1, IV. 1. 3, IV. 1. 4, IV. 1. 8, IV. 1. 10, IV. 1. 11, IV. 1. 12, IV. 1. 13, IV. 1. 14, IV. 1. 15, IV. 1. 16, IV. 1. 17)tespit edilen dolaylı görgü ve 11 metinde (IV. 1. 1, IV. 1. 2, IV. 1. 5, IV. 1. 6, IV. 1. 7, IV. 1. 12, IV. 1. 13, IV. 1. 14, IV. 1. 16, IV. 1. 19, IV. 1. 20) tespit edilen dolaysız görgü stratejileridir. Dolaylı görgü stratejilerinde iletişim sırasında oluşan itibarı tehdidinde yönelik baskının bir bölümünü konuşucunun üzerinden almak için başvuru, isteklerin ve verilmek istenen mesajların dolaylı yoldan aktarılması esasına dayanan bir davranış biçimi söz konusudur. Konuşmalarda bu strateji “*lise mezunu bile değillerdir onlar bee*”(IV. 1. 17./ 41), “*birileri forma sokamıyor ondan*”(IV. 1. 11./12), “*... tamam mı?*”(IV. 1. 15./18) gibi ifadelerle dil kullanımına yansımaktadır. Dolaylı görgü stratejisinden sonra en yaygın kullanılan görgü stratejisi 11 konuşma metninde tespit edilen dolaysız görgü stratejisidir. Bu stratejide konuşucunun, dinleyicinin itibarını tehdit edici durumu azaltmak için herhangi bir çaba göstermediği ve söylenecek olanın dinleyiciye doğrudan aktarılması esasına dayanan bir davranış biçiminden söz edilebilir. Dolaysız görgü stratejisinin de “*temelden alsana*”(IV. 1. 2./ 34), *temelden al*”(IV. 1. 2./32)

gibi sözcük ve tümcelerle dil kullanımına yansımaktadır. Olumlu, dolaylı ve dolaysız görgü stratejilerinden sonra, sadece iki konuşma metninde (IV. 1. 7, IV. 1. 12) olumsuz görgü stratejisine başvurulmuştur. Bu strateji, dinleyicinin özerkliğini ve kendi sınırlarını çizme çabasını göz önüne alarak yüzeysel de olsa bunu destekleyici ifadeleri içerir. Bu strateji de “*devlette hacer falan yapamaz yaa*”(IV. 1. 12./ 4), “*bi saniye şu an gerginim git başımdan bi saniye*”(IV. 1. 12./ 35), “*aay! sökülmiş burası sevgi diksene burayı iki dakika*”(IV. 1. 6./1) gibi sözcük ve tümcelerle dil kullanımına yansımaktadır.

Yukarıda verilen örneklerden de anlaşılacağı öğrenciler, yakın arkadaşlarıyla konuşurken daha samimi bir dil kullanmakta, konuştukları kişilerin yanında küfür, argo, emir içeren ifadelerden kaçınmayarak olumlu görgüyü, bazen söyleyecekleri sözleri arkadaşlarına direk aktararak dolaysız görgüyü, bazen de söylemek istediklerini dolaylı olarak söyleyerek dolaylı görgü stratejilerine başvurmaktadırlar. Bunun yanı öğrenciler, kişiler arası yakınlığın, samimiyetin olmadığını gösteren olumsuz görgü stratejilerine de başvurmaktan kaçınmaktadırlar.

Çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin günlük konuşmaları katılımcıların cinsiyetleri açısından değerlendirildiğinde ise kız öğrenciler hemcinsleriyle konuşurken “*tabii canım*” (IV. 1. 1./8) , “*aşkım...*”(IV. 1. 6./20) gibi ifadelerle Leech’in ilkelerinden sempati ilkesine uymuş; fakat birbirlerine ya da hakkında konuştukları kişiler için “*o da s.çıyor siz de s.çiyorsunuz*”(IV. 1. 17./28), “*ulan bu kadar da boku çıkmaz yaa*” (IV. 1. 15./27) gibi argo, küfür vs. sözler sarf etmesiyle Leech’in İlkelerinden nezaket ve uyum ilkelerinin ihlal edildiğini görülmektedir. Diğer ilkelerden “*hahaha... helaal*”(IV. 1. 17./ 17) “*aamaan iyi yapmışsın*”(IV. 1. 15./3) gibi örneklerle takdir, cömertlik, “*acemiyiz zaten yaa*”(IV. 1. 15./3) şeklindeki örnekle tevazu ilkelerine de nadir olmakla birlikte başvurulmuştur. Brown ve Levinson’un Görgü Stratejilerine de “*ne temizlikçisi var canım*”

“*ne temizlikçisi var canım*”(IV. 1. 17./ 33), gibi ifade olumlu görgü , “... *tamam mı?*” (IV. 1. 15./18) gibi ifade dolaylı görgü, “*ilgilenme boş ver*” (IV. 1. 1./4) , “*hiç onla bilene yan yana gelme bile yaa oof! git yaa* ?”(IV. 1. 1./5) gibi ifadelerle dolaysız görgü ve nadir de olsa “*sevgi diksene burayı iki dakika*” (IV. 1. 6./1) gibi ifadelerinde olumsuz görgü stratejilerine başvurmuşlardır.

Çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinden kız ve erkek öğrenciler birbirleriyle konuşmaları sırasında Leech’in ilkelerinden “*tabii canım çift yövmiye olarak alıyorum*”(IV. 1. 10./11) gibi sözlerle sempati ilkesine başvurmuşlar; fakat birbirleriyle ya da hakkında konuştukları kişiler için özellikle kız öğrenciler “...*tavuk gibi*”(IV. 1. 6./2), “... *geri zekalı, insan gibi söyle.*”(IV. 1. 6./ 4) gibi sözlerle Leech’in ilkelerinden nezaket ve uyum ilkesini ihlal etmişlerdir. Bunun dışında öğrenciler; “*valla ayşe iyi çalışıyorsun okulu da yürütüyorsun helal olsun valla*”(IV. 1. 10./ 12) , “*ooo... bu ne bonkörlük böyle*” (IV. 1. 11./ 8) gibi ifadelerle takdir ilkesine uymuşlar, “*yıkarım çok rahat yaaa bir erkeği dövmek için dövüş sanatı bilmeme gerek yok*”(IV. 1. 9./9) , “*herhalde oolum ne sandın*”(IV. 1. 10./13) tevazu ilkelerini ise ihlal etmişlerdir. Brown ve Levinson’un görgü stratejilerine de sıklıkla “*yem yapım?*”(IV. 1. 2. / 17), “*ulan bir bok oldu*”(IV. 1. 2./ 1) gibi ifadelerde olumlu görgü, “... *tamam mı?*” (IV. 1. 15./18) , “*birileri forma sokamıyor ondan*” (IV. 1. 11./12) gibi ifadelerde dolaylı görgü, “*temelden alsana*”(IV. 1. 2./ 34), “*temelden al*”(IV. 1. 2./32) gibi ifadeler de dolaysız görgü ve nadir de olsa “*bi saniye şu an gerginim git başımdan. bi saniye.*”(IV. 1. 12./ 35) olumsuz görgü stratejilerine başvurmuşlardır.

Çalışmaya katılan erkek öğrencilerin de birbirleriyle konuşmaları sırasında Leech’in ilkelerinden “ *a.. koyim böyle işin*”(IV. 1. 18./ 1), “*bırakır şerefsiz*”(IV. 1. 18./ 4) gibi ifadelerle nezaket ve uyum ilkesini ihlal etmişlerdir. Fakat “*oolum nooldu yine?*”(IV.

1. 18./2) , “*ne bilim oolum bişeyde anlatmıyoo*”(IV. 1. 19./ 8) gibi ifadelerle sempatisi ilkesine uymuşlardır. Bunun dışında öğrenciler; takdir, cömertlik, tevazu ilkelerine de başvurmamışlardır. Brown ve Levinson’un Görgü Stratejilerine de sıklıkla “*a. koyim böyle işin*”(IV. 1. 18./ 1), “*niye ki laan selmanın g.tünde az dolaşmadı*”(IV. 1. 19./ 7) gibi ifadelerle olumlu görgü , “*beni de alın takıma*”(IV. 1. 19./ 4), “*sen de gel karşı tarafta eksik vaar*”(IV. 1. 19./ 5) gibi ifadelerle dolaysız görgü stratejisine başvurmakla birlikte, olumsuz görgü ve dolaylı görgü stratejilerine başvurmamışlardır.

Konuşma metinlerinden de anlaşılacağı gibi kız öğrenciler kız arkadaşlarıyla, erkek öğrenciler erkek arkadaşlarıyla konuşurken daha yakın, daha samimi bir dil kullanmakta, hemcinslerinin yanında küfür, argo, emir içeren ifadelerden kaçınmamaktadır. Bu durumun Brown ve Levinson’un olumlu görgü stratejilerini kullandıkları anlamına gelmektedir. Erkek öğrenciler de kız arkadaşlarıyla konuşurken hemcinslerine karşı söyledikleri küfür, argo, emir içeren sözleri kullanmamaya özen göstermişler, daha mesafeli ve kontrollü bir dil kullanımını tercih etmişlerdir. Öğrenciler kendilerine yakın hissettikleri, samimi oldukları arkadaşlarıyla konuşurken samimiyetin verdiği rahatlıkla Leech’in nezaket ve uyum ilkelerini ihlal etmektedir. Yine bu yakınlık ve samimiyet onların birbirlerine karşı hitaplarını da etkilemiş, canım tatlım gibi ifadelerle sempati ilkesine uymuşlardır. Erkek ve kız öğrencilerin birlikte konuşmalarında ise her iki taraf da mümkün olduğunca konuşmalarına dikkat etmişlerdir. Cinsiyet farklılıkları kişilerin konuşmalarını, birbirlerine karşı hitaplarını da etkilemiştir. Ayrıca kız öğrenciler kız arkadaşlarıyla, erkek öğrenciler de erkek arkadaşlarıyla konuşurken yaptıkları görgü ihlallerini bir sorun olarak görmezken, erkek öğrencilerin argo, küfür vs sözleri kız öğrenciler tarafından, kız öğrencilerin de argo, küfür içeren sözleri erkek öğrenciler tarafından kaba olarak karşılanmaktadır.

SONUÇ

Bu çalışmada yetiştikleri aile ortamı, geldikleri şehir, ait oldukları sosyo-kültürel çevreler birbirinden farklı olan bireylerin meydana getirdiği büyük bir grup olan üniversite öğrencilerinin günlük konuşmaları edim bilimsel bir bakış açısıyla, görgü söylemi üzerine yapılmış en kapsamlı çalışma olan Brown ve Levinson'un görgü stratejileri ve Leech'in ilkeleri temel alınarak incelenmiştir.

Üniversite öğrencilerinin kendi aralarındaki günlük konuşmaların kaydedilmesiyle oluşan metinlerinden yola çıkılarak yapılan incelemede konuşucuyu esas alan Leech'in ilkelerinden nezaket ve uyum ilkesinin ihlal edildiği, yer yer sempati, tevazu, takdir ve cömertlik ilkesine uyulduğu tespit edilmiştir. Böylece üniversite öğrencilerinin kendi aralarında konuşurken nazik ve uyumlu olmaya önem vermedikleri, ancak sempatik ve alçakgönüllü olmaya çalıştıkları, iletişim kurdukları kişiyi takdir etmek ve on(lar)a karşı cömert olmak istedikleri söylenebilir. Konuşma metinleri Brown ve Levinson'un görgü stratejilerine göre değerlendirildiğinde ise olumlu görgü stratejisine 20 konuşmanın tamamında başvurulduğu, 12 konuşma metninde dolaylı görgü, 11 konuşma metninde dolaysız görgü ve iki konuşma metninde de olumsuz görgü stratejisine başvurdıkları ortaya çıkmıştır. Böylece üniversite öğrencilerinin birbirlerine karşı konuşmalarında beğeni ve sempati duyguları ifade etmeye çalıştıkları ve bunu hem dolaylı hem de dolaysız olarak yaptıkları, ancak özerkliğini ve kendi sınırlarını çizme çabasını göz önüne alarak yüzeysel de olsa bunu destekleyici ifadelerle pek yer vermedikleri söylenebilir.

Bu çalışmayla üniversite öğrencilerinden oluşan bir konuşucu kitlesi üzerinde Türkiye Türkçesi görgü söylemi özellikleri tespit edilmiştir. Böylelikle Türkiye Türkçesi

kullanıcılarının bir bölümünün hangi konuşma durumlarında ne tür görgü stratejilerine başvurdukları, hangi bağlamlarda ne tür nazik dil yapısı geliştirdikleri belirlenmiştir.

Türkiye Türkçesi görgü söylemi konusunda özellikle son on yılda çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalarda araştırmacılar, belirli bir durum (örneğin mahcup edici olduğu düşünülen bir bilgiyi aktarma, bir öneriyi reddetme veya yanlış bir bilgiyi düzeltme) karşısında konuşucuların hangi görgü stratejilerine başvurduklarını betimlemeye çalışmışlardır. Ancak Türkiye Türkçesi için daha geniş bir malzemeyle konuyu bütünlüklü olarak ele alan bir çalışma yapılmamıştır. Bu nedenle bu tezin bu alandaki çalışmalara katkıda bulunması ve ileride yapılabilecek Türk kültüründe görgü konulu edim bilimsel araştırmalara veri sağlaması amaçlanmaktadır.

Üniversite öğrencilerinin günlük konuşmalarında görgü kurallarına dair çalışmaların başka üniversitelerde öğrenim gören öğrenciler üzerinde de yapılması, daha çok öğrencinin çalışmaya katılımının sağlanması ve öğrencilerinin konuşmalarının kaydı sırasında öğrencilerin beden dilinin de dikkate alındığı çekimler yapılmasının bu alanda yapılacak çalışmalara daha fazla katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Açıklan, I. (1999). Türkçede kibarlık stratejileri: Değişik sosyokültürel hedef kitleye yönelik mağazalarda bir durum saptaması. *XII. Dil bilim Kurultayı Bildirileri*, Ankara:Şafak Matbaası.
- Akşehirli, S. (2005). *Anlambilimine yardımcı bir alan: Pragmatik*. Ege-Edebiyat, <http://www.ege-edebiyat.org>
- Akarsu, B. (2010). *Felsefe terimleri sözlüğü*, İstanbul:İnkılap yayınevi.
- Bayyurt, Y. (2001). *Olumlu nezaket stratejileri olumsuz nezaket stratejilerine karşı televizyondaki talk show programlarına edim bilimsel bir bakış*. XIV. Dilbilim Kurultayı Bildirileri, 27-28 Nisan 2000. Adana: Çukurova Üniversitesi Yayınevi,(s.147-159.)
- Brown P. ve Levinson P. (1987). *Politeness: Some universals in language usage*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Cevizoğlu, A. (2000). *Felsefe sözlüğü*. İstanbul: Engin Yayınevi.
- Demirci, K. (2006). "Toplumsal yapı formlarının dile yansımaları" *Millî Folklor*, Yıl 18, Sayı: 69.
- Dereli, S. (2008). "Sözlü iletişimde nezaket stratejileri", *Türkbilig*. S. 15: 24-52.
- Dikilitaş, K. (2004). *A comparative study into acquisition of politeness in English as a foreign language [Yabancı dil olarak İngilizcede nezaketin ediniminin karşılaştırmalı incelenmesi]*. Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Erkmann-Akerson. (2000). *Dile genel bir bakış*. İstanbul: Multilingual.

- Ehrlich, K. (1993). "*Höflichkeit*", "*Pragmatik*". In: Glück, Helmut (Hg.): Metzler Lexikon Sprache. Stuttgart, Weimar: Metzler.
- Fasold, R. (1990). *The Sociolinguistics of language*. Oxford.
- Goffmann, E. (1967). *Interaction ritual: Essays on face-to-face behavior*. New York: Doubleday Anchor
- Güler-Işık, H. (2008). *Metapragmatics of (im)politeness in Turkish: An exploratory emic investigation [Türkçede meta-edimbilimsel kibarlık/kabalık olguları: Kültüre bağımlı bir inceleme]*. Orta Doğu Teknik Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Grice, H. (1975). *Logic and conversation*". In Cole, P. and Morgan, J. (eds.) *Syntax and semantics, vol 3*. New York: Academic Press.
- Holmes, J. (1995). *Women men and politeness*. London: Longman.
- Held, G. (1995). *Verbale höflichkeit. studien zur linguistischen theorienbildung und empirische untersuchung zum sprachverhalten französischer und italienischer jugendliche in bitt- und dankessituationen*. Tübingen: Günter Narr .
- Kıran, Z. ve Kıran, A. (2002). *Dilbilime giriş*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Küçükaslan, N. (2009). *Yemekte görgü kuralları ve sosyo- kültürel açıdan önem*. Paradoks. (S. 1.)
- Lakoff, R. (1990) *Talking power: The politics of language in our lives*. New York: Basic.
- Levinson, S.C. (1983). *Pragmatics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Leech, G. (1983). *Principles of pragmatics*. London.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2011). *Halkla ilişkiler ve organizasyon hizmetleri: Protokol ve görgü kuralları*. Ankara.

- Rafieyan, M. (2006). *Evaluation of English language teaching departments of Turkish and Iranian universities in terms of politeness strategies with reference to requests [Türk ve İran üniversitelerindeki İngilizce eğitimi bölümlerinde ricalara yönelik nezaket stratejilerinin değerlendirilmesi]*, Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Richard, J. (1992) *Dictionary of language teaching and applied linguistics*. Longman.
- Toklu, O. (2003). *Dilbilime giriş*. Ankara: Akçağ Basım Yayım Pazarlama.
- Toksöz, N. (2001). “İncelik ve yönetici söylemi: söz kesme ve sözel örtüşme”. XIV. *Dilbilim Kurultayı Bildirileri*. 27-28 Nisan 2000. Adana: Çukurova Üniversitesi Yayınevi. (s.134-146.)
- TDK (2007) *Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK.
- Terkman A. N. (2005). “Türkçe ve Japoncada 'saygı dili' kavramı üzerine”, V. *Uluslararası Türk Dili Kurultayı Bildirileri*, 20 Eylül-26 Eylül 2004. Ankara: TDK Yayınları.
- Tröndle, A. (2007). *Deutsch-Türkische wirtschaftskorrespondenz-eine analyse der interkulturellen unterschiede und der höflichkeitsstrategien [Alman ve Türk ticari yazışmalarının kültürlerarası farklılığı ve nezaket açısından incelenmesi]*, Marmara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Vardar, B. (1998). *Açıklamalı dil bilim terimleri sözlüğü*, İstanbul.
- Yaylagül, Ö. (2005). “Eski Türkçede nezaket ifadeleri”. *Millî Folklor*. Kış 68, Ankara. (s.151-165).
- Yetkin, N. (2006). “A pragmatic analysis of derogation in the discourse of political criticism in the Turkish grand national assembly”, *Journal of Turkish Studies*, 3/1: 48-59.
- Yıldız, S. (1999). Doktor ve eczacı iletişimi. *TEB haberler*, Mart/ Nisan 1999 (ss:26-29).

Zibande, S. (2005). *A comparative analysis of politeness strategies employed by Turkish and American academicians [Türk ve Amerikalı akademisyenlerin kullandıkları nezaket stratejilerinin karşılaştırmalı analizi]*, Karadeniz Teknik Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

EKLER

1. Üniversite Öğrencisinin Tanımı

Üniversite öğrencileri, öğrenim görmek amacıyla herhangi bir yükseköğretim kurumuna kayıtlı, ilkokul, ortaokul ve lise eğitimini tamamlamış, orta düzey bir kültüre sahip, çoğunlukla ailesinden uzak bir yerde eğitim gören, ekonomik olarak zorluk çeken, evde ya da öğrenci yurtlarında yaşayan 18-30 yaş arası büyük bir gruptur.

1. 2. Uludağ Sözlükte “Üniversite Öğrencisi Kimdir?” Sorusuna Verilen Yanıtlar

- Üniversitede okuyan öğrencilere verilen genel ad. Daha çok okumak yerine eğlenmeyi seçen öğrenci topluluğu.
- Genellikle parasız gezen, derse girmeyip not peşinde koşturana, öğrenciliğın ne demek olduğunu üniversite yıllarında daha iyi anlayan öğrencidir.
- İlim irfan yuvaları üniversitelere bir şeyler öğrenmek amacıyla gelmiş daha sonra amacından uzaklaşıp farklı kulvarlara yelken açan kişi.
- Çoğunluğunu sınavı olduğunu günler öncesinden bilmesine rağmen çalışmayı son güne bırakan öğrencilerin oluşturduğu topluluk. Yurtta kalanlar ve evde kalanlar diye ikiye ayrılırlar.
- Evde yaşayan kısmının eğlence hayatı yaşayacağız diye gidip sefillik yaşayan çoğunluğudur.
- Keşke yeniden olsam dediğim, özlediğim sıfat.
- Küçük burjuvadır. Parası bitince komi olur.

- Para geldiğinde ilk hafta tekel 2000 içen İskender yiyen sonra Samsun içip simitle ayı tamamlayan kişilerdir çoğu.

- Her ayın yedisini zor getiren öğrencidir.

- Bir şehirde en sevilmeyen ve en sevilen unvanlarına sahip insan topluluğu. Ev sahipleri tarafından hor görülen ama tekel bayiler tarafından kredisi oldukça fazla olan zavallılar

- Önceleri aile baskısı yaşayıp da, üniversite için evden ayrılınca değişen, kuduran, kendini kaybeden, çıldıran modelleri de bulunur ki koşarak kaçınız.

- Lisede hayalini kurduğu üniversiteye kavuşup, üniversitede bir bok olmadığını anladığında üzülen, hayalleri yıkılan, depresyona giren öğrenci tipi.

- Genelde halk tarafından sevilmeyen ama market kasap manav tarafından sürekli kazıklanmaya çalışılan öğrenci sınıfıdır. Genelde halk arasında erkekleri serseri, uyuşturucu satıcısı, tecavüzcü diye görülen, bayanları ise bu karı garanti herkese veriyordur gözleriyle süzülen mağdur ve mağrur öğrenci grubudur.

- Normal bir erkek olduğu düşünülürse; vücudu yapılı bazen göbekli, üç numara kesimli saçta sahip, beyaz spor ayakkabılı, marka tişörtlü, gördüğü her kızla cıvık bir iletişim kurmaya çalışan, espri üstüne espri yaptığını sanan ama aslında cümle bile kuramıyor olduğundan habersiz, 18-19 yaşlarında olmasına rağmen 35-40 yaş edasıyla "gördüm geçirdimci" tavırlar sergileyen, karşılaştığı ilk 3 insanla ev tutabilecek kadar düşüncesiz ve ileri görüşsüz, sırf fast food beslenen, biranın tadını bile bilmeyen ama "geçen bir bara gittik" kalıbıyla başlayan sallamasyon hikâyeler anlatıp duran, "ben çok coolum" şeklinde hissedip asıl kiro nasıl olurmuş aynaya

baksa görecek mal insanlarla karşılaşacak "masum" bir insandır normal üniversite öğrencisi.

- Yaşadığı şehre her daim bok atan öğrenci çeşidi.

• Bakkaldan içinde bir litrelik kola ve Camel Box olan dandik şeffaf poşetle kendi evine gitmenin keyfini yaşayabilen öğrencidir. Farkında olmadan hayatının en güzel, en özgür senelerini yaşayandır.

• Yürüyüşleri bile farklı olan insanlar topluluğu. Böyle efendim ukala bir tavır, küçük dağları ben yarattım havası ne ararsanız vardır bunlarda. Bir pastaya 5 YTL verir sonra da 20 kuruş kar etmek için saatlerce otobüs sırası bekler bunlar.

• Ön lisans, lisans ve yüksek lisans kademesinde eğitim gören yurdum insanı.

• "Sen üniversiteli misin? Öyleyse kafan olgunlaşmış, duyguların ölçülenmiş, bütün varlığıyla bir şahsiyet, bir vatandaş olmuştun demektir. Üniversiteli aydın aday demektir. Bütün mevkilerin yarınki aday demektir. Üniversiteli her şeyden önce yükseköğrenime ulaşmış bir insan olarak hoş gören, hakkı tanıyan, vicdan taşıyan insan demektir. Biliyorsun ki vicdan diye içimizdeki doğruluk, insaf ve acıma duygusuna derler. Üniversiteli seçkin bir yurttaş en azından, seçkin yurttaş adaydır. İlk görevi didinip çalışmak, bir baltaya sap olmak, milletin kendisine verdiklerini ödeyerek tüketici olmaktan çıkıp yaratıcı olmak durumuna girmektir. Şüphesiz senin de eğlenmeye, dinlenmeye, sevmeye, öfkelenmeye, hicvetmeye hakkın vardır. Fakat sen bunların hepsini efendice yapmaya mecbursun. Eğlencen hamal gibi, dinlenmen hayvan gibi, sevmen külhani gibi olamaz. Öfkelenip hicvettiğin zaman bile asaletini korumakla görevlisin.

Hicvin ve öfken Çeşme meydanıvari oldu mu sana üniversiteli değil, sadece 'seviyesiz' denir."

- Her alışverişte pazarlık esnasında belirtilen sıfat tamlaması.
- Evinde, karşı cins âdemoğlu koleksiyonu yaptığı sanılan kişidir.

Sürekli seviştiği sanrısı hemen bütün Türk ebeveynlerinin beynine yerleştiren asli görevi fırlamalık yapmaktır. Bunu bir meziyet olarak görür. Hocalara ters cevap vermek, derse girmek yerine kantinde karşı cins âdemoğluna kaş göz yapmak, kampusun çimenlik bölgesinde kamp kurmak, evine trafik tabelasından biblio yapmak vb. aktiviteler bu arkadaşın şu hayatta gerçekleştirdiği en önemli işlerdir.

- Hayatın sillesi denen boku henüz yememiş ama yemek üzere olduğunu fark eden öğrenci çeşidi. Türkiye’deyse, işi zordur.

- Türkiye’de ise açtır, Türkiye dışında ise açlık sınırındadır.

- Ailesinin kazanımlarını kafelerde bira ve sigaraya harcayan öğrencidir.

- Lise öğrencisi olduğu zamanları hep özleyecek olan insandır. En azından benim için durum bu. Her şey bir yana çektiği birçok sıkıntının yanında hayatın en güzel günlerini geçiren kişidir.

- Bulaşıkları yemekten önce yıkayan toplum ferdi. Genelde sosyal hayatı tavan yapan ama asıl önceliği olan derslerden kalan şahsiyetlere verilen isimdir. Evinde mutasyona uğramış canlı barındırır. Hayvan sevgisi oldukça yüksek olan bu bireyler gelecek Türkiye’nin yönetici grubuna adaydır.

- Üniversite diye gecesini gündüzüne katan, sonra üniversiteye gelip nerden geldim ben buraya ya deyip, ömründe yaşayamayacağı en sefil yılları üniversitede yaşayan kişidir. (tabii herkes için geçerli değil.)

1. 3. Ekşi Sözlükte “Üniversite Öğrencisi Kimdir?” Sorusuna Verilen Yanıtlar

- Tahsil hayatını üniversitede görmekte olan öğrenci modeli. İşsiz yer yer eş anlamlısı da olabilir.
- Ne iş yaparsın sen? Üniversite öğrencisiyim ağabey (sürünüyorum anla.)gibi.
- Büyük çoğunluğu çulsuzdur.
- İstanbul'daysa eğer üç kuruş parasının çoğunu Taksim'de harcayıp, kasete, CD'ye, kitaba, alkole yatıran canlı türü.
- Üniversiteye kapağı atmış olan kişi.
- Bazen lise öğrencisinden farksız, dersine girip çıkan, evinin yolunu tutan, okulunda pek bir faaliyet olmayan, olsa da bulmak için kasmayan, sınavlarını verip dört senede mezun olan insanlardır.
- Eğer memleketi dışındaysa en sık taşınma rekorlarına imzalarını atabilecek insanlardır.
- Birinci sınıfta iken kendisini "allame-i cihan" zanneden her şeyi bildiğini düşünen, fakat son sınıfa gelince hiçbir şey bilmediği gerçeğiyle yüz yüze gelen ukala yaratık.
- Yapacak başka hiçbir işi olmasa ve haftada sadece iki gün derse girse bile hepi topu 5-6 saatlik bir ödevi, chatti, oyundu, geyikti, ottu boktu diye erteleye erteleye her hafta düzenli olarak aynı gece sabahlayan kişiye denir. Zaten muhtemelen mezun olana kadar yaptığı yapacağı en istikrarlı şey de sınavlardan ve teslimlerden önce sabahlamak olacaktır.

- Geçen hafta geç kaldığı için, ayar manyağı olduğu bir derse, o gün başka dersi olmamasına rağmen, kıcıını yırtarak yetiştikten sonra, beş dakika geç kalanlara ayar veren hocanın derse gelmediğini, okula boşuna geldiğini grdėėu halde bir şey diyemeyen, muhatap bulamayan, dese bile sallanmayan, benim gibileri de barındıran insanlara verilen isim.

- Her sınıf atlayışında öğrenciliği biraz daha azalan bireylerdir.

- Soruştırmaların saldırıların yıldıramadığı, artık eğitim hakkı elinden alınarak susturulmak, geleceği karartılmak istenen umutlarımız.

- Hocaların çoğunun kendisini sallamadığıının, sonuçta bi bok olup olamayacağını önemsemediklerinin farkına çok geç varan öğrencidir.

- lkemde çoğu zaman lise öğrencisinden farksızdır maalesef.

- Temel olarak girdikleri SS adlı sınavı kazanıp kayıt yaptırdıktan sonra kendilerine anlatıldığı gibi mutlu bir hayatın, yaşamlarında olası bir dzliėėun olmadığını fark etmiş, edecek garibanlardan ve sınavı kazandıktan sonra bir şey olduklarını ya da mezun olduktan sonra bir şey olacaklarını sanan ukalalardan oluşan grup. Eğitimin eğitenein değil eğitilenin sorumluluğunda olduğunu anladıklarında adam oldukları da görülmüştür.

- Büyük kısmı hocalardan şikâyet edip hoca dedikodusu yaparak, bir daha geri gelmeyecek geliğin keyifli ders/iş dışı zamanlarını kendine zindan eden kitle.

- Birçoğu hakikaten yokluk nedir bilen öğrencidir. Ailelerin sağladığı kısıtlı btcelerle hayatını idame ettirebilmek için takla üstüne takla atan öğrencidir.

- Başarılı bir dönem geçirip, it gibi çalışıp, not ortalamasını tavan yaptırıp, yatay geçişle fen edebiyat fakültesinden mühendislik fakültesine geçiş hakkını sağlarken, ikinci öğretimin fahiş harç parası yüzünden geçiş yapamayan öğrencidir.

- Sosyal devleti en iyi tanıyandır.

- Sorumlulukların farkında fakat sorumsuzluğun özleminde olandır.
- Çoğunlukla kitap alacak parası olmayan yahut tüm parasını ders kitaplarına yatırınca şemsiyenin büyüklüğünü ve açısının pisini alabilendir.
- Güzel insanlardır. Güzellikleri ellerinden zorla alınmaya çalışırken insan olarak kalmaya çalışanlardır.
- Ortalama insan evladının, bir üniversiteye girip bütün sorunlarını çözdüğünü sanıp aslında sorunların en büyüğü ile yüzleşmeden önceki son sıfatıdır üniversite öğrencisi. Bir nevi kendini 'gerçekten' arayışın başladığı dönemdir.
- Genelde protesto edilen kişi veya kurumların üzerinde pek bir etkisi olmamasına rağmen ota boka eylem yapan uzun saçlı, kirli sakallı öğrencilerdir. "haklarını arama" bahanesiyle meydanlara inen ve bu işi öküzlmesine yapan bu öğrencilerin, hiçbir şeye yararları olmamasına rağmen toplum huzurunu bozarak stabilize caddelerde yer alan iş yerleri vb. kurumları zor durumda bırakmaları, ahmaklığın icâdı olan protest tavrılarından başka bir şey değildir.
- Genel anlamda hayattan kopuk, kafası hayati meseleler dışında bir ton şeyle meşgul tutulan andavallı sürüsü.
- Tek sorunlarının türban olduğu zannedilen lisans öğrencisidir.
- Tüm bu baskılara rağmen, üniversite öğrencisi, birey olarak direnmesini bilen, gerçek demokrasinin unsuru haline gelmiş bir nefer olmalı.
- Üniversite öğrencisi aydın tohumudur. Bu tohumu ne kadar serbest bırakırsan o kadar gür yeşillenir. Üzerini doğmayla, baskıyla örtersen de böyle yoz bir ülkeye dönersin.

2. Üniversite öğrencisinin görgü anlayışı üzerine yapılan anket çalışması

örneği;

2.1 . Anket Formu

ANKET SORULAR	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
Üniversite öğrencileri görgü kurallarını bilmektedir.					
Üniversite öğrencileri günlük konuşmalarında görgü kurallarına uymaktadır.					
Üniversitede okuyan sadece kız öğrenciler günlük konuşmalarında görgü kurallarına uymaktadır.					
Üniversitede okuyan sadece erkek öğrenciler günlük konuşmalarında görgü kurallarına uymaktadır.					
Üniversite öğrencileri her durumda görgü kurallarına uymaktadır.					
Üniversite öğrencileri bazı durumlarda görgü kurallarını ihlal etmektedir.					
Üniversite öğrencileri ile görgü arasında doğru orantı vardır.					
Üniversite öğrencileri görgü kurallarına bilinçli olarak uymaktadır.					
Üniversite öğrencilerinin görgü kurallarına uymaması öğrenciler arasında sorunlara neden olmaktadır.					

- 1. Üniversite öğrencileri görgü kurallarını biliyorlar mı?**
- 2. Üniversite öğrencileri günlük konuşmalarında görgü kurallarına uyuyorlar mı?**
- 3. Üniversite öğrencileri hangi durumlarda görgü kurallarına uyuyorlar?**
- 4. Üniversite öğrencileri hangi durumlarda görgü kurallarını ihlal ediyorlar?**
- 5. Üniversite öğrencileri görgü kurallarını bilinçli mi yoksa bilinçsizce mi uyguluyor?**
- 6. Üniversite öğrencileri en çok hangi görgü kuralları uyguluyor?**
- 7. Üniversite öğrencileri en çok hangi görgü kuralını ihlal ediyor?**
- 8. Üniversite öğrencilerinin birbirleriyle iletişimi sırasında görgü kurallarına uyup uymaması, öğrenciler arası bir probleme neden oluyor mu?**

3. Üniversite Öğrencilerinin Kişisel Bilgileri;

3. 1. Konuşma Metni: Sultan, Ceren, Fatma

Sultan 25 yaşında, Adana doğumlu, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalında yüksek lisans yapan ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci.

Ceren 22 yaşında, Bolu doğumlu, Güzel Sanatlar Fakültesinde Resim bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci.

Fatma 24yaşında, Balıkesir doğumlu, Güzel Sanatlar fakültesinde Resim bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci.

3. 2. Konuşma Metni: Merve, Lemi, Melda

Merve 24 yaşında, Ankara doğumlu, Çevre Mühendisliği bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci.

Lemi 23 yaşında, Ankara doğumlu, Çevre Mühendisliği bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir erkek öğrenci.

Melda 25 yaşında, Adana doğumlu, Makine Mühendisliği bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci.

3. 3. Konuşma Metni: Fatma ve İpek

Fatma 22 yaşında, Mersin /Tarsus doğumlu, Felsefe bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci.

İpek 22 yaşında, Hatay doğumlu, Psikoloji bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci.

3. 4. Konuşma Metni: Canan, Nurcan, Ceren

Canan 23 yaşında, Malatya doğumlu, Okul öncesi öğretmenliği bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci.

Nurcan 25 yaşında, Adana doğumlu, Eczacılık bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci.

Ceren 25 yaşında, Adana doğumlu, Mimarlık bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci.

3. 5. Konuşma Metni: Zehra, Seda

Zehra 21 yaşında, İzmir doğumlu, Hemşirelik bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci.

Seda 27 yaşında, İzmir doğumlu, Turizm İşletmeciliği bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci.

3. 6. Konuşma Metni: Kadriye, Erdost, Aykut

Kadriye 22 yaşında, Batman doğumlu, Türkçe öğretmenliği bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci.

Erdost 24 yaşında, Van doğumlu, Türkçe öğretmenliği bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir erkek öğrenci.

Aykut 24 yaşında, Van doğumlu, Türkçe öğretmenliği bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir erkek öğrenci.

3. 7. Konuşma Metni: Fadime, Sevgi, Selen

Fadime 24 yaşında, Malatya doğumlu, Fen Bilgisi öğretmenliği bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci.

Sevgi 22 yaşında, Bolu doğumlu, Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci.

Selen 20 yaşında, Bolu doğumlu, Güzel Sanatlar Fakültesi Resim bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci.

3. 8.Konuşma Metni: Aygül, Semiha, Burçe

Aygül 23 yaşında, Mersin/ Tarsus doğumlu, Sosyoloji bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci.

Semiha 24 yaşında, Adana doğumlu, Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci.

Burçe 24 yaşında, Hatay doğumlu, İktisat bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci.

3. 9. Konuşma Metni: Seda, Hayri

Seda 20 yaşında, Adana doğumlu, Turizm İşletmeciliği bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci.

Hayri 23 yaşında, Niğde doğumlu, Elektrik Elektronik Mühendisliği bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir erkek öğrenci.

3. 10. Konuşma Metni: Ayşe, Harun

Ayşe 20 yaşında, Adana doğumlu, Kamu Yönetimi bölümünde öğrenim gören ve gece kulübünde çalışan bir kız öğrenci.

Harun 23 yaşında, Nevşehir doğumlu, Makine Mühendisliği bölümünde öğrenim gören ve Mersin Üniversitesi Merkezi Kütüphanesinde çalışan bir erkek öğrenci.

3. 11. Konuşma Metni: Sezer, Ayşe, Filiz, Özer

Sezer 23 yaşında, Gaziantep doğumlu, Eczacılık bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir erkek öğrenci.

Ayşe 25 yaşında, Iğdır doğumlu, Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci.

Filiz 22 yaşında, Erzurum doğumlu, Tarih bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci.

Özer 21 yaşında, Gaziantep doğumlu, Sosyoloji bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir erkek öğrenci.

3 12.Konuşma Metni: Fulya, Ramazan, Hayrettin

Fulya 24 yaşında, Trabzon doğumlu, Tarih b6l6m6nde 6ęrenim g6ren ve 6ęrenim kredisi alan bir kız 6ęrenci

Ramazan 26 yaşında, Hatay doğumlu, Meslek Y6ksekokulunda Otomasyon b6l6m6nde 6ęrenim g6ren ve 6ęrenim kredisi alan bir erkek 6ęrenci

Hayrettin 29 yaşında, Mersin/ Anamur doğumlu, Meslek Y6ksekokulunda Takı Tasarımı b6l6m6nde 6ęrenim g6ren ve 6ęrenim kredisi alan bir erkek 6ęrenci

3. 13. Konuşma Metni: Mehtap, Nilg6n

Mehtap 23 yaşında, Ankara doğumlu, Matematik b6l6m6nde 6ęrenim g6ren ve 6ęrenim kredisi alan bir kız 6ęrenci

Nilg6n 25 yaşında, Adana doğumlu, Matematik b6l6m6nde 6ęrenim g6ren ve 6ęrenim kredisi alan bir kız 6ęrenci

3. 14. Konuşma Metni: Esra, Mehmet, Ali, Sevda

Esra 23 yaşında, Hatay doğumlu, T6rk Dili ve Edebiyatı b6l6m6nde 6ęrenim g6ren ve 6ęrenim kredisi alan bir kız 6ęrenci

Mehmet 25 yaşında, şanlı Urfa doğumlu, Fizik b6l6m6nde 6ęrenim g6ren ve 6ęrenim kredisi alan bir erkek 6ęrenci

Ali 25 yaşında, Şanlı urfa doğumlu, Türk dili ve Edebiyatı bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir erkek öğrenci

Sevda 25 yaşında, Niğde doğumlu, Kimya bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci

3. 15. Konuşma Metni: Sümeyye, Gülşah, Aycan

Sümeyye 24 yaşında, Adıyaman doğumlu, Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci

Aycan 28 yaşında, Malatya doğumlu, Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci

Gülşah 25 yaşında, Adana doğumlu, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalında yüksek lisans yapan ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci.

3 16.Konuşma Metni: Nurgül, Feray, Melek

Nurgül 25 yaşında, Adana doğumlu, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalında yüksek lisans yapan ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci.

Feray 22 yaşında, Muğla doğumlu, Felsefe bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci

Melek 23 yaşında, Mersin/ Silifke doğumlu, Kamu Yönetimi bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci

3. 17. Konuşma Metni: Gizem, Büşra, Kübra

Gizem 24 yaşında, Aydın doğumlu, Güzel Sanatlar Fakültesi Tekstil bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci

Büşra 29 yaşında, Erzurum doğumlu, Güzel Sanatlar Fakültesi Tekstil bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci

Kübra 25 yaşında, Adana doğumlu, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalında yüksek lisans yapan ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci.

3. 18. Konuşma Metni: Salih, İbrahim

Salih 28 yaşında, Mardin doğumlu, Biyoloji bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir erkek öğrenci

İbrahim 29 yaşında, Mardin doğumlu, Fizik bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir erkek öğrenci

3 19. Konuşma Metni: Furkan, Cengiz

Furkan 27 yaşında, Mersin doğumlu, Jeoloji Mühendisliği bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir erkek öğrenci

Cengiz 26 yaşında, Tekirdağ doğumlu, Mimarlık bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir erkek öğrenci

3. 20. Konuşma Metni: Serdar, Hatice, Nilay, Demet

Serdar 28 yaşında, İstanbul doğumlu, İşletme bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir erkek öğrenci

Hatice 32 yaşında, Ankara doğumlu, İşletme bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci

Nilay 30 yaşında, Mersin doğumlu, Kamu Yönetimi bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci

Demet 28 yaşında, Ankara doğumlu, İşletme bölümünde öğrenim gören ve öğrenim kredisi alan bir kız öğrenci